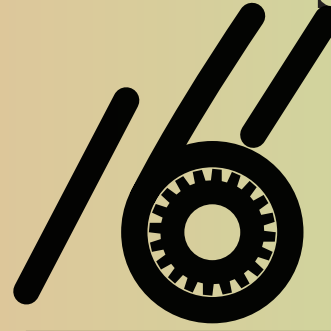

وزارت کار و امور اجتماعے
شمارہ نزدہم، تابستان ۱۳۹۸

فصل نامه کار و اجتماع

شماره نهم، تابستان ۱۳۹۸

صاحب امتیاز: وزارت کار و امور اجتماعی

ریاست اطلاعات و ارتباط عامه
آمریت اطلاعات و نشرات

مدیر مسوول
فاطمه بره کی

طرح و برگ آرایه
محمدماهر آریا

پښتو مصحح
احمدزی هیواد دوست

ویراستار فارسی
مینه کشکی

عکاس
حمیدالله اعتبار

شماره تماس

۰۷۸۲۶۲۶۰۰۳

نشانی برقی
ftbaraki@yahoo.com

وبسایت
WWW.MOLSA.GOV.AF

نشانی دفتر
وزارت کار و امور اجتماعی
رو به روی مارکیت مکروریان اول
کابل - افغانستان

فهرست مطالب

سخن مدیر مسوول.....	۲
د کار نړیوال سازمان په یو سلو اتمه ناسته کې د کار او ټولنیزو چارو سرپرست وزیر وینا متن.....	۴
توشیح وتنفيذ قانون حمایت از حقوق اطفال.....	۵
د ژوند او کار تر منځ اندول.....	۷
نگاهی به برخی از دست آوردها در معینیت امور کار.....	۹
اعتماد به نفس چیست؟.....	۱۱
سفر معین امور اجتماعی به ولایات.....	۱۳
پټه بیکاري پېژنئ؟.....	۱۵
تأثیرات محیط خانواده در تعلیم و تربیت.....	۱۷
خبرنامه.....	۱۹
افتتاح مرکز معلومات (دیتا سنتر).....	۲۱
ټولنیز خوځښتونه او بدلون.....	۲۳
ریاست عمومی انکشاف مهارت ها.....	۲۵
سونامی اعتیاد در افغانستان.....	۲۷
دیموکراسی څه ته وایي؟.....	۳۰
هدف داشته باشید و هدفمندانه زندگی کنید!.....	۳۲
په ټولنه کې د کار ارزښت.....	۳۴
بودجه سازی پاسخ گو به جندر (Gender Responsive Budgeting (GRB).....	۳۷
ټولنه او چاپیریال.....	۳۹
چشم اندازی به شعر نیمایی.....	۴۱
په افغانستان کې د ښځو رول او مؤثریت.....	۴۴
نکات کلیدی پیرامون نافرمانی مدنی.....	۴۷
صنایع دستی افغانستان؛ به بزرگی یک فرهنگ.....	

ابتکار ستودنی باغبانان پرتلاش وزارت کار و امور اجتماعی

کار؛ گفتمان جدی جهان مدرن

بی‌گمان که «کار» گفتمان جدی جهان مدرن را تشکیل داده و عنصر اساسی پیشرفت توسعه و انکشاف جهان مدرن کنونی شمرده شده و به همین‌سان، «بی‌کاری» یکی از بزرگ‌ترین آفت‌های اجتماعی دانسته شده‌است. آفتی که بخش بزرگ جامعه را متلاشی ساخته و به نا امیدیه‌های شهروندی می‌افزاید. این معضل، همان‌گونه که کشورها را به لحاظ مادی به ورطه نابودی سوق می‌دهد، هم‌چنان داشته‌های معنوی کشورها را نیز نشانه می‌گیرد. بنا بر این، کار و ایجاد بسترهای اشتغال‌زایی جزو زیر بنایی‌ترین موضوع دولت‌های پاسخ‌گو و با برنامه تلقی می‌گردد.

با این وصف؛ افغانستان (کشوری که چهار دهه پیش از امروز آتش جنگ در آن شعله‌ور شد و تا اکنون نیز ادامه دارد) جنگی که برآیند آن به خاکستر مبدل ساختن تمامی هستی مادی و معنوی این سرزمین قلم‌داد می‌گردد. با آن که «کار» و دغدغه اشتغال، از مؤلفه‌های اساسی جهان مدرن کنونی شمرده می‌شود، تا جایی که این مسأله، کشورهای جهان اول (کشورهای پیشرفته) را نیز دچار نگرانی ساخته‌است.

بنا بر این؛ در سرزمینی مانند افغانستان، این مسأله، موضوع مبرم و جزو بحث برانگیزترین گفتمان برای شهریار و شهروند تلقی می‌گردد. تا جایی که دولت یکی از کارفرمایان بزرگ کشور تلقی می‌گردد، مکلف است که برای میلیون‌ها شهروند این سرزمین، بسترهای مناسب اشتغال‌زایی را فراهم نماید که بدون تردید، راهی است پر تلاطم و زمان‌بر. در چنین حالت، دولت افغانستان پیوسته برای داشتن یک جامعه مرفه و مترقی، راه درازی را در پیش دارد.

بدون تردید که حضور دولت مردان با برنامه، امید تازه‌ای برای مردم می‌بخشد که برای طلوع آفتاب بر سرزمین سوخته و ساخته‌شان امیدوار و خوش‌بین هستند.

وزارت کار و امور اجتماعی برای پرداختن به این گفتمان جدی جهان مدرن، همواره در تلاش بوده؛ چنانچه سال گذشته به همکاری شرکای اجتماعی این نهاد، کنفرانس ملی کار را برگزار نموده و در آن به موضوعات مهمی جهت رسیدگی به معضل بی‌کاری و ایجاد کار (کارآفرینی) پرداخته شد که هم‌اکنون تعهدات آن در سکتورهای دولتی و خصوصی در حال تطبیق و عملی شدن می‌باشد.

د کار نړیوال سازمان په یو سلو اتمه ناسته کې

د کار او ټولنیزو چارو سرپرست وزیر وینامتن

سویس جینوا-جون ۲۰۱۹

دا ډول فرصتونه چې نوې دندې رامنځته کوي؛ هنرونو او په دوامداره توګه د ژوند په ټوله دوره کې دوامداره ښوونې او روزنې ته اړتیا لري چې باید په لاره واچول شي. د کار راتلونکې په اړه د یاد نړیوال سازمان وروستی راپور د «روښانه راتلونکې لپاره کار وکړئ» تر شعار لاندې خپور شوی د ډیری هیوادونو په ځانګړي ډول زموږ په هیواد کې له هرکلي سره مخامخ شوي ده. زموږ هیواد له خپلو ټولنیزو شریکانو، مدني ټولنې او نورو سهامدارانو سره یو ملي ډیالوګ په لاره اچولي ترڅو د کار په بازار کې شته ستونزو ته د حل لارو لټولو او د یاد بازار بدلون پیژندلو لپاره لارې چارې ولټوي. د شغلي پلانونو او نویو پالیسیو په متن کې به موږ د کار راتلونکې په اړه د نړیوال کمیسیون لارښوونې او سپارښتنې په نظر کې ونیسو. یو ښه تصادف دا دي: څنګه چې موږ د شغل په اړه په خپلو ملي پالیسیو کار کوو یو ښه فرصت په لاس راغی چې د نړیوال کمیسیون یادې سپارښتنې هم په خپلو شغلي پالیسیو کې په نظر کې ونیسو او همداراز لویې اقتصادي او تعلیمي پالیسی هم له یادو بدلونو سره هم مهاله کړو.

د افغانستان لویې اقتصادي پالیسی ډیر نور پروګرامونه

د کار نړیوال سازمان عمومي مشر په اجازه! لمړې غواړم اجازه راکړئ چې د افغان ولس په استازیتوب د کار نړیوال سازمان سلمې کلزې په درشل کې د یو سلو اتمې غونډې مشر په توګه ستاسو ټاکل کیدو په تړاو تاسو ته مبارکي ووايم. موږ ویسا او ډاډمن یو چې ستاسو له ذکاوت ډکې مشرۍ او لارښوونو تر چتر لاندې به یاده ناسته خپلې ټولې هغه موخې چې په آډا کې ځای پرځای شوي دي ترلاسته کړي.

همدارنګه له یاد فرصت څخه په ګټه اخیستنې سره غواړم چې د کار نړیوال سازمان د جوړیدو سلمه کلزې په تړاو ټولو غړو هیوادونو ته مبارکي ووايم.

د سلمې کلزې په درشل کې د ښایسته کار ترویج او د کار بازار مدیریت په اړه د کار نړیوال سازمان سپارښتنې او لارښوونې ټولو غړو هیوادونو ته لارنقشې شمیرل کېږي. ښاغلو او آغلو! په وروستیو کې د کار بازار ننگونو او ستونزو په اړه د نړیوال کمیسیون راپور په ډاګه کوي چې د ټکنالوژۍ وده، اقلیمي بدلون او مصنوي هوبن څخه ګټه اخیستنه کولای شي چې د کار بازار څخه ډیری دندې واخلي او په عین حال کې ډیر نور د دندو فرصتونه منځته راوړي.

توشیح و تنفیذ قانون حمایت از حقوق اطفال

صحبت نموده، توشیح این قانون را یک گام مهم در راستای حمایت از حقوق اطفال دانسته، علاوه کرد که در عملی نمودن این قانون نیز با وزارت کار و امور اجتماعی همکاری لازم خواهند کرد.

گفتنی است که قانون حمایت از حقوق اطفال، در ۱۶ فصل و ۱۰۸ ماده طی فرمان تقنینی از سوی جلالتمآب محمد اشرف غنی؛ رئیس جمهور کشور توشیح گردیده و پس از تاریخ توشیح، نافذ می‌باشد.

باید گفت که هدف از توشیح و انفاذ قانون حمایت از حقوق اطفال توضیح و مشخص نمودن مکلفیت‌های وزارت‌ها و ادارات دولتی ذیربط برای تأمین حقوق طفل؛ فراهم نمودن زمینه تربیت سالم، تعلیم و آموزش طفل؛ تأمین معشیت، صحت و سلامت روانی طفل؛ فراهم شدن زمینه رشد بدنی و انکشاف ذهنی طفل به خاطر آماده ساختن وی به زندگی در جامعه؛ مشخص نمودن مسوولیت والدین یا نماینده قانونی طفل و دولت در قبال تأمین حقوق مادی و معنوی وی؛ قبول نقش اساسی اطفال در اعمار جامعه به حیث آینده‌سازان کشور؛ حفاظت از طفل در معرض خطر، دارای معلولیت جسمی یا روانی یا دارای رفتار غیر عادی نیازمند مراقبت؛ فراهم شدن زمینه قانونی رسیدگی عادلانه به تخلف طفل و ادغام مجدد وی به خانواده و اجتماع؛ رعایت مصلح علیای طفل در تمامی عرصه‌های برخورد قانونی با ناقضان حقوق طفل و تأمین سایر حقوق مادی و معنوی طفل مندرج کنواسیون حقوق طفل می‌باشد.

قانون حمایت از حقوق اطفال؛ پس از توشیح از سوی جلالتمآب محمد اشرف غنی رئیس جمهور کشور، در نشست بزرگی توسط محترم قانون‌پوه استاد محمد سرور دانش معاون دوم مقام عالی ریاست جمهوری معرفی شد.

در محفلی که به همین مناسبت دایر گردیده بود، استاد محمد سرور دانش معاون دوم ریاست جمهوری گفت که حمایت از اطفال، یک اصل مهم اسلامی، انسانی و حقوق بشری شمرده می‌شود. آقای دانش افزود: به خاطر حمایت از اطفال، به سطح جهانی صندوق حمایت از اطفال ایجاد گردیده و خوش بختانه که افغانستان نیز از جمله کشورهای شمرده می‌شود که به تمامی معاهدات و کنوانسیون‌های مرتبط به اطفال ملحق شده است. وی همچنان اضافه نمود که این قانون به خاطر حمایت از اطفال، یک میکانیسم خوب اجرایی می‌باشد، وزارت کار و امور اجتماعی بیش تر نقش هم‌آهنگ کننده و سرپرستی کننده را دارد، در پهلوی این وزارت، تمامی وزارت‌ها و ادارات زیربط مکلف‌اند تا در عملی نمودن این قانون تلاش نمایند. در این نشست، محترم غلام حیدر جیلانی معین امور اجتماعی نیز صحبت نموده گفت که در اصل، حمایت از اطفال و حفاظت بهتر از آن‌ها، حمایت و حفاظت از کشور می‌باشد. وی علاوه کرد که وزارت کار و امور اجتماعی به خاطر حمایت از اطفال، برنامه‌های کوتاه مدت و دراز مدت را در نظر دارد.

خانم شیما سین گوپتا؛ معاون و سرپرست یونیسیف برای افغانستان نیز

عالی شورا تأسیس شوه چې د کار وروستی پریکړه کوونکې مرجع یا اداره ده. مونږ سړ کال په پام کې لرو چې ملي ټولنیز کنفرانس په لاره واچوو ترڅو هغه ستونزې او ننګونې چې سپین ږیرې، بې سرپناه ښځې، یتیمان او معیوبین او معلولین په ټولنه کې له هغوی سره مخ دي؛ وپیژنو او هغوی ته حل لارې پیدا کړو. په یاد کنفرانس کې به د ماشومانو پر کار ډیر تمرکز وکړو په ځانګړې ډول ډیر هغه شاقه کارونه چې ماشومان یې سرته رسوي؛ په یاد کنفرانس کې به په نشه یي توکو روږدی ماشومان، خطر سره مخ ماشومان هم په اجندا کې شامل او هغه تګلارې او حل لارې په وسنجول شي ترڅو د یاد قشر دا نه حل کیدونکې ستونزه په ټولنه کې بالاخره حل شي. په هیواد کې د رسمي شمیرو له مخې د افغانستان نفوس ۲۹.۷ میلیونه تنه دي چې څوارلس نیم میلیونه یې ماشومان دي؛ ۲۹ سلنه ماشومان له ۵ تر ۱۷ کالو عمر و نه لري او دری نیم میلیونه ماشومان په هیواد کې له خطر سره مخامخ دي. په ټول هیواد کې د پورتنۍ خواشینوونکۍ حالت لاملونه د بیکارۍ لوړه کچه، ضعیف ملي اقتصاد چې په هغه کې پنځوس سلنه وګړي د فقر کرښې لاندې ژوند کوي؛ دي.

افغانستان په نړۍ کې یو له هغو هیوادونو څخه دی چې ډیر ځوان نفوس لري. ځوان نفوس په هیواد کې د کار لپاره هم یوه پانګه (سرمایه) ده او هم ننګونه. اوس مهال په ټول هیواد کې د ۲۷ سلنه ځوانان بیکاره دي. د کار په مارکیت کې د ځوانانو ځای پرځای کولو سربیره مونږ په پام کې لرو چې هیوادوال د کار لپاره بهرنیو هیوادونو ته ولېږو.

په آخر کې زه غواړم د کار نړیوال سازمان عمومي منشي سازمان او ټولو غړو هیوادونو ته د کار نړیوال سازمان سلمې کلیزې په پار مبارکې ووايم او همداراز د کار نړیوال سازمان کابل میشته دفتر له تخنیکي همکاريو څخه هم نړۍ مننه وکړم. همداراز مونږ هیله لرو چې د کار نړیوال سازمان د جینوا مرکزي څانګه خپلې همکارۍ له کابل سره په راتلونکې نوره هم زیاتې کړي.

سید انور سادات

د کار او ټولنیزو چارو سرپرست وزیر

رانغاړي، لکه کانونو استخراج، د انرژۍ کورني تولیدات کرهڼې عصري کول، سړکونو جوړول، نړیوال تجارت او داسي نور. په پورتنیو ټولو یاد شویو پروګرامونو کې به له نوي ټکنالوژۍ څخه ګټه واخیستل شي او هغو کسانو ته به نوې دندې به وپنځول شي چې په نوې ټکنالوژۍ او نویو مهارتونو سمبال دي.

ښاغلو! روان کال د افغانستان لپاره تر ټولو بوخت کال دی د میزان پر شپږمه یا د سپتمبر په ۲۸مه به د ولسمشرۍ ټولټاکنې ولرو، مونږ د ثور په نهمه له ټول افغانستان څخه د دري زره استازو په ګډون ټولشموله د سولې مشورتي لویه جرګه دایره کړه چې د سولې خبرو په اړه یې حکومت ته لار نقشه برابره کړه او دایې ثابته کړه چې بې له کومې استثنۍ افغان ولس سوله غواړي. یادو استازو پر حکومت غږ وکړ چې د سولې مالیکیت او نوبت په لاس کې واخلي ترڅو د هیواد نوې ډیموکراسي وژغوري او د تیرو دوو لسیزو لاسته راوړنې وساتي. تیر کال له ډیرو سختو اقتصادي او ټولنیزو ستونزو سره سره مونږ د هیواد په کاري ډګر کې ښې لاسته راوړنې درلودې.

لمړي ځل لپاره مونږ د حکومت، خصوصي سکتور، مدني ټولنې، ځوانانو او ښځینه طبقې استازو په ګډون دکار ملي کنفرانس په لاره واچوه چې نهایی موخه یې د کار پنځونې لپاره هلې ځلې، او د کاري پالیسیو، پروګرامونو او اصولو په لمړیتوبونو تمرکز وو. یاد کنفرانس ځینې پالیسیو او پروګرامونو سپارښتنه وکړه چې کولای شي په راتلونکې کې د دندو پنځولو او زیاتولو لپاره لاره هواره کړي. د افغانستان لپاره د هیواد په کچه د ښایسته کار دویم پروګرام ته هم پراختیا ورکړل شوه؛ یادولو وړ ده چې موږ له خپلو ټولنیزو شریکانو، کار نړیوال سازمان کابل میشته دفتر سره او همدارنګه د لمړي پروګرام له تجاریو څخه له زده کړې څخه وروسته د ښایسته کار دویم پروګرام په ټول هیواد کې نهایی شو.

برسیره پردې؛ کار اړونده لس مقرري نهایی او نافذې شوي دي او د دې علاوه د لمړي ځل لپاره هیواد په کچه د کار

د ژوند او کار ترمنځ انډول

افضل اکبر وزيری

خبره نده، دې دواړو مسؤليتونو (رسمي او غير رسمي کارونو) ته په وخت نه رسېدنه په ژوند کې د ډېرو ستونزو د را منځته کېدو سبب گرځي. هاغه عوامل، چې ولې خلک ډېر کار کوي، دا دی چې وېرېږي دنده له لاسه ورنکړي او ډېر عايد لاسته راوړي. کېدای شي يو علت دا هم وي، چې يو څوک دې په کار کې د ډېرې تجربې او مهارت د ترلاسه کولو لپاره هم ډېر کار وکړي. کارپوهان په دې عقېده دي چې ډېر کار کول او په دنده کې پاتې کېدل ددې سبب کېږي، چې خلکو ته د استرس (کار فشار) ناروغي پېدا شي. په کار کې دغه ډول زیاتوالی او افراط ستاسې په اړیکو، روغتیا او خوښیو ته زیان رسوونکی دی.

د شخصي او کاري ژوند ترمنځ انډول د يو بل ترمنځ د دېوال جوړولو په معنی ندی، بلکه انډول په دې معنی دی، چې څنگه دواړه سره ونښلول شي او يوه د حل لاره ورته و موندل شي. کار او کورنۍ زموږ د ژوند تر ټولو دوه مهم اړخونه دي، چې د انسان د ژوند د هوساینې سبب گرځي او يو په بل کې تعارض زموږ د ژوند نور اړخونه هم تر خپل اغیز لاندې راولي او د انسانې ودې، ښېرازۍ او آرامۍ څخه لرې ساتي. دا چې څنگه کولای شو د کاري او شخصي ژوند ترمنځ انډول وساتو څلور حل لارې شته: بریالي خلک پوهیږي، چې له خپل کار او ژوند څخه څه غواړي په هغه څه کې چې بریالي خلک په کې مهارت لري، د موخو ټاکنه ده، هغه څوک چې د دوی د کار او شخصي ژوند ترمنځ ښه توازن

ساتلی شي پوهیږي، چې هم په لومړي او هم په دوهمي دواړو کې موخې ولري. دا موخه د دوي سره د هغوي د هیلو په ښه پوهېدو او رسېدو کې مرسته کوي او کولای شي په اسانۍ سره خپلو رسمي او غیر رسمي کارونو ته (هو) او یا هم (نه) ووايي. البته، یوازې د هدف درلودل بسنه نه کوي. ستاسو په شخصي او مسلکي ژوند کې ستاسو ټول ورځني فعالیتونه باید د عمومي اهدافو په لور وي.

بريالي خلک په یوازې ځان خپلو موخو ته نشي رسېدلای. د انډول ساتلو لپاره یوه مهمه خبره دا ده چې، خپل نږدې خلک هم په خپلو چارو کې له ځان سره وساتئ، تر څو هغوی پوه شي، چې له تاسې کومې هیلې ولري، برعکس په خپل شخصي ژوند کې له خپلې مېرمنې او خپلو نږدې ملگرو سره قدم ووهئ او د خپلو ورځنیو اړیکو، اهدافو او هیلو په اړه ورسره خبرې وکړئ. د خپل مدیر یا کارمندانو سره خبرې وکړئ ترڅو د خپلو اهدافو او معیارونو لپاره مشخص تگلوری وټاکئ.

خپلو شخصي او کاري چارو ته رسیده گي کوي یوه څېړنه، چې د NPR (National Public Radio) له لورې په امریکا کې په 122 نارینه او ښځینه و باندې، چې په مختلفو کاري ساحو کې په دندو بوخت و، ترسره شوې ده، څېړونکي متوجه شويدي، چې دا ډله خلک په خپل کور کې نسبت له کارځای څخه ډېر کاري فشار درلود. بریالي خلک ددې کار اجازه نه ورکوي، چې خپل شخصي ژوند په خطر کې واچوي. پرځای یې، دوی هڅه کوي تر څو د فشارونو په وړاندې اغېزمنې ستراتیژیانې عملي کړي او دا انډول وساتي.

له فرصتونو په اغېزمن ډول گټه اخېستل ژوند په منډه روان دی، هره لحظه یې یو فرصت دی، دا فرصت باید غنیمت وگڼل شي، فرصت لکه د پسرلي ورېځ له را ښکاره کېدو سره سم بېرته ورکېږي، هغوي چې له فرصتونو په سه توگه گټه نه شي اخېستلای بغیر له خفگان بل څه په لاس نه ورځي. هوښیار خلک هره کوچنۍ لحظه درک کوي او یو فرصت یې گڼي، چې له همدې کوچنیو فرصتونو څخه د خپلو لویو موخو د ترلاسه کولو لپاره کار اخلي.

د کال ټولې ۳۲۰ ورځې کار او دنده نه وي، د کار قانون له مخې کارمندان هره میاشت د مریضۍ او ضروري کارونو رخصتي لري په دې کې بیا د جمعې او ملي ورځو لپاره ځانگړې رخصتیانې هم

شته، چې کېدای شي د خپلو ځینو چارو د ترسراوي لپاره ترې گټه واخلو، ډېر خلک شته، چې له دې فرصت څخه په سم ډول گټه نه شي اخستلای او یا هم نه غواړي، چې کار ترې واخلي، د مثال په توگه ځیني خلک خپله رخصتي یوازې په ډېر وخت خوب کولو تېروي، سمه ده چې خوب کول د انسان ضرورت دی، خو کېدای شي دا کار د نورو عادي ورځو په ټاکل شویو وختونو کې هم ترسره شي، همدغه وخت چې دوی په کې خوب کوي کولای شي خپل نور شخصي کارونه ترسره کړي او له دې لاسته راغلي فرصت څخه سمه گټه واخلي.

د صلاحیتونو او مسؤلیتونو وېشل په خپل کورني او کاري چاپېریال کې به مو ډېر داسې خلک لېدلي وي، چې ټولې چارې یې په ځان پورې تړلې وي، په هر کار پسې به خپله منډې وهي، دوي ددې لپاره داسې کوي، چې یا خو په نورو اعتماد نه لري او یا هم د خپلو گټو لپاره ځان مهم ثابتول غواړي ترڅو نور خلک د ځان تابع او محتاج وساتي، دا ډله خلک تل د سخت فشار لاندې وي، ځیني خو یې لا رواني تکلیفونه هم لري چې علت یې د ډېر کار کول دي.

د صلاحیتونو او مسؤلیتونو ویش له یوې خوا کاري فشار کموي او له بلې خوا د لاس لاندې کسانو په ظرفیت او مهارت لوړونه کې مهم رول لري، او په دې ترتیب هغوي هم د مسؤلیت احساس کوي. د خپل کاري او کورني ژوند ترمنځ انډول ساتل یوه اوږدمهاله پروسه ده، چې ډېرو خلکو ته دا کار مایوسه کونکی دی، که چېرته هوښیارانه او په وخت تصمیم ونه ښول شي، امکان لري، چې د ژوند په دواړو اړخونو کې له ماتې سره مخ شي. وړاندې له دندې اخستلو باید د خپل درسیارل کېدونکي مسؤلیت او خپلو شخصي کارونو د په خپل وخت د رسېده گۍ مهال وېش په نظر کې ونیسئ تر څو په کاري او کورني ژوند کې د خپلو همکارانو او ملگرو ترمنځ د یو اغېزمن او مهم شخص په توگه را څرگند شئ.

د ژوند او کار ترمنځ انډول را منځته کول به یو ستونزمن کار وي مهمه نده چې دا انډول به پنځوس پنځوس وي، ځیني وختونه خپل ډېر وخت کار ته ځانگړی کړئ او کله یې هم خپل شخصي ژوند ته. بریالیو خلکو موندلې، چې څنگه د موخو په ټاکلو کې د خپلو هیلو، کورني ژوند، استراحت او ورسپارل شویو چارو ته د امکان په صورت کې انډول وساتي.

نگاهی به برخی از دست‌آوردها در معینیت امور کار

سفر معین محترم امور کار به ایتالیا

بدون تردید که ماموریت اصلی وزارت کار و امور اجتماعی مطابق به آجندای دولت؛ پالیسی‌سازی در بخش‌های کار و اجتماع محافظت و رسیدگی به اقشار آسیب‌پذیر جامعه، آموزش فن و حرفه به شهروندان نیازمند، تأمین مصئونیت اجتماعی و مسایل مربوط به کار و اشتغال در جامعه افغانی. طبق اهداف قانون اساسی کشور و استراتیژی ملی انکشاف افغانستان (ANDS) می‌باشد.

محترم سید عبدالکریم هاشمی معین امور کار وزارت کار و امور اجتماعی به هدف دیدار و گفتگو با مسوولان بخش‌های آموزش‌های فن و حرفه کشور ایتالیا و بحث روی برخی از پروژه‌های وزارت کار و امور اجتماعی به آن کشور سفر نمود.

آقای هاشمی طی بحث و گفتگویی که با مسولان بخش کار ایتالیا داشتند، درباره دیدگاه جلال‌تماب محمد اشرف غنی رئیس‌جمهور کشور در مورد مدیریت سالم بازارکار و کارآفرینی برای جوانان از طریق آموزش‌های فنی و حرفوی که از جمله وظایف وزارت کار و امور اجتماعی می‌باشد، صحبت نموده و درباره پروژه‌های وزارت کار و امور اجتماعی نیز صحبت کرد.

در حاشیه این سفر؛ معین محترم امور کار از دفتر سازمان بین‌المللی کار و برخی از مراکز آموزش‌های فنی و حرفوی در کشور ایتالیا نیز دیدن نمود.

توزیع تصدیق نامه به فارغان فن و حرفه

در محفلی که در تالار انستیتوت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای افغان-کوريا به مناسبت فراغت ۲۱۹ تن از حرفه‌آموزان رشته‌های کمپیوتر، انگلیسی و خیاطی و توزیع سند فراغت به آن‌ها که دوره آموزشی شش‌ماهه را در انستیتوت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای افغان-کوريا سپری نموده بودند؛ برگزار گردیده بود، محترم سید عبدالکریم هاشمی معین امور کار ضمن تبریکی به فارغان، تعهد سپرد که در زمینه کاریابی به فارغان این انستیتوت نیز تلاش و همکاری همه جانبه خواهند نمود.

آقای هاشمی گفت: وزارت کار و امور اجتماعی همیشه در تلاش است تا از طریق ارایه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، زمینه کار را به جوانان فراهم نموده و سطح بیکاری در کشور را کاهش دهد.

گفتنی است که انستیتوت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای افغان-کوريا در سال ۱۳۸۴ هجری خورشیدی، به کمک مالی کشور دوست (کوريا) ساخته شده است و در چارچوب وزارت کار و امور اجتماعی فعالیت دارد هشتاد در صد آموزش در این انستیتوت عملی بوده و تا اکنون هزاران تن را پس از آموزش، تقدیم جامعه و راهی بازارکار نموده است.

برگزاری نشست مشورتی؛ پیرامون به میان آوردن بهبود در استراتیژی آموزش‌های تخنیکی، فنی و حرفوی

نشست مشورتی شریک سازی مدل مشارکت سکتور خصوصی و عامه در ارایه آموزش‌های تخنیکی، فنی و حرفوی از سوی پروژه «سلام» به اشتراک محترم سید عبدالکریم هاشمی معین امور کار محترم خیرمحمد نیرو رییس عمومی قوای بشری و تنظیم روابط کار محترمه رویا ثاقب رییس برنامه توانمندسازی اقتصادی زنان نمایندگان

وزارت محترم مالیه، اتاق تجارت و سرمایه‌گزاری، اتاق تجارت زنان و اتاق معادن و صنایع برگزار گردید.

در این نشست؛ پیرامون گونه‌های مشارکت سکتور خصوصی و عامه در ارایه آموزش‌های تخنیکی، فنی و حرفوی بحث صورت گرفته اشتراک کنندگان، دیدگاه‌های شان را به خاطر بهبود برنامه ابراز داشتند.

محترم سید عبدالکریم هاشمی معین امور کار گفت: اهداف، وظایف و مسوولیت‌های وزارت کار و امور اجتماعی «تدوین پالیسی‌های کارآفرین، بلند بردن ظرفیت‌ها و مهارت‌های مسلکی جوانان بازمانده از تحصیل و اقشار آسیب‌پذیر» جامعه می‌باشد.

آقای هاشمی افزود: برنامه کنونی به خاطر بهبود و اصلاح در استراتیژی آموزش‌های تخنیکی، فنی و حرفوی راه اندازی گردیده و باید در آن تغییرات مناسب و همه جانبه به میان آید تا این آموزش‌ها با بازار کار افغانستان و استندردهای جهانی کار همسان گردند.

سپس داکتر «هری پرادان» مربی جهانی در بخش فن و حرفه با پیشکش نمودن پرزنتیشن پرمحتوا در زمینه اصلاح، بازنگری طراحی مدل‌ها و انکشاف استراتیژی آموزش‌های تخنیکی

فنی و حرفوی، انکشاف نصاب آموزشی، انکشاف استندردها... به اشتراک کنندگان معلومات همه جانبه ارایه نموده و به پرسش‌های اشتراک کنندگان، پاسخ داد.

گفتنی است که پروژه کارآموزی «سلام» در بخش آموزش‌های تخنیکی، فنی و حرفوی در ولایت ننگرهار به همکاری مالی سفارت محترم فنلند تطبیق گردیده و قرار است در آینده در ده ولایت و سپس در تمام کشور راه اندازی و به یکی از بزرگ‌ترین پروژه‌های کارآموزی در کشور مبدل گردد.

اعتماد به نفس چیست؟

اعتماد به نفس

یکی از حالت‌های روانی است که شخص در آن با توجه به تجربه‌های گذشته‌اش، به توانایی‌ها و استعدادهای خود در موفقیت به انجام کارها به گونه مؤفقیت‌آمیز، اعتماد و باور دارد.

به عبارت دیگر؛ اعتماد به نفس، میزان توجه انسان‌ها نسبت به خود و یا احترامی است که همواره برای خود قایل‌اند.

هم‌چنان می‌توان افزود: اعتماد به نفس، ویژگی دارا بودن اعتماد به خویشتن، نقش حیاتی در توسعه، پیشرفت و موفقیت‌های یک فرد را ایفا می‌کند.

اعتماد به نفس در هر رابطه‌ای، به ویژه در روابط دوطرفه و احساسی لازم است. نبود این ویژگی؛ سبب بدگمانی و احساس درک نشدن و بی‌احترامی میان دو فرد می‌شود. اگر نتوانیم اعتماد به نفس خود را در برابر دیگران افزایش دهیم، حرف‌های ناگفته درون ما و احساساتی که توانایی ابرازشان را نداشته‌ایم؛ به نفرت، اندوه و گاه حقارت تبدیل می‌شود. در مقابل، با پرورش دادن این ویژگی در خود می‌توانیم در سخت‌ترین موقعیت‌ها، اوضاع را مدیریت کنیم و حداقل مطمئن باشیم که در ارتباط از سوی ما کمی و کاستی صورت نگرفته است. با افزایش اعتماد به نفس، می‌توانیم در برابر دیگران به راحتی و با صدای رسا صحبت کنیم.

رفتار با اعتماد به نفس بالا

- کاری را انجام می‌دهید که به نظرتان درست است؛ حتا اگر

دیگران مسخره تان کرده یا از شما انتقاد کنند.

- آماده پذیرش خطر استید و برای رسیدن شرایط بهتر، کمی خطر را قبول می‌کنید.
- اشتباه‌های خود را پذیرفته و از آن می‌آموزید.
- شکیبایی می‌کنید که بقیه اشخاص بیایند و برای دست‌آوردهایی که داشتید به شما تبریکی بگویند.
- تعریف و تحسین را با خوش رویی قبول می‌کنید.

رفتار با اعتماد به نفس پایین

- رفتار تان را بر مبنای این که دیگران چه فکر می‌کنند، انتخاب می‌کنید.
- از شکست می‌ترسید، بنابراین از مشکلات فرار می‌کنید.
- سرسختانه تلاش می‌کنید تا اشتباه‌تان را پنهان کنید و امیدوار هستید که پیش از این که کسی آگاه شود، مشکل را حل کنید.
- به هرکس که می‌رسید، تا می‌شود از موفقیت‌ها و فضایل خودتان سخن‌سرایی می‌کنید.
- تعریف و تمجید دیگران را به شدت رد می‌کنید، به این الفاظ (نه بابا، او آدم که کار ویژه انجام نداده، هر شخص دیگر هم می‌تواند انجامش دهد).

چرا اعتماد به نفس مهم است؟

احساس ما نسبت به خودمان می‌تواند بر نحوه زندگی کردن ما تأثیر بگذارد. افرادی که احساس می‌کنند دوست‌داشتنی هستند (به عبارت

دیگر آن‌هایی که اعتماد به نفس بالایی دارند) روابط بهتری هم دارند. این افراد تمایل بیش‌تری برای کمک گرفتن از دوستان و خانواده شان دارند. افرادی که باور دارند می‌توانند به اهداف‌شان برسند و مشکلات‌شان را حل کنند، در درس و تحصیل مؤفق‌تر هستند. داشتن اعتماد به نفس بالا، سبب می‌شود که بتوانید خود را پذیرفته و زندگی خوبی داشته‌باشید.

نکاتی چند در مورد افزایش اعتماد به نفس

- دست از افکار منفی در مورد خودتان بردارید!

اگر عادت دارید فقط به کمبودی‌های خود فکر کنید، تلاش نمایید که از این پس روی جوانب مثبت خودتان تمرکز کنید. هر زمان که احساس کردید بیش از اندازه نسبت به خودتان انتقادی نگاه می‌کنید، یک نکته مثبت در مورد خودتان بگویید و هر روز سه ویژگی خودتان که شادتان می‌کند را یادداشت نمایید.

- لباس مناسب بپوشید!

زمانی که ظاهر مناسبی دارید، احساس بهتری نیز خواهید داشت اگر لباس و وسایلی انتخاب کنید که مناسب شما باشند، مطابق با شغل و سبک زندگی‌تان بوده و باعث شوند که احساس خوبی داشته باشید ناخودآگاه اعتماد به نفس‌تان افزایش می‌یابد.

- ورزش کنید!

ورزش کردن و داشتن تناسب اندام، سبب اعتماد به نفس بالایی خواهد شد.

- به دنبال موفقیت باشید، نه کمال!

بعضی از افراد، خود را اسیر ایده‌آل‌گرایی می‌کنند، به جای این‌که

خودتان را با اندیشه‌هایی عقب نگه‌دارید، به این فکر کنید که در چه کارهایی خوب هستید و از چه چیزها لذت می‌برید و به سراغ آن‌ها بروید.

- خودتان را دوست داشته باشید و تصویری که از خود دارید را بهبود دهید!

اگر قصد دارید در جمعی حاضر شوید یا فعالیت جدیدی را انجام دهید اما از انجام آن هراس دارید، می‌توانید از روش‌های گوناگون استفاده کنید. تصویری که از خود دارید را ویرایش کنید، بدین صورت که به یک رفتاری در گذشته فکر کنید که به خوبی در آن مهارت داشتید. سپس این تصویر و حس خوب را به زمان حال بیاورید و جاگزین تصویر فعلی کنید آن‌گاه خواهید دید که ترس و اضطراب شما کاهش یافته و عمل کرد بهتری خواهید داشت.

- چیزهای تازه را آزمایش کنید!

فعالیت‌های گوناگون را آزمایش کنید تا استعدادهای خود را بهتر بشناسید. سپس به توانایی‌ها و مهارت‌های جدیدی که به دست می‌آورید؛ افتخار کنید.

- کمک کنید!

به یکی از هم‌صنفان تان که مشکل دارد، در درس‌ها کمک کنید به مادران برای مرتب کردن خانه کمک کنید؛ یا برای هر کار مثبت دیگر پیش‌قدم شوید. وقتی احساس کنید که در زندگی دیگران تغییر ایجاد می‌کنید و کمک شما ارزش‌مند است، اعتماد به‌نفس‌تان بالا خواهد رفت.

سفر معین امور اجتماعی به ولایات

بدون تردید که ماموریت اصلی وزارت کار و امور اجتماعی برابر با آجندای دولت جمهوری اسلامی افغانستان؛ پالیسی‌سازی در حوزه کار و اجتماع، محافظت و رسیدگی به اقشار آسیب‌پذیر جامعه، تربیت و نگه‌داشت کودکان در کودکان‌ها، فراهم‌آوری زمینه آموزش و رفاه برای کودکان یتیم و بی‌سرپرست در پرورشگاه‌ها، آموزش فن و حرفه به شهروندان نیازمند، تأمین مصونیت اجتماعی و مسایل مربوط به کار و اشتغال در جامعه به اساس اهداف قانون اساسی کشور و استراتژی ملی انکشاف افغانستان (ANDS) می‌باشد.

سفر به هرات

با این وصف؛ محترم غلام حیدر جیلانی معین امور اجتماعی در رأس یک هیئت با صلاحیت به ولایت باستانی هرات سفر نمود تا کارکردها و دست‌آوردهای ریاست کار و امور اجتماعی هرات را ارزیابی و به چالش‌های آن ریاست رسیدگی نماید.

هدف سفر: افتتاح پرورشگاه دولتی که به تاریخ ۱۳۹۶.۱.۱ به مساحت مجموعی (۴۳۲۳) مترمربع در (۴) طبقه با زیربنای (۲۴۲۱) مترمربع با (۱۱) در بند دوکان الحاقیه به هزینه مجموعی (۷۰۰۰۰۰۰۰) هفتاد میلیون افغانی به صورت پخته و اساسی از سرمایه شخصی الحاج بشیراحمد خوافی رییس گروپ کمپنی‌های تجاری خوافی پترولیم اعمار و به تاریخ ۲۶. ۱. ۱۳۹۷ به ریاست محترم کار و امور اجتماعی ولایت هرات جهت استفاده اطفال پرورشگاه اهدا گردیده بود. به حضورداشت محترم غلام حیدر جیلانی معین امور اجتماعی وزارت کار و امور اجتماعی، محترم داکتر غلام داوود هاشمی معاون مالی و اداری مقام ولایت هرات، رییس کار و امور اجتماعی ولایت هرات، نماینده خوافی پترولیم، رییس معدن و پترولیم و یک تعداد از جوانان، بازرگانان و متشبثین رسماً افتتاح گردید.

آقای جیلانی با ستایش و سپاس‌گزاری از کمپنی محترم خوافی گروپ در زمینه اعمار و تجهیز پرورشگاه دولتی و سپاس‌گزاری از محترم عبدالقیوم افغان رییس کار و امور اجتماعی ولایت هرات که این پروژه بزرگ را به پایه اكمال رسانیده اند و در ضمن به بازرگانان و متشبثین گفت: همان‌گونه که می‌دانیم در افغانستان حدود ۳ میلیون طفل آسیب‌پذیر وجود دارد، بناً وظیفه دینی و وجدانی همه ما و شما

است تا در زمینه ساخت و ساز پرورشگاه‌های دولتی و خصوصی و تأمین سایر نیازمندی‌های این قشر آسیب‌پذیر، دست به دست هم بدهیم. همچنان در ادامه این سفر؛ با نمایندگان مردم در شورای ولایتی، اتحادیه کارگری، بخش‌های صنایع دستی، مرکز آموزش‌های فنی و حرفوی کودکان‌های دولتی و خصوصی نیز دیدار کرده، روی مسایل مرتبط به کار بحث و گفت‌گو نموده و به پرسش‌های خبرنگاران نیز پاسخ دادند. در حاشیه این سفر، دیدار تعارفی با هم‌کاران محترم ریاست کار و امور اجتماعی ولایت هرات نیز داشتند که در مورد رسیدگی به چالش‌های آنان، در حد امکان وعده همکاری سپرده شد.

سفر به کنر

محترم غلام حیدر جیلانی؛ معین امور اجتماعی و هیئت همراه شان به ولایت کنر نیز سفر نمود.

هدف سفر: افتتاح پرورشگاه دولتی که به هزینه (۱۵۰۰۰۰) یک‌صد و پنجاه هزار دال‌رامریکایی از بودجه انکشافی وزارت کار و امور اجتماعی در مساحت یک‌ونیم جریب زمین، از سوی محترم الحاج مولوی شهزاده شاهد اهداء گردیده بود و در دو طبقه به گونه پخته و اساسی اعمار شده‌است. دراین پرورشگاه که اکنون در حدود ۸۰ تن از اطفال یتیم و بی سرپرست طور لیلیه زیر مراقبت و مواظبت قراردارند؛ ظرفیت ۲۰۰ تن از اطفال را دارا بوده و به تعداد ۴ تن آموزگار و ۶ تن کارکن خدماتی به گونه بالمقطع استخدام گردیده، با حضورداشت محترم عبدالستار میرزکوال والی ولایت کنرها محترم الحاج مولوی شهزاده شاهد نماینده مردم در مجلس نمایندگان محترم الحاج ولایت خان مشوانی رییس شورای ولایتی و محترم استاد شیرمحمد ساحل ولسوال ولسوالی خوکی رسماً افتتاح گردید.

محترم عبدالستار میرزکوال در گام نخست تشریف آوری آقای جیلانی و هیئت همراه شان را به ولایت کنر خیرمقدم گفته، از همکاری و توجه جدی رهبری وزارت کار و امور اجتماعی در راستای اعمار این پرورشگاه سپاس‌گزاری نمود.

آقای جیلانی از رهبری مقام ولایت و از محترم الحاج مولوی شهزاده شاهد که در حدود یک ونیم جریب زمین را جهت اعمار پرورشگاه به اختیار این اداره قرار داده اظهار سپاس نموده، از مقام رهبری ولایت

که زمینه را غرض اعمار پرورشگاه در ولسوالی خوکی مساعد نموده تا به هزینه (۱۵۰۰۰۰) یک‌صد و پنجاه هزار دال‌ر امریکایی از بودجه انکشافی وزارت کار و امور اجتماعی در دو منزل اعمار و به پایه اكمال برسد نیز ابراز قدردانی نموده افزود: از این که اکنون در حدود سه میلیون طفل آسیب‌پذیر در کشور وجود دارد، ایجاب می‌نماید تا بازرگانان گرامی در زمینه ایجاد پرورشگاه‌های خصوصی با وزارت کار و امور اجتماعی همکاری نموده تا بیش‌تر اطفال یتیم و بی‌سرپرست زیر پوشش خدمات قرار داده شوند.

معین امور اجتماعی در جریان سفر شان، از پرورشگاه خصوصی سید جمال الدین افغان، کودکانستان محل زیست ولسوالی اسعدآباد و پرورشگاه مرکزی اسعدآباد دیدار و با کارمندان ریاست کار و امور اجتماعی ولایت کنرها نیز دیدار نمودند.

سفر به پروان

محترم غلام حیدر جیلانی معین امور اجتماعی و هیئت همراه شان به ولایت پروان سفر نمود.

هدف سفر: ارزیابی کارکردها، رسیدگی به چالش‌های ریاست کار و امور اجتماعی ولایت پروان، دیدار از مراکز آموزش‌های فنی و حرفه‌یی پرورشگاه‌ها و کودکانستان‌های دولتی و خصوصی.

معین امور اجتماعی که هیئت با صلاحیتی از بخش‌های مختلف وزارت را با خود داشت، نخست به ولایت پروان رفته و در مقر ولایت با محترم فضل‌الدین عیار والی پروان دیدار نمود. در این دیدار دو طرف روی مسایل و موضوعات گونه‌گون مربوط به وزارت و ریاست کار و امور اجتماعی ولایت پروان صحبت و گفت‌گو کردند. آقای فضل‌الدین عیار والی پروان ضمن سپاس و قدردانی از کارکردهای ریاست کار و امور اجتماعی ولایت پروان، از بلند رفتن میزان بی‌کاری در این ولایت ابراز نگرانی کرده، افزود: پروان در ادوار مختلف تاریخ از خود نقش تعیین کننده داشته و به ویژه در جهاد و مقاومت ملی مردم افغانستان که حضور مهم، مؤثر و کتمان‌ناپذیر داشته‌اند. آقای عیار از وزارت کار و امور اجتماعی خواست تا در زمینه کاهش بی‌کاری رسیدگی به چالش‌های اقشار آسیب‌پذیر که بخشی از خطوط کاری وزارت کار و امور اجتماعی شمرده می‌شود، اقدام جدی و همه‌جانبه شود.

آقای غلام حیدر جیلانی؛ معین امور اجتماعی به تلاش‌ها و اقدامات وزارت کار و امور اجتماعی در جهت کاهش میزان بی‌کاری پرداخت و از تعهدات شان در پیوند به چالش‌های اقشار آسیب‌پذیر کشور و هم‌چنان

ایجاد بسترهای کارآفرینی و اشتغال‌زایی سخن گفته، سه دهه جنگ در کشور را عامل اصلی عقب‌گرد کشور دانسته؛ افزود: تا اکنون ۳ میلیون طفل در سه کنگوری «آسیب‌پذیر» بوده و وزارت کار و امور اجتماعی متعهد به خدمت‌گزاری به مردم و هم‌میهنان عزیز می‌باشد. آقای جیلانی اظهار داشت: ما رسالت بزرگی در برابر خداوند (ج) و مردم مبنی بر خدمت‌گزاری داریم، به ویژه در برابر اقشار آسیب‌پذیر کشور که بخشی از آجندای کاری وزارت کار و امور اجتماعی می‌باشد. معین امور اجتماعی افزود: پروان، رقم بزرگ یتیمان را دارد و فقر که آفت کلان دیگری است که تمام اقشار و صنوف اجتماعی بایست همکار باشند تا به معضل فقر رسیدگی شود. وی از تصویب قانون حمایت اجتماعی سخن گفته، هم‌چنان از طرحی زیر عنوان صندوق اعانه به اطفال خبر دادند که اکنون به کابینه افغانستان پیشکش شده‌است تا در پرتو این قوانین، مسایل و معضلات اطفال را برطرف کنند.

در این سفرچندین تفاهم‌نامه‌هایی به منظور رشد استعدادهای اطفال پرورشگاه پروان، با چند نهاد اکادمیک و علمی؛ از جمله: دانشگاه پروان دانشگاه دانش، تلویزیون دانش، بیمارستان دانش و انستیتوت صابری به امضا رسید که به اساس این تفاهم‌نامه‌ها، به مسایل مسئله‌ساز اطفال رسیدگی خواهد شد.

معین امور اجتماعی در ادامه این سفر؛ با نمایندگان مردم در شورای ولایتی اتحادیه کارگری، بخش‌های صنایع دستی، مرکز آموزش‌های فنی و حرفوی کودکان‌های دولتی و خصوصی نیز دیدار کرده، روی مسایل مرتبط به کار بحث و گفت‌گو نموده و به پرسش‌های خبرنگاران پاسخ دادند.

گفتنی‌است که محترم غلام حیدرجیلانی معین امور اجتماعی در سفرشان به ولایت‌های هرات، کنر و پروان، کارکردها و دست‌آوردهای

ریاست‌های کار و امور اجتماعی آن ولایت‌ها را ارزیابی نموده و با رهبری اداره محلی، نمایندگان مردم در شورای ولایتی، طیف‌ها و صنف‌های گونه‌گون اجتماعی به منظور هم‌آهنگی بهتر و بیش‌تر و رسیدگی به چالش‌ها و مشکلات صحبت و گفت‌گو نموده تا به ارایه خدمات بهتر و بیش‌تر به مردم بپردازند. آقای جیلانی در این سفرها از مراکز آموزش‌های فنی و حرفه‌یی، پرورشگاه‌ها و برخی از کودکانستان‌ها نیز دیدن نمودند.

نن- سبا د بېکارۍ بېلابېل ډولونه شته، یو له هغه ډولونو چې په یو ډول نه یو ډول له هغې ډېره ناوړه گټه کېږي؛ پټه بېکاري (بېکاري مخفي) ده. په دې اړه د اړونده چارو د پوهانو له خوا ډېرې څېړنې شوې او لا هم روانې دي، ځکه د بېکارۍ یو ډېر خطرناک او مافیایي ډول گڼل کېږي. پیل به یې خپله له بېکارۍ وکړو:

بېکاري (وزگارتیا) څه شی ده؟

هغه کس چې په ټولنه کې د کار کولو ځواک لري؛ خو کاري فرصت نشي موندلی، بېکاري یادېږي.

بېکاري یوه ټولنیزه ستونزه شمېرل کېږي او د ټولنې په مېشتو کسانو ناوړه اغېزې لري.

زده کوونکي، معلولین، زاړه، متقاعد او د موقتې دندې درلودونکي؛ د بېکارانو په ډله کې نه راځي.

د بېکارۍ ډولونه:

۱. جوړښتي بېکاري

۲. اصطکاکي بېکاري

۳. طبیعي بېکاري

۴. سیمه ییزه بېکاري

۵. موسمي بېکاري

۶. د لوږې بېکاري

۷. ښکاره بېکاري

۸. پټه (مخفي) بېکاري

۱- جوړښتي بېکاري: د بېکارۍ دا ډول د هېواد د اقتصاد په اوسنیو فعالیتونو کې، د ځینو برخو د ودې له امله منځته راځي او دا د مهارتونو د څرنگوالي په ټاکنه اغېز کوي.

۲- اصطکاکي بېکاري: د بېکارۍ دا ډول په سیمو او بېلابېلو دندو کې د کار کوونکو تر منځ د شته غورځنگ او خوځښتونو او په ملي اقتصاد کې د بدلونونو له امله رامنځته کېږي.

۳- طبیعي بېکاري: د مهارتونو د عرضې (وړاندې کولو او تقاضا (غوښتنې) تر منځ باید انډول ساتل شوی وي.

۴- سیمه ییزه بېکاري: په دې ډول بېکارۍ کې اقتصادي وضعیت د صنعتونو او قلمرونو په ځینو برخو کې د خطر کرنې ته نږدې وي.

۵- موسمي بېکاري: د موسمي بېکارۍ ځینې اقتصادي فعالیتونه په دې ډله کې شاملېږي. لکه: کرهنه، جوړونه سیاحت ...

۶- د لوږې بېکاري: هغه کسان چې د پانگونې لپاره کافي پیسې نه لري؛ له دې ډول بېکارۍ سره لاس او گړېوان دي.

۷- ښکاره بېکاري: دا د بېکارۍ هغه ډول دی، چې خلک نشي کولای د خپلو شرایطو او تخصص سره سم؛ دنده ترلاسه کړي.

۸- پټه بېکاري: د کمزورو کسانو گمارنه؛ که څه هم دوی ته گټه نه لري او دا ډول، د رفتاري بېکارۍ په نامه هم یادېږي.

داسې شرطونه شته چې د هغې له مخې کولای شو ووايو، چې کس د بېکارانو له ډلې سره نښتی:

• که چېرې د کار د ترسره کولو ځواک ولري.

• که چېرې د کار په لټه کې وي، خو کار ورته پیدا نشي! د بېکارۍ لاملونه:

۱. له کلي، ښار ته گډوالي

۲. په تولید او پراختیا کې زیان او د مالي سرچینې نشتون

۳. د زده کړې او لوست کچه

۴. د ځینو لاسي کارونو ښه نه ښکارېدنه لکه: د سپرک غاړې خرڅلاو

۵. د کار له بازار سره د ښوونیزو مرکزونو د اړیکو نشتون
۶. له نړیوال صندوق او خصوصي کولو څخه د کارگرانو د چوپړتیاو له ځینو برخو د دولت ډډه

۷. د هېواد د ملي اقتصاد په جوړښت کې بې نظامي

۸. په ځینو ځایونو کې د بېلابېلو خلکو تر منځ د جنسیت او قومیت غوره والی

۹. د کورني تولید په پرتله د نفوس د ودې زیاتوالی

۱۰. له هېواده بهر کار او سوداګري

۱۱. د زېرمو د جوړښتي برخو ډېرښت

پټه بېکاري

هغه کس چې په دنده بوخت دی او د عاید زېرمه هم لري خو کار یې د هېواد په اقتصاد کې مثبت اغېزه نه لري، پټه بېکاري نومېږي.

د بېکارۍ او پټې بېکارۍ تر منځ توپیر همدا دی، چې بېکاري د دندې نه درلودل دي؛ پټه بېکاري بیا د دندې درلودل، خو د هېواد په اقتصاد کې مثبت رول نه لوبول دي.

د دې ترڅنگ، کله چې یو کار کوونکی په یوه سازمان (بنسټ) کې په قرار دادي ډول په دنده بوخت وي، د سازمان له اصولو سره په پوره ډول بلدتیا ولري؛ په خپلو اړونده چارو کې د لوړې پوهې خاوند وي، د دفتر اخلاقي اصول یې زده وي خو کله چې د هغه کس لپاره مناسب بست خالي شي او د بشري سرچینو له خوا بیا یاد بست د ځینو بوروکراسیو او جوړجاړي له امله بل چا ته ورکړل شي؛ پټه بېکاري یادېږي او دا یې ډېره خطرناکه او ناوړه بېلگه ده، چې سازمانی جوړښتونه له منځه وړي او کاري اړخ کمزوروي.

له دې سره، بشري سرچینې د پټې بېکارۍ د رامنځته کولو لپاره له بلې لارې هم گټنه کوي او هغه دا ده، چې د دندې کړنلاره (لایحه وظيف) د پخوا په پرتله بدلوي او مشرتابه ته د یوه مکتوب له مخې د یاد کس د دندې موثریت صفر ښیي او په دې اساس خپلې موخې په یاد بست او سازمان کې پلې کوي.

ځینې وخت بېکاري ښکاره او روښانه ښه لري؛ چې دې ډول بېکارۍ ته پټه بېکاري ویل کېږي. پټه بېکاري یوه نامطلوبه بېکاري ده، چې په هغو کې غوڅ والی (قطع) نه تر سترگو

کېږي، بلکې لومړی کاري ځواک د تولید په برخه کې د فعالیت پر ځای په واسطه کولو، دلالتی او خدماتي چوپړتیاو ځان بوختوي او وروسته بیا کار کوونکي ډېری په هغو برخو کې په دندو گمارل کېږي؛ چې په هغې ډله کې د کار کوونکو شمېر د چارو په پرتله ډېروي او هر څوک ځان د کم کاري په هېنداره کې احساسوي.

نو په دې اساس د پټې بېکارۍ په تعریف کې ویل کېږي، چې له هغه فعاله او بوختو کسانو څخه عبارت دي، چې په عملي ډول د تولید یا پرمختګ په برخه کې نقش نه لري او د هغې په لرې کولو سره د کار لړۍ ته کوم زیان نه اوړي.

دا ډول بېکاري د صنعت په برخه کې لږ تر سترگو کېږي؛ خو د کرهنې (کورنۍ نه تولیدونکې او وړې برخې) په خوا کې چې د کلو او بانډو د مېشتو د پیداښت له امله لږ تولید او مصرف لري او تر څنګ یې د خوره مه مرهاقتصاد؛ تر څنګ یې د خدمتونو په برخه کې (کار کوونکي، د سپکو څیزونو خرڅلاو او هغه کسان چې کالې لاس په لاس گرځوي) د سپرک غاړې د لاسي څیزونو د پلورونکو ډېرښت، هغه بوخت کسان چې لږ ځواب وینه لري، اداري کار کوونکي او داسې نورو برخو کې ډېره رامنځته کېږي.

هغه ټکو ته په کتو چې وویل شول، دا ډول بېکاري د کم عاید لرونکو کسانو په ژوند کې، د قومي او توکمي وړو ټولنو د غیر ماهره خلکو، د هغو سیمو د مېشتو تر منځ چې له رکود سره مخ دي، کلي مېشتي او ... تر منځ ډېره دود لري.

په ټوله کې بېکاري او پټه بېکاري د لاندې ټکو لامل کېږي: الف) د ټولنیزې پانگونې (انساني ځواک) په پوځوالي (ثمر) نه رسېدل، چې د زده کړې او روزنې له لارې ترسره کېږي.

ب) د دولت مالیاتي عاید ته زیان رسېدل.

ج) د بېکارۍ د ښه والي د څرخونو د تأمین ډېرېدل چې ټولنیزې نېکمرغۍ له خطر سره مخ کوي.

اوس مهال ورځ تر بلې د صنعت برخه او د لویو تولیدي واحدونو رامنځته کېدل د پراختیا په حال کې دي، ځینې پوهان داسې انگېرنه کوي چې د صنعتي تولید په منځپانګه او په ځانګړې توګه د صنایعو د خپل سره کېدو او د چوپړتیاو د لمنې پراخېدو، د بېکارۍ د کچې د زیاتوالي او په ځانګړې توګه د پټې بېکارۍ لامل کېږي؛ چې په ټوله کې بشپړه بوختیا او ګاري چاپېریال رامنځته کېدل محالي ښه ځانته غوره کوي.

تأثیرات محیط خانواده در تعلیم و تربیت

تضمین‌کننده سلامت و سبب رشد و ترقی فرد باشد و هم‌چنان زمینه را در جهت گرایش به ارتکاب جرم و جنایت فراهم کند. در واقع، خانواده منبع اصلی انتقال مهارت‌های اساسی، رفتارها و عادت‌ها و میراث فرهنگی به فرزندان است. در حقیقت آینده و تقدیر کودکان بستگی به شرایط و طرز رفتار خانواده‌ها دارد. فقیر و غنی تحصیل کرده و بی‌سواد، مذهبی و غیرمذهبی بودن خانواده و خیلی از مسایل دیگر در شخصیت کودکان تأثیر می‌گذارد. مثلاً کودکی که در خانه‌یی زندگی می‌کند که اعضای خانه، اهل علم و ادب هستند و در آن‌جا علاقه و رغبت به بحث و گفت‌گو درباره اندیشه‌های نو اختراعات و اکتشافات جدید وجود دارد، بیش‌تر از کودکی که در خانه درباره کتاب‌ها و موضوعات و اکتشافات جدید صحبت نمی‌شود، آماده شرکت در بحث‌ها، درک مسایل جدید و احیاناً هم‌آهنگی و سازگاری با آن‌ها خواهد بود. به هر حال، کودکانی که والدین آن‌ها از تحصیلات خوبی برخوردار اند، به گمان اغلب بیش‌تر از سایر کودکان علاقه‌مند خواهند بود تا در عرصه تحصیلات خود مؤفقت زیادی به دست بیاورند و یا فرزند یک استاد دانشگاه با فرزند یک کارگر ممکن است از لحاظ هوش با هم اختلاف داشته باشند؛ ولی اختلاف هوش آن‌ها مربوط به محیطی است که والدین در خانه به وجود می‌آورند. سطح تربیت آن‌ها فرصت‌های تربیتی ایجاد شده و تجاربی که آن‌ها در محیط خانه کسب می‌کنند در رشد و پرورش هوش آن‌ها تأثیر دارد. به‌طور کلی، بسیاری از محققان و پژوهشگران تعلیم و تربیت، روان‌شناسان و جامعه‌شناسان در مطالعات و تحقیقات خود به این نتیجه رسیده‌اند که خانواده به عنوان عامل مؤثر در پیشرفت تعلیمی فرزندان، نقش ویژه‌ای در گرایش و یا عدم گرایش به ارتکاب اعمال منفی اجتماعی نوجوانان و جوانان دارد. نهاد آموزش و پرورش، مهم‌ترین و مؤثرترین نظام پرورش و رشد شخصیت نوجوانان و جوانان است. ضرورت توجه به رشد شخصیت آدمی و اهمیت پرورش تن و روان دانش‌آموزان، سبب شده‌است که این مسأله مهم به عنوان یکی از کارکردهای اساسی نظام آموزش و پرورش به حساب آید و در صورتی اهداف عالی آموزش و پرورش تحقق می‌یابد که هم‌آهنگی با دیگر نهادهای اجتماعی از جمله خانواده به وجود آید. بسیاری از مربیان تعلیم و تربیت، روان‌شناسان، جامعه‌شناسان و... منشاء بسیاری

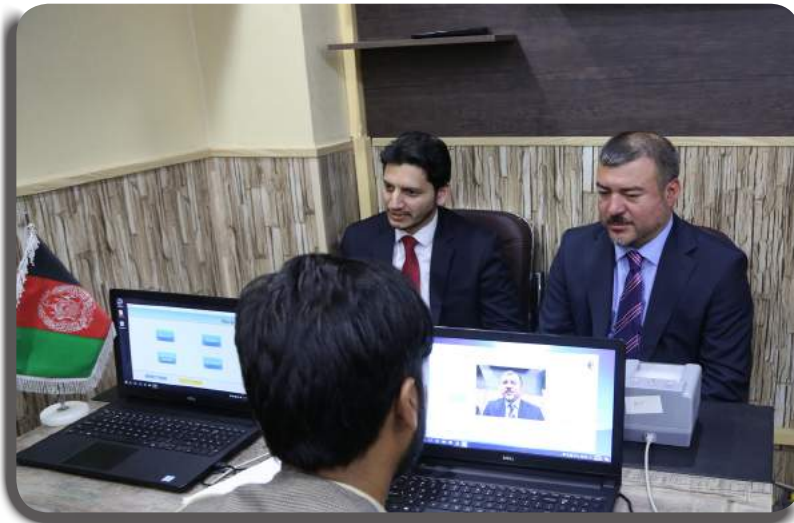
از چالش‌های رفتار اجتماعی دانش‌آموزان را ناشی از رفتارهای موجود در خانه می‌دانند. روابط نادرست عاطفی پدر و مادر، ناسازگاری میان اعضای خانواده، افراط و تفریط در حمایت و مراقبت، عدم توجه و نظارت بر دوستان و معاشران فرزندان و... از مسایل مهمی هستند که نقش اساسی در شکست تحصیلی آن‌ها دارد. خسارت‌های اقتصادی ناشی از عدم مؤفقت در تحصیل و پی‌آمدهای اجتماعی ناشی از آن، گرایش به بزهکاری اجتماعی و ارتکاب جرم و جنایت؛ از قبیل سرقت، قتل اعتیاد و عضویت در گروه‌های فساد، قاچاق و... می‌باشد. لذا توجه به نهاد خانواده، امر بسیار مهم و سرنوشت‌ساز در جهت تضمین سلامت جامعه است. نتایج تحقیقات و مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که پیشرفت تحصیلی، شکست تحصیلی و ترک تحصیل، نتیجه عوامل متعددی است که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: محیط خانه و خانواده، رسانه‌های ارتباط جمعی، گروه هم‌سالان و هم‌گنان، محیط روانی دانش‌آموزان، انگیزش ویژگی‌های شخصی، توانایی و معلومات گذشته، انتظارات آموزگار و مکتب که هرکدام از عوامل ذکر شده نیز می‌تواند تضمین‌کننده سلامت و موجب رشد و ترقی فرد باشد و نیز زمینه را در جهت گرایش به بزهکاری و ارتکاب جرم و جنایت فراهم کند. میرکمالی (۱۳۷۵) نقش خانواده در رشد فرزندان را بسیار مؤثر می‌داند و آن‌را منبع اصلی انتقال مهارت‌ها معرفی می‌کند. خانواده منبع اصلی انتقال مهارت‌های اساسی، رفتارها و عادت‌ها و میراث فرهنگی به فرزندان است. در حقیقت، آینده و تقدیر کودکان بستگی به شرایط و طرز رفتار خانواده‌ها دارد. فقیر و غنی تحصیل کرده و بی‌سواد، مذهبی و غیرمذهبی بودن خانواده و خیلی از مسایل دیگر در شخصیت کودکان تأثیر می‌گذارد. شعاری‌نژاد (۱۳۶۸) وضعیت اقتصادی خانواده را در شخصیت فرزند بسیار مؤثر دانسته می‌گوید: کودکی که در خانواده فقیر پرورش می‌یابد همواره در عدم اطمینان خاطر و احساس حقارت رشد می‌کند. تعلق داشتن به یک خانواده ثروتمند، رضایت خاطر کودک را در کسب شهرت اجتماعی تضمین می‌نماید. در صورتی که تعلق به یک خانواده فقیر داشته باشد، شهرت اجتماعی پایینی را برای کودک در بر خواهد داشت. تقی‌پور ظهیر (۱۳۷۲) موقعیت اجتماعی-اقتصادی والدین را مؤثر بر یادگیری دانش‌آموزان می‌داند و چنین می‌گوید: توانایی‌های ذاتی یادگیرندگان به صورت‌های متعددی زیر تأثیر موقعیت اجتماعی-اقتصادی قرار می‌گیرند. شریعت‌مداری (۱۳۶۹) در تأثیر وضعیت اجتماعی - اقتصادی والدین در هوش فرزندان، ضمن تأیید مؤثر بودن آن، چنین می‌گوید: پاره‌ای از پژوهش‌ها نشان می‌دهند که وضع اجتماعی - اقتصادی والدین در رشد اطفال تأثیر دارد. تقدسیان (۱۳۷۶) در رابطه با نقش والدین در تحصیل می‌گوید: معمولاً استعداد تحصیلی فرزندان در خانواده‌هایی با سطح بالای اقتصادی و اجتماعی، بالاتر از استعداد تحصیلی کودکانی است که به سطوح پایین‌تر اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تعلق دارند. در محیط‌های خانوادگی، رشد ذهنی با محرک‌های گوناگون اعم از سرگرمی‌های آموزشی، وسایل ارتباط جمعی یا آموزش‌های والدین تقویت و تشویق می‌شود. والدین به نیازهای فرزندان خود پاسخ می‌دهند و یا فراهم آوردن

امکانات مناسب، انگیزه‌های کشف و کنج‌کاوی را در فرد ایجاد و به رشد شناختی هرچه بیش‌تر او کمک می‌کنند. خانه؛ جایی است که زندگی در آن آغاز می‌گردد و علی‌رغم تمایل جوانان در دوران جوانی به رهایی از قیود و محدودیت‌های خانوادگی، نبودن روابط مطلوب و هم‌بستگی‌های خانوادگی، اثر مخربی به ویژه در سنین نوجوانی به‌جا می‌گذارد. در خانواده‌ای که پدر نیست و مادر نیز سخت مشغول کار است و یا بر اثر اعتیاد والدین، طلاق والدین و عوامل دیگر نابسامانی‌هایی در خانواده به چشم می‌خورد. احتمالاً فرزندان به فرار از مکتب، دزدی و دیگر رفتارهای بزهکارانه دست می‌زنند. آسیب‌شناسان اجتماعی، یکی از عمده‌ترین علل بزهکاری را جنگ و جدل در خانواده می‌دانند و بدین باور اند که جدایی والدین، نقش بسیار منفی و ویران‌گر در شخصیت کودکان داشته و زمینه را برای جرم و جنایت فراهم می‌کند. بیش‌تر بزهکاران، آغاز طغیان خود را جدایی پدر و مادر، اختلافات خانوادگی و متشنج بودن خانواده ذکر می‌کنند. جای تردید نیست که خانواده نقش مهمی در پایه‌زیرین شخصیت فرد دارد. به‌طور کلی؛ بسیاری از محققان و پژوهش‌گران آموزش و پرورش روان‌شناسان و جامعه‌شناسان در مطالعات و تحقیقات خود به این نتیجه رسیده‌اند که خانواده به عنوان عامل مؤثر در پیشرفت تحصیلی فرزندان نقش ویژه‌ای در گرایش و یا عدم گرایش به بزهکاری نوجوانان و جوانان دارند. پس گفته می‌توانیم که ارتباط میان خانه و مکتب، به عنوان راه کار اصلی در جلوگیری از گرایش دانش‌آموزان به بزهکاری اجتماعی است؛ لذا دست‌اندرکاران نظام آموزشی این ارتباط را به هر شکل ممکن باید ایجاد کنند. گزارش دایمی از وضعیت تحصیلی، عاطفی و... دانش‌آموزان از طرف مدیریت مکتب به اولیای دانش‌آموزان داده شود. هم‌چنان به دانش‌آموزان توصیه می‌شود تا در انتخاب دوست نهایت دقت داشته باشند. از والدین می‌خواهیم که مواظب رفتار و کردار فرزندان خود بوده و با نظارت علمی و منطقی آن‌ها را از هرگونه آسیب‌پذیری مصئون بدارند. به مربیان و آموزگاران توصیه می‌شود که رفتار دانش‌آموزان را بیش‌تر زیرنظر داشته باشند و به محض بروز علایم کج‌روی، از شیوه‌های درست و مؤثر تربیتی در جهت اصلاح رفتار آن‌ها تلاش کنند. رسانه‌های جمعی، در غنی‌سازی برنامه‌ها تلاش کنند و زمینه را برای گرایش دانش‌آموزان به سوی بزه کاری فراهم نکنند. پی‌نوشت‌ها: ۱-تقی‌پورظهیر، علی، مقدمان برنامه‌ریزی درسی و آموزشی، آگاه، تهران: ۱۳۸۲ ۲- شریعت‌مداری، علی، روان‌شناسی تربیتی، امیرکبیر، تهران: ۱۳۷۵ ۳- شعاری‌نژاد، علی اکبر، روان‌شناسی رشد، اطلاعات، تهران: ۱۳۶۸ ۴- کریمی، یوسف، روان‌شناسی اجتماعی، ویرایش، تهران: ۱۳۷۲ ۵- نوبی‌نژاد، شکوه، رفتارهای به‌هنگار و نابه‌هنگار، انجمن اولیاء و مربیان، تهران.

تطبيق روند بایومتریک و ثبت اطلاعات کارکنان خدمات ملکی در وزارت کار و امور اجتماعی

این سیستم، از سوی محترم سید انور سادات سرپرست وزارت کار و امور اجتماعی و محترم احمد مسعود توخی رییس عمومی خدمات ملکی کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی افتتاح گردیده و در این وزارت تطبيق گردید.

محترم سید انور سادات سرپرست وزارت کار و امور اجتماعی در برنامه گشایشی این سیستم گفت: تطبيق روند بایومتریک در حکومتداری الکترونیکی یک گام مهم بوده که منتج به جلوگیری از بروکراسی و فساد در اداره گردیده و سبب به میان آمدن سهولت در کارهای اداری می گردد.

محترم احمد مسعود توخی رییس عمومی خدمات ملکی نیز در صحبت هایش گفت که این سیستم توسط افغانها تهیه شده و تمامی معلومات کارمندان خدمات ملکی در آن ثبت خواهد شد.

آقای توخی افزود: با تطبيق این سیستم از کارمندان خیالی جلوگیری خواهد شد.

گفتنی است که تا اکنون در این سیستم، یک صد هزار معلومات کارکنان خدمات ملکی گردآوری شده است.

تأیید چارچوب مدیریت محیط زیستی و مسایل اجتماعی پروژه اعزام کارگران به خارج و کاریابی در داخل

چارچوب مدیریت محیط زیستی و مسایل اجتماعی (ESMF) پروژه اعزام کارگران به خارج و کاریابی در داخل (PLACED) در پرنسیب تأیید شد. سند محیط زیست و مسایل اجتماعی پروژه اعزام کارگران به خارج و کاریابی در داخل، در نشست دوم مشورتی با سهام داران و شرکای این پروژه که در مقر وزارت کار و امور اجتماعی برگزار گردیده بود، از سوی اشتراک کنندگان و شرکای آن، در پرنسیب مورد تأیید قرار گرفت.

محترم سید انور سادات؛ سرپرست وزارت کار و امور اجتماعی پیرامون این پروژه سخنرانی نموده، گفت که افغانستان با چالش های گوناگون امنیتی اقتصادی و اجتماعی رو به رو بوده؛ اما چالش فقر و بی کاری، بر معضل اجتماعی کشور تأثیر بیش تر داشته است که پروژه کنونی می تواند یک راهکار مناسب در جهت کاهش فقر و بی کاری در کشور باشد و از اهمیت به سزایی برخوردار است.

آقای سادات افزود: پروژه اعزام کارگران به خارج و کاریابی در داخل؛ از سوی بانک جهانی تمویل می شود و نخستین تجربه این نهاد است که پس از منظوری و نهایی سازی آن، مبلغ پنجاه میلیون دالر از سوی این بانک به پروژه یادشده اختصاص داده خواهد شد.

سپس، محترم هارون شیرزی همکار تخنیکي پروژه پرزنتيش ای را پیرامون موضوع به اشتراک کنندگان ارایه نمود.

به تعقیب آن، اشتراک کنندگان پرسش ها و دیدگاه های شان را پیرامون موضوع مطرح نمودند که از سوی محترم سید حمیدالله سادات رییس پروژه اعزام کارگران به خارج و کاریابی در داخل (PLACED) توضیحات لازم ارایه شد.

همچنان در این نشست؛ افزون بر معرفی، اهداف، روند تهیه سند جایگاه و مسوولیت های نهادهای تطبيق کننده، پیرامون موضوعاتی مانند: برنامه کاهش خطر، تأثیرات و تهدیدهای عمده محیط زیستی و اجتماعی، مشارکت شهروندی، کارشیوه رسیدگی به شکایت ها سیستم نظارت از فعالیت های پروژه و مشوره و شریک سازی معلومات عامه نیز بحث و گفتگو صورت گرفت.

گفتنی است که بانهایی شدن این سند، روند اعزام کارگران به امارات متحده عربی و کاریابی در داخل به گونه عملی آغاز خواهد شد.

امضای سیزده تفاهم نامه به ارزش بیش از ۶۳ میلیون افغانی

در محفلی که به مناسبت امضای 13 تفاهم نامه در پیوند به ارایه خدمات به اطفال یتیم، آسیب پذیر و بی سرپرست در تالار کنفرانس های وزارت کار و امور اجتماعی تدویر یافته بود، محترم سید انور سادات سرپرست این وزارت، هدف اساسی از امضای تفاهم نامه ها را انسجام و هم آهنگی بهتر امور میان وزارت کار و امور اجتماعی نهادهای مسوول و ارایه خدمات بهتر و بیش تر به این قشر نیازمند جامعه خوانده، افزود: وزارت کار و امور اجتماعی به عنوان یک نهاد مسوول، پرداختن به این امر را جزو مکلفیت های اساسی خویش دانسته و تلاش می نماید تا زمینه آموزش و پرورش این طیف را به گونه بهتر آن فراهم سازد.

آقای سادات در بخشی از سخنانش گفت: با بانک ملی نیز تفاهم صورت گرفته است که برای اطفال پرورشگاه ها حساب بانکی ایجاد شود، کمک هایی که صورت می گیرد در حساب های بانکی شان جمع شده و پس از سن هژده ساله گی که آنان از پرورشگاه ها فارغ می گردند، به منظور پیش برد زندگی بهتر برای شان تحویل داده شود.

سرپرست وزارت کار و امور اجتماعی از رسانه ها خواست تا برای آگاهی دهی بهتر در مورد این گروه از اطفال همکاری نمایند تا بازرگانان و مؤسسات، تشویق شده و برای اطفال بی سرپرست و بی بضاعت، کمک و همکاری بیش تر نمایند. موصوف از تمام مسوولان مؤسسات خواست تا بر مبنای این تفاهم نامه ها به اطفال بی سرپرست پرورشگاه ها خدمات بهتر و لازمی، ارایه نمایند.

گفتنی است که اکنون در کشور ۶۷ باب پرورشگاه دولتی و خصوصی فعالیت داشته که در حدود ده هزار تن از اطفال بی سرپرست در آن ها نگهداری و پرورش می شود.

بنای جایگاه حکومت‌داری الکترونیکی و انجام امور از طریق سیستم جدید برقی، یک امر فوق العاده مهم و اساسی جهت پیشرفت امور شمرده شده و مزایای زیادی دارد.

وزارت کار و امور اجتماعی تا اکنون در تحقق حکومت‌داری الکترونیکی با ایجاد سیستم‌های جدید در بخش‌های مختلف کاری سهولت‌های لازم را برای کارمندان و کارکنان و مراجعین به میان آورده‌است که از جمله پانزده سیستم کاری (ایجاد سیستم الکترونیکی توزیع جواز کار داخلی و خارجی، سیستم توزیع معاشات از طریق موبایل، سیستم حاضری کارمندان، سیستم نصب GPS برای وسایل وزارت، سیستم کنفرانس ویدیویی، سیستم پیگیری پروژه‌های تدارکاتی، سیستم گزارش‌دهی و ارزیابی پروژه‌ها، سیستم مدیریت کارت‌های هویت، سیستم مدیریت

آقای حیدری افزود: این مرکز از لحاظ امنیت اینترنتی بسیار محفوظ بوده و تمام معلومات این وزارت در آن ذخیره خواهد شد و حتا در صورت نیاز و خواست دیگر ادارات و وزارت خانه‌ها، ظرفیت ذخیره شدن معلومات آنان را نیز دارد.

گفتنی است که مرکز معلومات (دیتاسنتر) یک مرکز معلوماتی بوده که تمامی معلومات مرکز، واحدهای دومی و ولایات در آن ثبت خواهد شد.

این مرکز با تکنالوژی جدید و استندرد های امروزی مجهز بوده و سهولت هایی را در قبال تطبیق حکومت‌داری الکترونیکی فراهم نموده‌است. حکومت‌داری الکترونیکی یکی از روش‌ها و شیوه‌های برتر حکومت‌داری خوب در جهان به شمار رفته و در عصر حاضر به خاطر دسترسی

افتتاح مرکز معلومات (دیتا سنتر)

اداری، اجرا شدن کارها از راه دور و جلوگیری از مصارف و صرفه جویی در بودجه را از نکات بارز و سودمند حکومتداری الکترونیکی خوانده افزود کرد که با افتتاح این مرکز، سهولت‌های زیادی در بخش اطلاع رسانی این وزارت نیز به میان خواهد آمد.

هم‌چنان محترم فیروز بشری؛ رییس مرکز رسانه‌های حکومت طی صحبتی، افتتاح مرکز معلومات (Data Center) وزارت کار و امور اجتماعی را دست‌آورد بزرگ و یک گام ارزنده و سودمند خوانده، از رسانه‌ها خواست تا در پخش و نشر این‌گونه موضوعات با ارزش همکاری نمایند.

محترم آغامحمد حیدری؛ رییس تکنالوژی معلوماتی وزارت کار و امور اجتماعی گفت: این مرکز که بیش از هفتاد سال معلومات را نگهداری می‌نماید به گونه‌ای عصری ساخته شده‌است. وی علاوه کرد که «بک اپ دوم این مرکز» در وزارت محترم مخابرات و تکنالوژی معلوماتی می‌باشد که در صورت خراب شدن و آسیب رسیدن به این مرکز، می‌توانیم به آسانی تمامی معلومات ذخیره شده را دوباره از وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی به دست بیاوریم.

وزارت کار و امور اجتماعی که یکی از وزارت‌های کلیدی دولت جمهوری اسلامی افغانستان است، رهبری این اداره به منظور رسیدن به اهداف متوقعه، جلوگیری از فساد اداری و نظام‌مند ساختن امور مربوط به این نهاد با تیم کاری متعهد و متخصص، با هم‌آهنگی‌های لازم گام‌های مثبت و استواری را در مسیر انکشاف و ترقی، مبارزه با فساد اداری و سرعت عمل در انجام امور به پیش گذاشته، مرکز معلومات (دیتاسنتر) را به روز دوشنبه هفتم برج اسد سال جاری افتتاح نمود. در محفلی که به مناسبت افتتاح مرکز معلومات (Data Center) این وزارت برگزار گردیده بود محترم سید انور سادات؛ سرپرست وزارت کار و امور اجتماعی پیرامون موضوع سخنرانی نموده، گفت: رهبری وزارت کار و امور اجتماعی به حکومتداری الکترونیکی متعهد بوده و همیشه در تلاش آن‌است که سیستم‌های کاری خویش را الکترونیکی بسازند تا به هم‌وطنان خویش خدمات به وقت و مؤثر ارایه نمایند.

آقای سادات؛ سرعت در انجام امور، شفافیت در اجرای کارها، جلوگیری از بی‌کاری‌های مخفی، ضایع نشدن اوقات کار، جلوگیری از فساد

محاسبه جنسی، سیستم ثبت اسناد و آرشیف، سیستم ثبت املاک سیستم قوای بشری افغانستان، پورتال آسان وظیفه، سیستم پرونده‌های مالی، اداری، منابع بشری و تدارکات و ایجاد سیستم الکترونیکی مطالعه بازار کار) خود را الکترونیکی ساخته و کارکنان این وزارت، به گونه‌ی سهل از این سیستم‌ها به هم‌میهنان خویش خدمات ارایه می‌نمایند.

به اطلاعات اکثریت کارها از طریق وسایل ارتباط همگانی الکترونیکی انجام می‌گردد. اکنون میان سازمان‌ها و ادارات، ارتباطات با استفاده از سیستم‌های جدید تکنالوژی معاصر دیجیتالی و اینترنتی صورت می‌گیرد که به سرعت و وقت پیام‌ها میان طرفین رد و بدل شده، مردم از موضوعات مهم آگاهی یافته و مسؤولان به پاسخ‌دهی می‌پردازند.

گل عزیز کامه وال

د ټولنيز چلند نافذه قوانينو او ستونزو د هوارولو په موخه د عمل ډگر ته راوځي؛ همدا خوځښتونه؛ ټولنيزو ستونزو ته د مثبت ځواب په ويلو سره په ټولنه کې سياسي پوهه او شعور زېږوي. د گوندونو، ټولنو او سازمانونو د جوړېدلو يو ستر لامل هم له همدې وجې دی.

کله چې خوځښتونه راټول او منظم شي نو بدلون ته چمتو شي په همدې پړاو کې سياسي مشران، اشخاص او ليدېرشپ (مشري) ته اړتيا پيدا کېږي. پوه او مسلکي کسان د خلکو عامه ذهنيتونو او احساساتو په درک سره د خوځښتونو په راس کې راځي او د رهبرۍ يا مشرۍ دندې او رسالت يې ترغاړې شي؛ دا کسان خپل لرليد خلکو غوږونو ته په داسې الفاظو او ټکو بيانوي چې ټول يې ملاتړ کوي او ډير ارزښت ورکوي.

زمونږ هيواد چې له څو لسيزو راپديخواه د جگړې له خوندي ناورين سره لاس او گريوان دی؛ عام وگړي خپلو سرونو په بيه د بدلون او ټولنيز عدالت په پار مبارزه کوي؛ هره ورځ قرباني ورکوي او د يوې هوسا ټولنې جوړېدو ارمانونه لري. خو له بده مرغه د ځينو گوندونو، سازمانونو، تنظيمونو او ټولنو د ناسمو موخو او ناروغه ستراتيژۍ له امله يې مادي او معنوي ستر زيانونه زغملې او دا لړۍ لاپسې روانه ده. فساد، بې عدالتي او د وگړو انساني، اسلامي او بشري حقوق کلونه وشول چې په يوه او بله بڼه او پلمه ترېښو لاندې کېږي عام وگړي او ولس له حقيقتونو څخه ليرې ساتل شوي ځينې مشران او ليدېران هغه چې وايي په عمل کې يې نه پلي کوي، د خلکو تيرايستلو او غولولو لپاره له ډول ډول اقواهانو درواغو او مکر څخه گټه اخلي. دوی د ټولنيز عدالت تامين ديموکراسۍ او پرمختگ په پلمه خپلې شخصي گټې په پام کې نيسي. ملي او ټولنيزې ښکېنې يا گټې يې اصلاً د خپل

عملي موخو په چوکاټ کې له سره نشته. ملت او عام وگړي ورځ تر بلې د فقر، بدبختۍ، بې روزگاري او نور ټولنيزو ناخوالو په ناورين کې په ډيره بې رحمۍ سره سوځي. خلک د جگړې له خونړي توپان څخه له ژونده بيزاره دي ليکن دوی د جگړې د اوږدېدلو او غزېدا فکرونه په خپلو مغزو کې څرخوي.

سترېدلونونه د ټولنيزو خوځښتونو په گډکار، يووالي او ريښتيني مبارزه کې نغښتی دی خو اساسي او بنسټيز شرط په کې د ليدېرشپ يا مشرتابه د سياسي عقيدې پورې تړلی دی که چېرته د ټولنيزو خوځښتونو په سر کې د داسې مفکورې او تيورۍ درلودونکی اشخاص راغلي وي، چې په حقيقي ډول سره د عادل نظام او ريښتني بدلون او پرمختگ غوښتونکی وي، نو دا بلکل يو منل شوی عيني واقعيت دی چې د هر ډول ناخوالو او کړاوونو څخه ټولنه په بري سره خلاصون مومي. د مشرانو ليدرانو اصلي دنده د ټولنې وگړو سم بسياکول سمه لارښوونه او منظم کول دي، ترڅو ټاکل شوي او يا هم په ښه شوې موخې او چارې په ترتيب سره پرته له ځنډونو ترسره شي. ځينې وختونه د ټولنې وگړو بنسټيزو غوښتنو ته ارزښت نه ورکولو پايله داشي چې د خوځښتونو بدلون په تپه ودرېږي ټولنيزو احساساتو او غوښتنو پرواندي بې پروايي د مثبتو بدلونو اغيز له منځه وړي او دا کار په ټولنه کې ډيري بدې پايلې منځته راوړي چې جبران يې بيا تر ډيره حده د امکان له پولو اوږي.

زمونږ په هيواد کې د څو لسيزو ورانۍ او بربادۍ سرچينه هم د خلکو پر احساساتو، ولولو، عقيدو او حقه حقونو خاورې اړولو له امله پېښ شوي دي؛ دا يو تريخ حقيقت دی چې د ټولنې ټول روڼ اندي (روښان فکره) او سياستوال پرې پوهېږي. ولسونه د مثبت بدلون او هوسا ټولنې غوښتونکي دي خو د ټولنيزو خوځښتونو په سر کې داسې اشخاصو ځای نيولی چې د ولس غوښتنې او لمړيتوبونه هغوی ته ارزښت

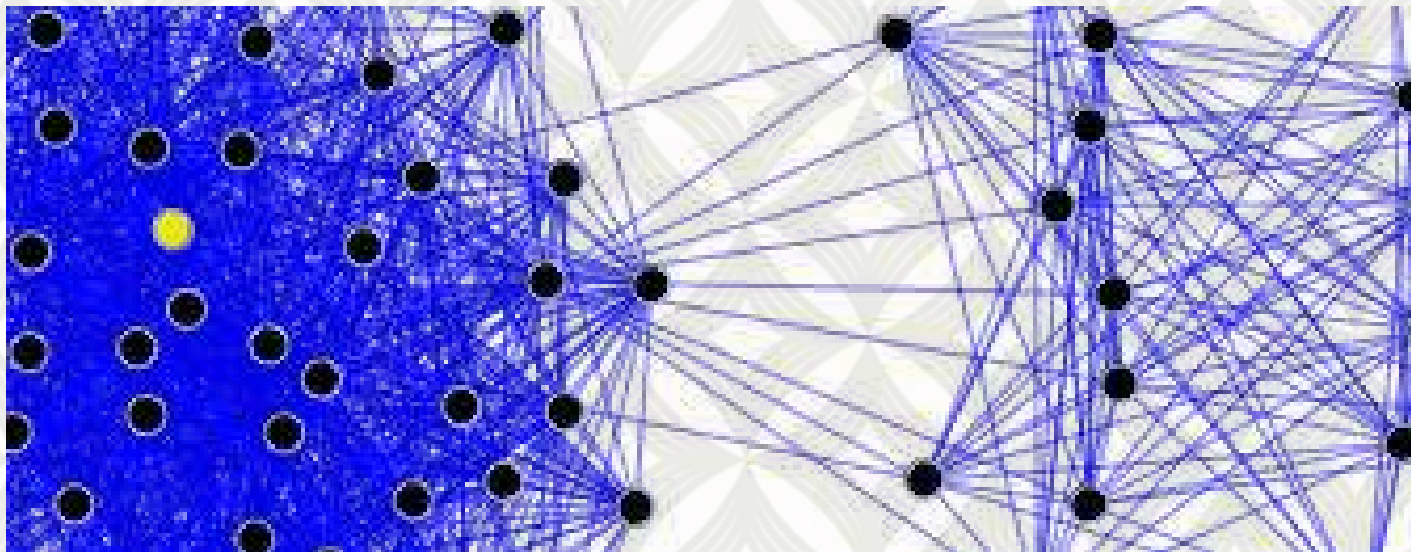
نلري. هغوی يوازې د خپل اقتدار او پايښت په نيشه کې ډوب دي.

د نړۍ ټولنيزو خوځښتونو تاريخ مونږ ته رابښي چې د هر زاړه خوځښت او بدلون پسې نوی خوځښت او بدلون رامنځته کېږي. دا يو طبيعي او حتمي امر دی کله چې د ټولنې وگړو حقوق ترېښو لاندې شي نو بيا نوی خوځښت او تحرک رامنځته کېږي او د بلوغ تر سرخده رسېږي. ياده لړۍ د انساني ژوندانه له بدوي او لمړيو زمانو څخه را روانه ده. د غلامۍ تورې او کرغېړنې دورې د ټولنيزو خوځښتونو او مبارزې په پايله کې له بشري ټولنو خپل پتېر ټول کړ او د خلک يې له ظلم او ستم څخه خلاص شول. د معاصرې نړۍ د خلکو مبارزه هم د عدالت او ټولنيزې نیکمرغۍ په موخه زمونږ تر پېړۍ راوړسېده.

بايد ووايو چې د ټولنيزو خوځښتونو د مبارزې تکتيکونه هم د زمانې له غوښتنو څخه رنگ اخيستی او بری ته د رسېدلو لپاره له اغيزمنو او نويو لارو او فورمونو گټه اخيستل کېږي. ددې لپاره چې په ټولنه کې مثبت بدلون ته لاره هواره شي؛ تر هرڅه وړاندې بايد سراسري او گډې موخې په پام کې ونيول شي، د خلکو اذهانو ته د مبارزې لمړيتوبونه په منظم ډول سره ورسول شي. د خلکو په سياسي شعور او تصور کې گډې موخې، سراسري ښکېنې او يووالي ته ځای ورکړل شي. ځکه چې تصوري سياسي مبارزه او هڅې د بدلون راوستلو لپاره ډير اړين توکي گڼل کېږي.

همداراز د خلکو سياسي شعور لوړولو لپاره اړينه ده چې منظمې غونډې، جرگې، ورکشاپونه، سيمينارونه، د رسنيو له ليارې غږيز او تصويري پيغامونه نشر او پرمخ يوړل شي. رهبري مقام تر هرڅه د مخه بايد مثبت بدلون لمړيتوبونه وپيژني او د خلکو غوږونه ته يې په سيستماتيک ډول سره ورسوي.

همدا کار بدلون او بري ته د رسېدلو ښه او غوره کار ده.

ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها

پس منظر

ریاست عمومی انکشاف مهارت‌های وزارت کار و امور اجتماعی (DGSD) مسئولیت نظارت و هم‌آهنگی، انکشاف آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی نیمه رسمی را در سر تا سر کشور به دوش داشته که در این نگارش، پیرامون از بین بردن خلا میان تقاضا و عرضهٔ قوای بشری ماهر، ایجاد چارچوب آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی، ارتقای مهارت‌ها (با در نظرداشت اولویت‌دهی به حرفه‌های جدید و در حال ظهور در بازارکار) بحث می‌نماییم. بر علاوه، این ریاست فعالیت‌های ایجاد مهارت‌های جدید و نوآوری‌ها را نه تنها دربارهٔ فرصت‌های موجودهٔ کار؛ بلکه از شغل‌هایی که باید ایجاد کردند نیز نظارت و حمایت می‌نماید.

قابل یاد آوری‌است که ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها یک کمیسیون مؤقت آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی (TVET) که هدف آن؛ اداره، تنظیم و نظارت از فعالیت‌های عرصهٔ آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی می‌باشد را تأسیس نموده‌است. افزون بر آن؛ این کمیسیون بالای تصدیق‌دهی به کارآموزان فارغ شده و تضمین کیفیت آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی نیمه رسمی در کشور نیز تمرکز خواهد داشت.

همچنان ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها قصد دارد تا با ادارهٔ آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی (TVETA)، سکتور خصوصی، به ویژه سکتور صنایع، ACIM، ACCI، سازمان‌های بین‌المللی و سازمان‌های غیر دولتی به سطح مرکز و ولایات، کار نماید.

در ده سال گذشته، در بخش آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی TVET به همکاری و پشتیبانی مؤسسات کمک کنندهٔ بین‌المللی اصلاحات قابل توجه صورت گرفته‌است. این‌گونه سعی و تلاش‌ها شامل ایجاد اصلاحات شکل دهی و بازسازی در ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها بوده که از طریق هم‌آهنگی نزدیک با سکتور خصوصی، مشارکت دولتی و خصوصی، انکشاف نصاب‌های آموزشی، مواد تحریری تدریس و آموزش صدور تصدیق نامه‌ها و تضمین کیفیت، امکان پذیر گردیده‌است.

اهداف

هدف کلی ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها؛ ایجاد نیروی کار توانمند با انگیزه، مبتکر، سازگار با شرایط محیط کار و دارای قابلیت‌ها و شایستگی‌های ضروری در افغانستان می‌باشد.

توقع می‌رود که ایجاد چنین نیروی کار؛ در کاهش فقر، حمایت اجتماعی و رشد و انکشاف اقتصادی کمک نماید. از این‌رو، ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها قصد دارد تا این‌گونه نیروی کار را از طریق تسهیل یک سیستم آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی با کیفیت که پاسخ‌گوی بازار کار بوده و درعین زمان با نیازمندی‌های کنونی بازار کار در تمام سکتورهای اقتصادی و همه سطوح هم‌خوانی داشته باشد و برای همه مردم (آقایان و خانم‌ها) قابل دسترس باشد، ایجاد نماید.

مقاصد خاص ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها

- ایجاد یک عرصه/ اجماع منسجم برای تمام مراجع ذی‌دخل غرض عرضهٔ آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی نیمه رسمی (TVET)
- هم‌آهنگ ساختن و نظارت از فعالیت‌های عرضهٔآموزش و تعلیمات فنی و حرفوی که توسط مراکز آموزشی دولتی، انجو ها و سکتور خصوصی عرضه می‌گردد.
- نظارت و رهنمایی مؤسسات عرضه کننده آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی در راستای پوره نمودن نیازمندی‌های واقعی تمام اقشار جامعه به‌شمول افراد شدیداً آسیب پذیر و محروم.
- ایجاد سیستم آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی غرض فراهم ساختن مهارت‌های فنی وحرفوی در مورد حرفه‌های مورد نیاز بازار کار، ایجاد یک سیستم استندرد تثبیت قابلیت‌ها و شایستگی‌ها و به‌رسمیت شناختن قابلیت‌ها و شایستگی‌ها وآموزش‌های قبلی.
- انکشاف سیستم مالی که ثبات برنامهٔ آموزش و تعلیمات فنی و حرفوی که با نیازمندی‌های بازار کار سازگاری داشته باشد را تضمین نماید.

فعالیت‌های عمدهٔ انجام شده در جریان سال ۱۳۹۷ و تحت تطبیق در سال ۱۳۹۸

وزارت کار و امور اجتماعی از طریق ریاست عمومی انکشاف مهارت‌های این وزارت، به دو شیوه، آموزش‌های فنی وحرفوی را به پیش می‌برد و ارایه می‌نماید:

یکی از طریق آموزش‌هایی که مستقیماً از سوی ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها و برنامهٔ ملی انکشاف مهارت‌ها در ۳۴ ولایت کشور ارایه می‌گردند دوم: ارایهٔ آموزش‌ها از طریق مؤسسات همکار ملی و بین‌المللی.

ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها در سال ۱۳۹۷ به صورت مجموعی برای ۲۷۰۰۰ کارآموز زمینهٔ آموزش‌های فنی و حرفوی را در سراسر کشور مهیا نموده بود که از آن جمله ۸۲۰۰ تن از کارآموزان مستقیماً توسط ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها و ۱۸۸۰۰ تن دیگر آن‌ها از طریق مؤسسات همکار آموزش دیده‌اند.

در سال ۱۳۹۸ به صورت مجموعی برای ۳۸۸۲۲ کارآموز زمینهٔ آموزش‌ها فراهم می‌گردد که از آن جمله، برای ۱۵۰۰۰ تن کارآموز مستقیماً توسط ریاست عمومی انکشا ف مهارت‌ها و برنامهٔ ملی انکشاف مهارت‌ها آموزش ارایه می‌گردد و برای ۲۳۸۲۲ تن کار آموزان دیگر از طریق مؤسسات همکار ملی و بین‌المللی در همکاری با ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها زمینهٔ آموزش‌ها مهیا می‌گردد.

- سروی ملی تقاضای بازار کار**

- ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها اکنون (در سال ۱۳۹۸) سروی

ملی بازار کار را زیر دست دارد که در آن تمام حرفه‌هایی که برای‌شان در بازار کار تقاضای جدی وجود دارد شناسایی گردیده و ارایهٔ آموزش‌های فنی و حرفوی توسط ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها و همکاران تطبیقی در همان حرفه‌ها صورت خواهد گرفت.
نداشتن معلومات کافی دربارهٔ حرفه‌هایی که برای‌شان در بازار کار ضرورت است ارایهٔ آموزش‌ها را به شکل منفی آن شدیداً متاثر ساخته‌است.

- ۲. ایجاد کمیسیون مؤقت آموزش‌های فنی و حرفوی**

- در سال ۱۳۹۷ هستهٔ کمیسیون مؤقت آموزش‌های فنی و حرفوی در ریاست عمومی انکشاف مهارت‌های وزارت کار و امور اجتماعی گذاشته شده بود.

- در سال ۱۳۹۸ تاحد زیادی، تشکیل آن انکشاف یافته و استخدام متخصصین صورت گرفت.

- کمیسیون، در سال ۱۳۹۸ ارزیابی به اساس استندردهای ملی شغلی کارآموزان را آغاز می‌نماید که منجر به اعطای تصدیق‌نامه‌های شناخته شده به‌سطح کشور خواهد گردید.

- هم‌آهنگ ساختن تصدیق نامه‌ها با استندردهای شغلی بین‌المللی برای اعزام کارگران ماهر به‌خارج از کشور نیز از طریق همین کمیسیون زمینه‌سازی خواهد گردید.

- ۳. انکشاف استندردهای ملی شغلی، نصاب و مواد آموزشی**

- درسال ۱۳۹۷ در حدود ۳۴ استندرد ملی شغلی و ۲۸ نصاب برای حرفه‌هایی که تقاضای بلند در بازار کار وجود دارد، انکشاف یافته‌است.

- درسال ۱۳۹۸ به‌تعداد ۲۴ استندرد ملی شغلی، ۲۴ نصاب درسی و ۱۸ مواد آموزشی/ تدریسی انکشاف خواهد یافت.

- ۴. فعال سازی سیستم مدیریت معلوماتی آموزش‌های فنی و حرفوی وب سایت ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها**

- فعالیت‌های نخستین در راستای سیستم مدیریت معلوماتی در اواخر سال ۱۳۹۷ از سوی ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها آغاز گردید و در سال ۱۳۹۸، سیستم منظم مدیریت معلوماتی که دارای معلومات همه‌جانبه خواهد بود، فعال می‌گردد. این سیستم، دارای کاپی‌های نسخه‌های تمام استندردهای ملی شغلی، نصاب و مواد آموزشی خواهد بود. افزون برآن؛ دربارهٔ کارآموزانی که زیر آموزش قرار دارند و کارآموزانی که فارغ گردیده‌اند نیز معلومات ارایه می‌شود.
- دربارهٔ بازار کار و آموزگاران نیز معلومات داده خواهد شد.
- برعلاوه، ریاست عمومی انکشاف مهارت‌ها برای بار نخست یک وب سایت را برای این ریاست فعال ساخته که معلومات مربوطه از طریق آن به دسترس همه قرار خواهد گرفت.

برنامهٔ ملی انکشاف مهارت‌ها

مقدمه

برنامهٔ ملی انکشاف مهارت‌ها (NSDP) دارای اولویت که زنان و مردان بی‌کار و کم عاید را از طریق تمویل پروژه‌های آموزش فن و حرفه با مهارت‌های مورد نیاز بازار کار آراسته ساخته و انکشاف سیستم آموزش

و تعلیمات فنی و حرفوی را از طریق انکشاف معیارهای ملی مهارت‌های شغلی در سر تا سر کشور حمایت نماید، می‌باشد.

هدف برنامه

هدف اساسی برنامهٔ ملی انکشاف مهارت‌ها، سهم‌گیری در بهبود بخشیدن وضعیت اجتماعی و اقتصادی افغانستان از طریق عرضهٔ سیستم ملی انکشاف مهارت‌ها و آموزش‌های فنی و حرفوی که برآورندهٔ نیازمندی‌های بازار کار بوده و از همین طریق مردان و زنان بی‌کار را با دانش و مهارت‌های لازم برای کار آبرومندانه آماده می‌سازد.

پلان کاری / تطبیقی برنامه

برنامهٔ ملی انکشاف مهارت‌های وزارت کار و امور اجتماعی دارای۴۸ مرکز آموزشی در ۲۳ ولایت کشور می‌باشد که از بودجهٔ انکشافی دولت در حدود ۲۷۵ میلیون دالر امریکایی بودجه برای سال مالی ۱۳۹۸ در اختیار داشت که از طریق آن برای ۶۵۰۰ کار آموز در ۲۸ ولایت کشور زمینهٔ آموزش‌های فنی و حرفوی را مهیا می‌نماید و برعلاوه ایجاد حرفه، پروسس سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی در مرکز آموزشی افغان-کوریا در ولایت کابل، انکشاف نصاب و مواد آموزش‌های فنی و حرفوی، تصحیح و چاپ نصاب آموزش‌های فنی و حرفوی، تحلیل معلومات عرضه و تقاضای بازار و سروی ملی تشبثات رسمی و غیر رسمی را در سطح کشور راه اندازی نموده که تا پایان سال ۱۳۹۸ تکمیل خواهد گردید.

برنامهٔ ملی انکشاف مهارت‌ها در ۱۳۹۸ تا اکنون از بودجهٔ اختیاری دولت، بودجهٔ غیر اختیاری بانک جهانی و به کمک مالی کشور ایتالیا که تحت پروژهٔ روش غیر رسمی آموزش تعلیمی و شغل در افغانستان (NATEJA) فعالیت‌های ذیل را انجام داده‌است:

۱- ارایهٔ آموزش‌های فنی و حرفوی برای درحدود ۸۰۰۰ کارآموز از جمله افراد بی‌کار، کم عاید، دارای معلولیت، معتادان درمان شده در ۲۸ ولایات کشور که۳۶٪ آن را خانم‌ها تشکیل می‌دهند.

۲-اجرای سروی ملی تقاضای بازارکار برای شناسایی حرفه‌های مورد نیاز بازارکار به گونهٔ سرتاسری.

۳-ایجاد حرفهٔ پروسس سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی در انستییوت آموزش‌های فنی و حرفوی افغان- کوریا در ولایت کابل.

۴-انکشاف ۲۴ استندرد ملی شغلی، ۲۴ نصاب درسی و ۱۸ مواد آموزشی یا تدریسی.

۵- بهتر ساختن کیفیت آموزش‌های فنی و حرفوی از طریق اعطای پول تشویقی به نهادهای آموزش‌های فنی و حرفوی در مقابل ۵۰۴۰ تن از کارآموزان فارغ شده تحت پروژهٔ نتیجه.

۶- ارتقای ظرفیت کارمندان وزارت در مقطع لیسانس و ماستری در داخل کشور.

۷- مطالعه تأثیرات اعطای کمک‌های نقدی بلاعوض برای ایجاد و توسعهٔ تشبثات کوچک و ارایهٔ آموزش برای اعضای گروپ‌های پس انداز تحت پروژهٔ نتیجه.

۸- آگاهی دهی عامه پیرامون اهمیت آموزش‌های فنی و حرفوی تحت پروژهٔ نتیجه.

سونامی اعتیاد در افغانستان

اعتیاد (Addiction) و سوء مصرف مواد (Substance abuse) پدیده‌ای فراگیر، همگانی، جهانی و پیچیده‌ای است که هزینه بسیار سنگینی را بر فرد، خانواده و دولت‌ها تحمیل می‌کند.

معضل اعتیاد، امروزه در کنار بحران زیست محیطی، بحران هسته‌ای و بحران جمعیتی، یکی از مهم‌ترین بحران‌های تهدید کننده بشر در قرن کنونی است و یکی از پر سودترین بازرگانی‌ها در جهان شمرده می‌شود. در افغانستان اعتیاد به مواد مخدر طی سال‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین بحران‌های بهداشتی و اجتماعی تبدیل شده و می‌توان گفت با توجه به حجم بزرگ تولید خشخاش از یک سو، پیامد و عوارض سه دهه جنگ بی‌کاری، و ضعف برنامه‌های راهبردی درمانی از سوی دیگر، این معضل هر روز سایه‌اش را بر این کشور سنگین‌تر کرده است.

در افغانستان علل اعتیاد افراد به مواد مخدر، به درستی روشن نیست و پژوهش‌های فراگیری که بتواند علل روانی یا انگیزه معتادان برای سوء مصرف مواد مخدر را روشن کند، هنوز صورت نگرفته است. از این رو، مسأله بیش‌تر در گمان‌زنی‌های رسانه‌ای محصور مانده است. از سوی دیگر نمی‌توان بر اساس دریافت نتایج تحقیقاتی که روی معتادان در دیگر کشورها صورت گرفته، بر مبنای آن در افغانستان بر روی معتادان قضاوت کرد و نتایج به دست آمده آن‌ها را، اساس کار و تحلیل قرار داد؛ زیرا شرایط فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی دیگر کشورها با افغانستان متفاوت بوده و در حال حاضر افغانستان را با هیچ کشوری نمی‌توان از لحاظ وضعیت امنیتی، رشد اقتصادی و فعالیت‌های فرهنگی مقایسه تمام کرد.

با این حال، عوامل افزایش تعداد معتادان در افغانستان را به دگرگونی‌ها و تغییرات اجتماعی، گسترش فقر، بی‌کاری، افزایش چالش روانی ناشی از سه دهه جنگ، کار کردن کودکان در مزارع خشخاش، استفاده از تریاک به عنوان دارو، خشونت‌های خانوادگی، دسترسی آسان به مواد مخدر، مهاجرت به کشورهای همسایه، عدم دسترسی مردم به خدمات بهداشتی و رهایی مواد مخدر به عنوان دست‌مزد کارگران به خانواده‌های شاغل

و سیاهی می‌نشانند.

ب: یکی از نگرانی‌های جدی که در حوزه مصرف مواد مخدر در افغانستان وجود دارد، موضوع تغییر نوع ماده مصرفی هست اگر نگاهی به شیوع موادی که در گروه مصرف کنندگان مواد مخدر و معتادان طی دو دهه گذشته ببینیم، متوجه می‌شویم که بیش‌ترین ماده مصرفی از خانواده مواد مخدر، حبشیش و سپس تریاک بوده است. متأسفانه در یک دهه پسین، هیرویین و پودر نیز بر ماده مصرفی گروه بسیاری از مصرف کنندگان مواد مخدر افزوده شده هست اما در سه - چهار سال پسین، با تأمل و تأسف فراوان که گزارش‌های کلینیکی و اکتشافات حاصله از قاچاق چیان مواد مخدر بیان‌گر شیوع ماده روان‌گردان جدیدی با نام متامفتامین یا شیشه است.

این ماده مصرفی، روزبه‌روز بیش‌تر وارد جامعه مصرف‌کنندگان مواد مخدر افغانستان شده است. این ماده از لحاظ ایجاد نشه‌ای، تحمل آسیب‌رسانی و تخریب روانی و دماغی در جایگاه بالاتری نسبت به تریاک و هیرویین قرار دارد.

ج: واقعیت تلخی که افغانستان را نسبت به بسیاری از جوامع، به مسیر سونامی اعتیاد می‌برد و از عوامل مؤثر در گسترش و عدم ریشه‌کنی این معضل شده، حداقل این چهار عامل زیر اند:

۱- آسیب‌پذیری افغانستان به‌خاطر سه دهه جنگ، از بین رفتن زیرساخت‌ها شیوع بی‌سوادی و کم‌سوادی؛

۲- قدرت روز افزون باندهای مافیایی قاچاق مواد مخدر؛

۳ عدم توان نیروهای دولتی در ریشه‌کن ساختن مواد مخدر در کشور؛

۴ عدم توجه به برنامه‌های راهبردی درمانی برای پیش‌گیری و درمان معیاری؛

با نگاه سطحی به سیستم درمانی معتادان در افغانستان، متوجه غیرمعیاری بودن آن و توجه خاص به سم‌زدایی می‌شویم. در حالی که سم‌زدایی، نخستین گام برای معتادانی است که وارد برنامه‌های ترک مواد مخدر می‌شوند. این در حالی است که در بیش‌تر کلینیک‌های ترک اعتیاد افغانستان، سم‌زدایی برابر با درمان مصرف مواد شناخته می‌شود. نکته آخر این که مسئولین ذیربط می‌بایست موضع مشخص در قبال انواع مصرف کنندگان مواد داشته باشند. به عبارت دیگر، مسوولان مربوطه با راه‌اندازی مراکز درمانی، اسکان شبانه‌روزی معتادان (TC Therapeutic communities) مراکز درمانی سراپا و سرپناه (Shelter) و مراکز گذری (Drop-in centers) به همه اقشار مصرف کننده مواد حتا معتادان خیابانی (Outreach) خدمات ویژه خویش را ارایه کنند و هر قشر را با برنامه‌ریزی دقیق و سازمان‌یافته به مرحله بالاتر هدایت دهند. این اهداف حاصل نمی‌شوند؛ مگر در سایه بها دادن به فعالیت‌های علمی و پژوهشی؛ در غیر آن، بایستی بیش‌تر چشم به راه عوارض سونامی اعتیاد در آینده نزدیک در این کشور باشیم.

دیموکراسي د حکومت کولو یو سیستم دی چې په څلورو اصولو ولاړ دی

- د ازادو انتخاباتو له لارې د حکومت جوړېدل او بدلېدل
 - په سیاسي او اجتماعي کاروبار کې دولس فعاله برخه اخستل.
 - دولس د هر وګړي د بشري حقونو ساتل.
 - د قانوني حکومت پلی کېدل. یاني، بې له هېڅ ډول استثنا په هر چا د قانون او مقرراتو یو شان تطبیقول.
- راځئ چې وګورو چې دا یاد شوي اصول څه احتوا کوي:

۱. دیموکراسي د قدرت نیولو د رقابت له پاره د یوه سیاسي سیستم په حیث
په دیموکراسۍ کې:

- ولس د سیاسي قدرت بنسټ جوړوي.
- خلک خپل رهبران خپله انتخابوي،خو بیا ترې د دندو او پالیسیو حساب غواړي.
- دشفافو انتخاباتو له لارې، د پارلماني غړو او حکومتي مشر په ټاکنو کې تصمیم نیسي.
- په چا چې حکومت کېږي، د هماغو په خوښه حکومت هم جوړېږي.
- قدرت له ولس څخه د حکومت مشرانو ته د یوه معین وخت له پاره موقتاً انتقال مومي.
- قوانین او پالیسي ګانې د پارلمان په اکثریت رایو جوړېږي، خو د لږکیو حقوق په کې خوندي ساتل کېږي.
- خلک کولای شي چې په خپلو منتخبو مشرانو

- او نمایندګانو اعتراض وکړي او د دوی کړنې وڅاري.
- منتخب مشران باید د خلکو خبرې واورې او د خلکو نظریې او پېشنهادونه په پام کې ونیسي.
- په عادي حالاتو کې، انتخابات باید هرځل په هماغه قانون تعین کړي وخت کې تر سره شي. اقتدار لرونکي مشران حق نه لري چې خپله دوره پرته له ټول پوښتنې اوږده کړي.
- انتخابات باید ازاد او شفاف وي او د بې طرفه او مسلکي اشخاصو څخه جوړ شوي کمیسیون له خوا ترسره شي.
- هر کاندید د شکایت حق لري.
- کاندیدان او ګوندونه حق لري چې آزادانه کمپاین وکړي او خپل راتلونکي پلانونه او پالیسي مستقیم او یا د رسنیو په واسطه، رای ورکونکو ته ورسوي.
- رای ورکونکي هم حق لري چې خپله رایه پټه او د چا له تهدیده پرته استعمال کړي.
- مستقل ناظران باید د رای ورکولو پروسه اوشمېر وڅاري تر څو ولس ډاډه شي چې رایې ورکول او شمېرنه شفافه او بې له تهدیده پای ته ورسېده.
- د شکایاتو مستقل او بیطرفه کمیسیون موجودیت هم ضرور دی چې د انتخاباتو په پروسه کې د رایو په شفافیت کې پیدا شوي جنجالونه حل کړي.

ګورئ چې د رای ورکولو پروسه اوږده او جنجالي ده. خو د شفافه انتخاباتو لپاره نظم، چمتووالی، د سیاسي حزبونو او ولس پوهول له یوې خوا، او د انتخاباتو کمیسیون د غړو او د انتخاباتو د پروسې ناظرینو تربیه کول له بلې خوا، حتمي

او ضروري ده.

دویم- په دیموکراسۍ کې دولس رول

په دیموکراتیک نظام کې،په سیاسي ژوند کې د خلکو (ولس) برخه اخستل خورا مهمه ده.

- خلک مکلف دي چې په وطن کې له روان حالت څخه ځانونه باخبر وساتي، په پوره پام سره یې څارنه وکړي او وګوري چې د دوی سیاسي مشران او وکیلان خپل صلاحیتونه څنګه استعمالوي.
- خلک خپله هم باید د خپلو مفکورو او ګټو اظهار وکړي.
- په انتخاباتو کې رای ورکول د خلکو یوه بله مهمه دنده ده، نو
- هر څوک باید لومړی د کاندیدانو پروګرامونه او پالیسي ګانې په غور تحلیل کړي.لومړی یې د وعدو د عملي کېدو امکانات وسنجوي او بیا له معقول او مناسب کاندیده ملاتړ وکړي.
- کاندیدل، بل کاندید ته کمپاین کول، په سیاسي مناقشو کې برخه اخستل، په سیاسې غونډو کې اشتراک کول د هر چا حق دی.
- هر څوک کولای شي چې په حکومت اعتراض او احتجاج وکړي.
- په مستقل او غیر حکومتي اتحادیو کي غړیتوب د دیموکراسۍ جز دی. دې اتحادیو کې د بزګرانو اتحادیه، کارګرانو اتحادیه، ډاکترانو اتحادیه، سوداګرو اتحادیه، ښځو اتحادیه، استادانو اتحادیه، شاګردانو اتحادیه او داسې نورې زیاتې اتحادیې شاملې دي.
- په ټولنیزو او سیاسۍ فعالیتونو کې د ښځو ونډه مهمه ده. مدني ټولنې باید ښځو ته د هغوی په دیموکراتیکو حقوقو، مسؤلیتونو، او سیاسي مهارتونو کې پوهه ورکړي او په کرار کرار یې سیاسي ژوند ته اماده کړي.
- دیموکراسۍ کې، مدني ټولنو کې غړیتوب داوطلبانه دی او هیڅوک د هیچا له خوا د کومې ټولنې غړیتوب ته مجبورېدلای نه شي.
- سیاسي ګوندونه د دیموکراتیک سیستم حیاتي ضرورت دی او هرڅومره چې ډېر خلک د سیاسي حزبونو غړي شي همدومره دیموکراسي مضبوطه کېږي. خو

په دیموکراتیک نظام کې هیچا ته اجازه نشته چې څوک د زور یا زرو په وسیله د خپل حزب غړیتوب ته واړوي.

- په دیموکراتیک نظام کې ولس ته په کار ده چې د پاس یادو شوو ټولو ټکو په نظر کې نیولو سره په مدني اوسیاسي فعالیتونو کې برخه واخلي، خو دا برخه اخستل باید او باید سوله ایز، د قانون په چوکاټ کې، او د نورو اتحادیو او اشخاصو نظرونو ته احترام سره وي.

دریم- په دېموکراسۍ کې د افرادو حقوق

- په دیموکراسۍ کې هر فرد یو شمېر اساسي حقوق لري چې حکومت هغه ترې اخستلای نه شي. دا حقوق د نړیوال قانون له مخي تضمین شوي هم دي.
- په دیموکراسۍ کې:
- هر څوک حق لري چې ځان ته خپله عقیده ولري، ویې وایي او یا یې ولیکي.
- هېڅوک بل مجبورولای نه شي چې دده د خوښې نظر او عقیده ولري او یا دده په خوښه خبرې وکړي.
- هر څوک د مذهب انتخاب، د مذهبي مراسمو اجرا کولو او د عبادتځای لرلو حق لري.
- هر څوک اجازه لري چې د خپل کلچر له مزایاوو څخه خوند واخلي او خپلې کلتوري ورځې د نورو هم کلتوري ملګرو سره ولمانځي.
- رسنۍ هم د خپرونو آزادي لري.
- هر څوک اختیار لري چې کومه راډیو واورې، کوم تلویزون وګوري، او کوم اخبار ولولي
- هر څوک آزاد دی چې له کومې ډلې یا اتحادیې سره یوځای شي او یا خپله کومه اتحادیه جوړه کړي.
- هر څوک حق لري چې په هېواد کې د ننه، هرې خوا ته یې چې خوښه وي، لاړ شي او یا له هېواده بهر سفر وکړي.
- خلک حق لري چې سره راټول شي او د حکومت په اجراآتو اعتراض او پروټسټ وکړي.
- خو هرڅوک مکلفیت لري چې له خپلو حقوقو څخه په سوله ایز ډول ګټه واخلي اوهرعمل یې بایدد قانون په چوکاټ کې وې؛ په خاصه توګه ضروري ده چې د دوی عمل د نورو هیوادوالو په حقوقو تېری نه وي.لاري او سرکونو بندول، عامه او شخصي ملکیتونو ته

یکی از نیازهای زندگی، انتخاب هدف است که باید به گونه آگاهانه انجام شود

انسان‌های بی هدف، مجبور اند که تمام عمر برای انسان‌های هدفمند کار کند.

که زمین را تا رسیدن به آن حفر کنیم. کسی که ذهن آشفته دارد مانند جوینده‌ای است که پس از کندن چند وجب از خاک، نقطه دیگری نظرش را جلب کرده و جهت کندن آن جا، از کارش دست می‌کشد.

۳- در يك ذهن آشفته، ارزش‌ها مرتب عوض می‌شوند؛ زیرا حاصل تجربه و فراست نبوده‌اند. شخص با يك ایده روبه‌رو شده و آن را به عنوان ارزش می‌پذیرد. سپس با ایده دیگری روبه‌رو می‌شود و آن را به عنوان ارزش تازه می‌پذیرد.

۴- در يك ذهن آشفته، شخص نمی‌تواند از کارهایش دفاع کند؛ زیرا آن‌ها را با معیار و دلیل محکم و روشن، انتخاب نکرده است.

۵- کسی که يك ذهن آشفته دارد، ثبات شخصیت ندارد؛ بنابراین، محیط بر او تأثیر می‌گذارد. با از دست دادن يك چیز کوچک، ناراحت و اندوه‌گین می‌شود و با به دست آوردن يك چیز کوچک غرق شادی می‌شود، هیجانی است و احساساتش کاذب می‌باشد.

۶- از يك ذهن آشفته، عمل نمی‌بینیم؛ بلکه يك سری ایده‌ها اندک‌معمولاً تا عملی شدن فاصله زیادی دارند و امکان رسیدن به آن‌ها نیست.

۷- کسی که ذهن آشفته دارد، قدرت اراده ندارد. داشتن اراده، نیازمند ثبات است تا زمانی به عهد خود پابند می‌مانیم که اصل آن را پذیرفته باشیم و آن اصل، برای ما مهم و با ارزش باشد. وقتی که شخص، قدرت ثبات را از دست داد، دیگر نمی‌تواند بر سر پیمان خود باقی بماند.

۸- کسی که دارای ذهن آشفته است، در برابر مسایل، قدرت انتخاب و انعطاف را از دست می‌دهد.

هدف وضعیتی است که می‌خواهیم در آینده داشته باشیم. اگر خود نتوانیم وضعیت ما را در آینده تعیین کنیم، ناچار محیط پیرامون ما وضعیت را به ما تحمیل می‌کند. آن‌چه که محیط بر ما حکم می‌کند چه بسا با ما سازگاری نداشته باشد. پس چه بهتر که خود، هدف مطلوب‌ما را معلوم کنیم و به سمت آن در حرکت باشیم.

انتخاب هدف، یکی از نیازهای مبرم زندگی است؛ اگر آگاهانه انجام نشود، ناآگاهانه صورت خواهد گرفت. یکی از نیازهای گزینش هدف این است که تمرکز ذهنی را به همراه خواهد داشت. داشتن ذهن متمرکز، یکی از شرط‌های لازم برای موفقیت است. يك ذهن متمرکز قدرت تفکر و خلاقیت دارد و پر از انرژی است. بنابراین، می‌تواند در مسایلی کنکاش کند و اعماق آن‌ها را ببیند. نقطه روبه‌روی ذهن متمرکز، يك ذهن آشفته است با يك ذهن آشفته نمی‌توانیم کاری از پیش ببریم و تمام انرژی‌ما صرف کارهای بیهوده می‌شود.

دلایل عدم موفقیت با يك ذهن آشفته قرار ذیل است
۱- يك ذهن آشفته، لبریز از ایده‌های گوناگون است که ممکن با يك دیگر در تضاد باشند. بنابراین، پرداختن به يك ایده، دیگری را خنثا می‌کند و هر دست‌آورد، دست‌آورد دیگری را از بین می‌برد.

۲- دريك ذهن آشفته، يك خط فکری به صورت ممتد جریان ندارد. يك فکر می‌آید و بعد توسط فکری دیگر قطع می‌شود و پس از مدتی که شخص از مسیر اصلی فکری خود منحرف شد، به یاد می‌آورد و دوباره ذهن‌اش را روی موضوع متمرکز می‌کند. برای رسیدن به گنج، لازم است

وانخلي او په خاصه توگه له سياسي مخالفينو سره جنگ او جنجال جوړ نکړي

• خلک باید د یو بل د حقوقو ته احترام و کړي او د یو بل انساني کرامت ته په درنه وگوري.

• خلک د حکومت په فیصلو اعتراض کولای شي، خو ردولای یې نه شي.

• هر گروپ د خپل کلتوري رواجونو مطابق کړنې کولی شي او په خپلو کړنو څه نا څه کنترول هم لرلی شي، خو د دې په خوا کې دا باید قبوله کړي چې دوی د ملت جزو دي.

• هر څوک حق لري چې واورېدل شي. ياني کله چې څوک خپل نظر ښکاره کوي نو باید د نورو خلکو نظرونه، که څه هم د ده له نظره متفاوت وي هم وي واورې.

• هر څوک ځان ته د نظر لرلو حق لري، خو نه باید خپل نظر ورته هومره مهم ښکاره شي چې د نورو نظرونو ته پام ونکړي او یا خپله هم کوم بل نظر کې چرت ونه وهي.

• که څوک څه غوښتنه لري، لومړی باید پوه شي چې په دیموکراسۍ کې کې ناممکنه ده چې د هر چا هره غوښتنه سر ته ورسې.

• دیموکراسۍ کې یو تر بله سره جوړېدل په کار دي. ياني، بېلې بېلې ډلې د بېلو بېلو منافعو غوښتونکې باید سره خبرې وکړي؛ څه واخلې او څه ورکړي او د کارونو بندولو مخه ونيسي.

• په دیموکراسۍ کې، صرف یوه ډله، هر څه هروخت نه گټي؛ یوه ډله یو ځای اوبله ډله بل ځای گټه کوي. او په پای کې هره ډله گټونکې راووځي.

• که چېرې کومه ډله هر وخت له خپلو حقوقي امتیازاتو بې برخه کېږي او غږ یې هم نه اورېدل کېږي، نو خامخا به په قهر او غضب د دیموکراسۍ په خلاف قدم پورته کوي.

• هر څوک چې په سولیز توگه او په خپله خوښه په سیاسي فعالیتونو کې برخه اخلي او د نورو حقوق هم محترم گڼي، نو دا حق هم لري چې د حکومت په اجرائاتو خپل نظر څرگند کړي.

تاوان رسول، مسلحانه احتجاج، او د قانون له چوکاټه بهر کړنې جرم گڼل کېږي او د سزا وړ دي.

څلورم – قانوني مقررات

په دیموکراتیک سیستم کې ژوند باید د قانوني مقرراتو لاندې وي، نه د شخصي غوښتنو لاندې.

ياني، په دیموکراسۍ کې:

• قانوني مقررات د افرادو حقوق خوندي ساتي، نظم ټینګوي، او د حکومتي قدرت حدود ټاکي.

• ټولو افرادو ته په یوه سترگه کتل کېږي؛ مذهبي، مليتي جنسي، او منطقي مثبت یا منفي تبعیض جواز نه لري.

• هېڅوک خوشې په خوشې نیول کېدلی، بندي کېدلی یا فرارېدلی نه شي.

• متهم تر هغې چې جرم یې قانوناً ثابت شوی نه وي، بېگناه گڼل کېږي.

• متهم په یوې بېطرفه علني محکمه کې، پر ده د پورې شوي جرم د اثبات د غوښتلو حق لري.

• شخص د هغه قانون له مخي مجرم شمېرل کېږی چې د جرم له پېښېدو تر مخه نافذ وي

• هېڅوک، د پاچا او منتخب جمهور رییس په شمول له قانونه لوړ نه دی.

• قانون د هغې محکمې له خوا چې د حکومت له نورو څانگو مستقله وي، منصفانه، عادلانه، او تل تطبیقېږي.

• د حکومت چارواکو له خوا او د یا خپله د خلکو تر مینځه شکنجه، ظالمانه، او غیر انساني چلند مطلق منع دی.

• دولتي مامورین قانوني مقرراتو خلاف د هېڅ ډول اجرائاتو اجازه نه لري.

• د حکومت مشر، کوم وزیر، یا کوم سیاسي حزب، قاضي ته د فیصلې په څرنگوالي هدایت ورکولی نه شي.

• رشوت او اداري فساد په هر شکل چې وي منع دی. مستقله محکمه یا کمیسیون به فاسد او رشوتخور ته، هر څوک چې وي، سزا ورکوي.

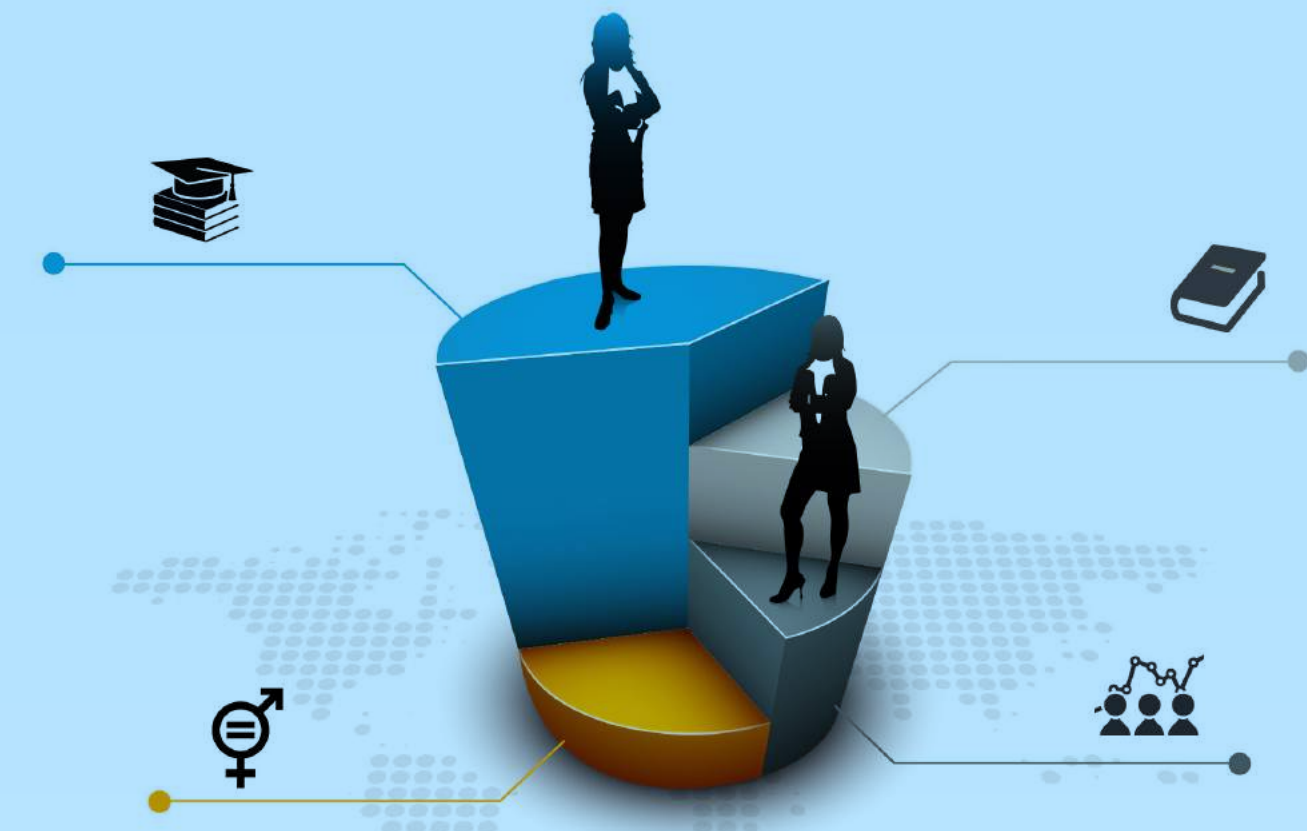
• عمومي لارښوونې

• دیموکراسي هلته کارکوي چې خلک خپل ورځنۍ کړنې په دیموکراتیکو اصولو برابري کړي.

• خلک باید قانون معتبر وگڼي او هېڅکله له تشدد کار

پہ پولنہ کی
د کار
ارز بنت:

بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر

Gender Responsive Budgeting (GRB)

آینده» می‌باشد.

چگونگی آغاز روند بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر (GRB) در کشور
بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر یا GRB برای نخستین بار در افغانستان در سال ۱۳۸۸ هجری خورشیدی در سند بودجه ملی کشور تذکر یافت که وزارت محترم مالیه، بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر (GRB) را به عنوان یک ریفورم پالیسی در بودجه در سال ۱۳۹۰ با در نظر داشت یک رویکرد آزمایشی معرفی نمود. اداره ملل متحد برای زنان در افغانستان و برنامه انکشافی ملل متحد در سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷، حکومت وحدت ملی را به گونه ویژه و به صورت سیستماتیک مورد پشتیبانی قرار داده تا تطبیق پروسه آزمایشی این برنامه مؤفقانه آغاز و ظرفیت‌های ادارات افغانستان از جمله؛ وزارت‌خانه‌های معارف، تحصیلات، صحت عامه، زراعت آبیاری و مالداري، احیا و انکشاف دهات و وزارت کار و امور اجتماعی افزایش دهد و در چهارچوب این طرح آزمایشی، بودجه‌سازی پاسخ‌گو

از سال ۱۹۹۵ میلادی بدین‌سو برای ادغام ابعاد جندر در بودجه با استفاده از یک تعهد نیرومند بین‌المللی شکل گرفته و دربرگیرنده بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر یا GRB با استفاده از پلاتفورم کاری شهر بیجینگ-چین در سال ۱۹۹۵ و کنوانسیون منع تمام انواع تبعیض علیه زنان بوده است. تا اکنون، در سراسر جهان بیش از ۹۰ کشور دنیا، تطبیق بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر را در سطوح مختلف آغاز کرده‌اند که در میان آن‌ها افغانستان برنامه بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر را در سال ۲۰۰۵ با ایجاد گروپ کاری بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر در وزارت مالیه آغاز نمود.

وزارت مالیه در سال ۲۰۱۵ پلان استراتژیک تدابیری برای (۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷) را تهیه نمود که هدف اصلی آن «ایجاد پروسه مؤثر و منظم در هم‌آهنگی با برنامه‌های انکشافی با اولویت ملی برای تطبیق بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر جهت پیشرفت تساوی جندر و توانمند سازی زنان در سه سال

او کار خاوند د الله ملگری او دوست گنبل کیري نو که چیرته مونږ وغواړو چی الله ته نږدې اوسو او هغه باندې گران شو او هغه ذات را څخه خوښ ووسی نو باید زیارکښ، کارگرد یوې دندې خاوند او وړ انسان له ځان څخه جوړ کړو.

نن سبا چی مونږ او تاسو په ټولنه، نړۍ او دخلکو پرمختگونه او پراختیا گورو او د هغې څخه گټه اخلو دا ټول د انسانانو د کار او زیار پایله ده. که چیرته انسان په ټولنه کې مسئولیت نه درلودی؛ نو آیا دا هرڅه چی نن یی وینو دا به مونږ ته هوایی او وړیا چا راکړي وای، نه هیڅکله نه، مونږ هریو ته پکار ده چې په ټولنیز ژوند کې خپل ټولنیز حق ادا او سرته ورسو.

دهیواد بډاینه، سوکالي، پرمختگ، د امنیت ټینګښت بنسټیزې پراختیاوې، آبادي، ښه ژوند، د شتمنې موندل سمسورتیا، زرغونتیا، شین والي، د هوا او ځمکې سلامتي، پاکوالی، ټولنیز ارزښتونه او داسی په سلگونه نور هر هغه څه چی نن پدې خاورینه نړۍ کې زموږ او ستاسو ترسترگو کیري دا هغه څه دي چی زما او ستا او خلکو د کار او زیار ښه او مثبتنه پایله ده.

مونږ او تاسو ته څرګنده تجربه ده او زه پدې یقیني یم چی هریو به پدې پوهیږو چی نن سبا چی کوم حالات زما او ستا په هیواد کې روان دي دا ټول هغه څه دي چی د ناکارو او اوزگارو خلکو خپل ژوند ورپورې تړلې ده او هیواد یې له ننګونې او بې ثباتی سره مخ کړیده. هغه کسان چی نن په غلا، چور چپاول، لارې وهل، وژنو، تښتونو او نورو هغو لارو چی د نورو لپاره گواښ دې کار نه اخیستلای؛ نن به زه او ته پدې حال کې وو، نه هیڅکله هم نه.

په آخر کې به درته یو ځل بیا ووايم چی راځئ د هیواد په سمسورتیا او زرغونتیا کې لاس په لاس ونډه واخلو او دا هیواد د دې ناامن او ویجاړونکي حالت څخه یه یووالی او د کار په کولو سره وژغورو.

برابرولو په موخه خپل ټول امکانات په لاره واچوو ترڅو د هغوی ژوند ښه والي لپاره خپله چوپړتیا او مسئولیت سرته ورسوو.

ځکه افغانستان یو داسی هیواد دې چې تیرو څلویښت کلونو نړیوالو او کورنیو جنگونو یی هرڅه د خاورو سره خاورې کړل، لکه ودانی، ښارونه، کلي، بانډې، فابریکې تولیدي کارخانې، زیرمې، ځمکنۍ شتمنی او هر هغه څه چی ددې هیواد لپاره په راتلونکې کې یوه سرمایه بلل کیده په اوبو لاهو شوه؛ اوس مونږ ته پکار ده چی ددې هیواد هر هغه بنسټ چی رغیدو ته اړتیا لري او روانو حالاتو څخه یې منفي اغیزې لیدلې؛ ورغوو او هغې ته بیا وده ورکړو ترڅو د راتلونکې نسل لپاره یوه تل پاتې پاییدونکي شتمنې په لاس ورشي او ژوند یې له هغو خطرونو څخه وساتلې شی چې اوس مهال مونږ ورسره لاس او گریوان یو.

کار هغه غښتلې او بې سارې شتمني ده چی پایله به یې هیڅکله هم منفي او بې گټې نه وي نو پکار ده چی لاس په لاس ددې هیواد په هره برخه کې خولې توبې کړو ترڅو د خپل هیواد او خلکو پر وړاندې مو خپل مسئولیت او دنده سرته رسولې وي او د راتلونکو نسلونو لپاره د ځواب ویلو لپاره یو څه ولرو.

کومه ټولنه کې چی ژوند کوو او یا اوسېږو نو دهغې لپاره باید قیمت پرې کړو ترڅو ددې وړ وگرځو چی کوم هیواد ما او تاته د اوسیدو ځای راکړي؛ زما او ستا په شتون وویاړي ځکه په ټولنه کې ژوند کول او هلته پاتې کیدل په آسانه او وړیا توگه امکان نه لري. نو که چیرته غواړو چی پورتنی امتیازات او وړتیا لاسته راوړو؛ ضروري ده کار وکړو دنده ولرو، خپل مسئولیتونه ادا کړو، زیار وباسو، کونښن وکړو، او هر هغه څه ته چی زموږ او ستاسو د ټولنې، کلتور فرهنگ او رواجونو خلاف وي نه ووايو او هڅه وکړو چی د مشیتو انسانانو په کتار کې راشو.

نبوي
حدیث دې چی وایی
(الکاسب حبیب الله) مانا دا چی د یو کسب

به جندر یا GRB در رهنمود تخصیص بودجه شامل گردد.

به همین جهت و به عنوان بخشی از اصلاحات بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر یا GRB در افغانستان، وزارت مالیه یک پلان استراتیژیک را برای بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر یا GRB ترتیب داد که سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ را زیر پوشش قرار می‌دهد.

برای تسریع روند و بنابر تقاضای جلالتمآب محترم بانوی نخست کشور (محترمه رولا غنی) با سطح رهبری ادارهٔ ملل متحد برای زنان و برنامهٔ انکشافی ملل متحد در اوایل سال ۲۰۱۷، پروژهٔ مشترک در مورد پلان‌گزاری و بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر، طرح ریزی شد که هدف اساسی آن ترویج و گسترش جندر در پروسه‌های پلان‌گذاری و بودجه‌سازی در ده وزارت و دو ادارهٔ مستقل حکومت بوده‌است.

قابل یادآوری است که برای سال ۱۳۹۸، برنامه ریزی شده‌است تا تعدادی از وزارت‌ها از حیث تطبیق ابتکار بودجه‌سازی پاسخ‌گوبه جندر افزایش یابند. این پروژه؛ روش‌های گوناگونی را به شمول ظرفیت‌سازی، تقویت و نهادینه سازی گسترش ابتکارات جندر در چهارچوب بودجهٔ پاسخ‌گو به جندر در وزارت‌ها و ادارات مستقل، همگانی خواهد ساخت. بانوی نخست کشور؛ خواهان آغاز این پروژه از سوی UNDP به همکاری نزدیک ریاست عمومی ادارهٔ امور ریاست ج.ا.ا، استخدام تمامی کارکنان این پروژه از بانوان و گماشته شدن دانش‌آموختگان جدید در این بخش شدند. ادارهٔ انکشافی سازمان ملل متحد، به اساس هدایت بانوی نخست کشور همراه با معاونیت تخنیکی ریاست عمومی ادارهٔ امور قبلاً (معاونیت امور اداره و تنظیم ریاست‌ها و ادارات مستقل بودجوی) تفاهمنامهٔ آغاز و اجرای این پروژه را امضا نمودند. از این‌رو، ریاست عمومی ادارهٔ امور ریاست ج.ا.ا مسوول نظارت و رهبری این برنامه به همکاری مالی ادارهٔ انکشافی سازمان ملل متحد (UNDP) و پشتیبانی تخنیکی ادارهٔ زنان سازمان ملل متحد (UN Women) برنامهٔ یادشده را آغاز نمودند.

طبق هدایت بانوی نخست کشور؛ تمامی کارکنان (۳۹ تن) که شامل ۳۱ GRB Officer و ۸ تن GRB Specialist می‌باشند، به جز از یک تن هم‌آهنگ کنندهٔ پروژه که از بخش مردان می‌باشد، بانوان تشکیل می‌دهد که از جمع ۳۹ تن از بانوان، ۲۵ تن آن‌ها را فارغ التحصیلان جدید تشکیل می‌دهد. خوشبختانه، روند استخدام کارکنان این پروژه به گونهٔ مؤفقانه از سوی معاونیت تخنیکی ادارهٔ امور ریاست جمهوری تکمیل و همهٔ شان در ۱۰ وزارت و ۲ ادارهٔ مستقل، به کار آغاز و مطابق لایحهٔ وظایف، فعالیت دارند.

گفتنی‌است که کارمندان استخدام شده برای ارتقای ظرفیت و مؤثریت کاری، از آغاز دورهٔ کاری تا اکنون یک نشست آموزشی را از سوی برنامهٔ انکشافی سازمان ملل متحد و دو نشست برنامهٔ آموزشی که از سوی

سازمان زنان ملل متحد برگزار گردیده بود را سپری نموده و همزمان با کار در وزارت‌ها و ادارات مربوطه، آموزش‌های آنلاین مرتبط به وظیفه را نیز فرا گرفتند.

گشایش برنامهٔ «جی آر بی» توسط بانوی نخست کشور و به اشتراک رهبری ریاست عمومی ادارهٔ امور ریاست ج.ا.ا، معین‌های مالی و اداری وزارت‌ها، رؤسای پلان و پالیسی، آمرین جندر ۱۰ وزارت و دو ادارهٔ مستقل بودجوی و ۳۹ تن از کارکنان و متخصصان بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر در ارگ ریاست جمهوری به گونهٔ رسمی صورت گرفت که تمامی کارکنان بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر از ۱۷ اپریل ۲۰۱۸ که برابر با ۲۸ حمل ۱۳۹۷ می‌باشد، با سپری نمودن چندین آزمون و مصاحبه به وظایف شان در ادارات به شکل رسمی معرفی شدند.

از جملهٔ ۳۹ تن از متخصصان بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر، سه تن آنان جهت پیش‌برد امور GRB به وزارت کار و امور اجتماعی معرفی گردیده‌اند. افزون برآن، به اساس پیشنهاد ریاست طرح پلان و برنامه ریزی، کمیتهٔ GRB به ریاست معین محترم امور مالی و اداری و با عضویت ریاست طرح پلان و برنامه ریزی، مالی و حسابی، منابع بشری، تهیه و تدارکات، توانمند سازی اقتصادی زنان و آمریت جندر تشکیل گردیده که کمیتهٔ یادشده از سوی جلالتمآب فیض الله ذکی وزیر پیشین وزارت کار و امور اجتماعی گشایش یافته و به کار آغاز نمود.

باید گفت که محترم عبدالله بارکزی؛ رییس طرح پلان و برنامه ریزی و سرپرست ریاست عمومی پالیسی و پلان وزارت کار و امور اجتماعی همراه با رؤسای پلان و پالیسی سایر ادارات یادشده به منظور آشنایی با روند بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر یک سفر رسمی از طریق این برنامه به کشور اندونیزیا داشتند تا روند تطبیق و آموزش بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر را از نزدیک مشاهده و برای تسهیل آن، به روند بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر در کشور کمک نمایند.

- برخی از دست‌آوردهای اعضای GRB در وزارت کار و امور اجتماعی** تیم بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر در وزارت کار و امور اجتماعی خرسند است که توانسته‌اند در زمان کاری یک‌ساله، به دست‌آوردهای بزرگی دست یابند که در زیر به گونه فشرده به برخی از آن‌ها اشاره می‌نماییم:
- تشکیل کمیتهٔبودجه‌سازی پاسخ‌گوبه جندر دروزارت کاروامور اجتماعی وبرگزاری نشست‌های این کمیته درسطح مقامات عالی‌رتبهٔ این وزارت؛
- تحلیل تشکیل وزارت کار و امور اجتماعی بر حسب جنسیت؛
- برگزاری برنامه‌های آگاهی‌دهی در پیوند به برنامهٔ بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر به کارمندان وزارت در سطوح مختلف اعم از روسا، آمران و مدیران.
- تحلیل و تهیهٔ گزارش مقایسوی پالیسی ملی کار در همخوانی با دیدگاه رییس جمهور، سند ملی اهداف انکشاف پایدار

افغانستان و چهارچوپ ملی صلح و انکشاف افغانستان با هم‌آهنگی ریاست محترم مطالعات و پالیسی ادارهٔ امور ریاست جمهوری؛

- تحلیل و تهیهٔ گزارش مقایسوی استراتیژی ملی اعزام کارگران به خارج از کشور در همخوانی با دیدگاه رییس جمهور، سند ملی اهداف انکشاف پایدار افغانستان و چهارچوپ ملی صلح و انکشاف افغانستان در هم‌آهنگی با ریاست محترم مطالعات و پالیسی ادارهٔ محترم امور؛
- تحلیل و تهیهٔ گزارش مقایسوی مسودهٔ پالیسی زنان بیوه و خود سرپرست در همخوانی با دیدگاه رییس جمهور، سند ملی اهداف انکشاف پایدار افغانستان و چهارچوپ ملی صلح و انکشاف افغانستان در هم‌آهنگی با ریاست محترم مطالعات و پالیسی ادارهٔ محترم امور؛
- تحلیل بودجهٔ‌عادی (کودهای ۲۱،۲۲و۲۵)وزارت کاروامور اجتماعی بر حسب پاسخ‌گو بودن بودجه به مسایل و نیازهای جندر، جهت ترتیب سند بودجهٔ جندر؛
- تحلیل پنج پروژهٔ بزرگ بودجهٔ انکشافی وزارت (انکشاف مهارت‌ها اعزام کارگران به بیرون از کشور و کاراییی در داخل کشور آموزش غیر رسمی یا «نتیجه» اطفال یتیم و آسیب پذیرو برنامهٔ ملی توانمند سازی اقتصادی زنان) در وزارت کار وامور اجتماعی از منظر جنسیتی جهت ترتیب سند بودجهٔ جندر؛
- ارزیایی سازمانی وزارت کار و امور اجتماعی از منظر همخوانی آن به برنامهٔ بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر؛

تحلیل پالیسی ملی کار وزارت کار و امور اجتماعی از دید جنسیتی .

تعریف بودیجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر (Gender Responsive Budgeting) بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر یا GRB عبارت از شامل‌سازی ابعاد جندر در تمامی مراحل- روند بودجه‌سازی بوده و به عنوان یک ریفورم در روند بودجه‌سازی در همه سطوح در نظر گرفته شده‌است.

محتویات بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر

بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر، با روند تحلیل اثرگزاری بودجه بالای مردان و زنان آغاز می‌یابد و سپس، ابعاد یادشده را در پلان‌گزاری بودجه مدغم می‌نماید. هدف نهایی بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر این‌است که رویکرد مبتنی بر جندر را در تمام ابعاد پروسهٔ بودجه‌سازی تطبیق نموده و در نهایت، جندر را نهادینه می‌سازد. بودجه‌ها در واقع مهم‌ترین اسنادی پنداشته می‌شوند که دولت‌ها آن را ترتیب می‌نمایند؛ زیرا آن‌ها رایاه کنندهٔ جامع‌ترین اولویت‌های یک کشور می‌باشند.

این در حالی‌است که بودجه‌های ملی، معمولاً از نظر جندر، خنثی می‌باشند. البته دلیل آن این‌ست که کارشناسان علم اقتصاد تصور

می‌نمایند که تمام افراد دارای نیازمندی‌ها و منافع یک‌سان و مشترک می‌باشند. در واقع باید بودجه، انواع گونه‌گون دریافت کنندگان را مدنظر بگیرد و پلان‌گزاری برای آن‌ها باید مطابق آن صورت گیرد.
ارایه کننده پیامدهای گوناگون بالای افراد/ گروه‌های مختلف می‌باشد. بودجه از نظر جندر خنثی نمی‌باشد، تحلیل فرصتی را در اختیار ما قرار می‌دهد که فرضیه‌های خنثی بودن بودجه از نظر جندر را کنار بگذاریم. سطح نخست ارایه کنندهٔ گزارش مبتنی بر جنسیت توسط کاربران نهایی یا دریافت کنندگان برنامه‌های بودجه می‌باشد. میزان این که بودجه تا چه اندازه نیازمندی‌های دریافت کنندگان مختلف را مرفوع ساخته است. نیازمندی‌های مبتنی بر جندر و نقش دریافت کنندگان چگونه می‌توانند در فراهم سازی آن، قناعت بخش باشد. بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر؛ یک بودجهٔ جداگانه برای زنان و مردان نیست. همچنان بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر، به این معنا نیست که ۵۰ درصد مالیات باید از سوی مردان و ۵۰ درصد آن توسط زنان پرداخته شود؛ چون عواید مردان و زنان معمولاً برابر نمی‌باشد.

بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر یا GRB به این معنا نیست که ۵۰ در صد از هزینه‌های هر برنامه باید برای زنان و ۵۰ درصد آن به مردان اختصاص داده شود؛ زیرا زنان، دختران، مردان و پسران دارای نیازمندی‌های گوناگون می‌باشند.

بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر؛ به گونهٔ الزامی نیاز به محروم نمودن مردها از خدمات و یا حمایت‌های مورد نظر نداشته، بلکه در عوض بودجه‌سازی ای را ترجیح می‌دهد که به هر دو قشر (زنان و مردان) و استفادهٔ مناسب و مسؤْلانه از منابع عامه که همه شهروندان از آن سود می‌برند، رسیدگی نماید، به یک ابزار شناخته شدهٔ بین المللی مبدل گردیده‌است که منظور آن، تسهیل بخشیدن روند ادغام بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر یا ابعاد جندر در بودجه‌های مربوطه و تطبیق تعهدات در عرصهٔ برابری جندر می‌باشد.

اهداف برنامهٔ بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر (GRB)

فراهم سازی زمینهٔ برنامه‌های خلاقانه برای تمام وزارت‌ها به منظور دستیابی به برابری جنسیتی در مطابقت با اولویت‌های ملی، ترتیب بودجهٔ پاسخ‌گو به نیازهای هر دو قشر (اعم از زنان و مردان) و در نهایت هدف عمدهٔ برنامه، تطبیق یک رویکرد پاسخ‌گو به جندر بالای تمامی جوانب پروسه بودجه‌سازی (شامل سازی ابعاد جندر در بودجه) می‌باشد. با توجه به اهداف یادشده، برنامهٔ بودجه‌سازی پاسخ‌گو به جندر در تلاش آن‌است تا سند بودجهٔ حساس به جندر را در سال روان مالی (۱۳۹۸) ترتیب نماید.

کوو او زموږ دغه ملاتړ بزگران هڅوي چې خپلې کرنيزې ځمکې له صنعتي گټنې څخه وساتي او په صنعت کارانو يې ونه پلوري. په پايله کې به موږ او ټول موجودات چې په ځمکه، ځنگلونو او رودونو کې وده کوي له چاپېريال څخه گټه اخلو. پدې کار سره به هم تازه توکي ترلاسه کوو او هم به لږه ککړتيا رامنځته کېږي.

د ونې کېنول.
ونې د اوبو کيفيت ښه کوي، د هوا ککړتيا کموي، زموږ د ژوند لپاره اکسيجن تياروي، زموږ د کورونو هوا سړه ساتي او پخپلې ښکلا سره انسان خوښ ساتي.

د غوره عادتونو رامنځته کول او وده ورکول.
موږ بايد خپل ورځني او کارېدونکي عادتونه چې د چاپېريال له ښه والي سره مرسته کوي، ډېر گرو. ډېری دينونه موږ ته وايي چې موږ د طبيعت يوه برخه يو او د هغه ځمکې پر وړاندې چې پکې ژوند کوو، مسؤل يو. د اسلام سپېڅلی دين موږ ته لارښوونه کوي څو په پاکوالي کې هڅه وکړو او له هرڅه وړاندې د خپل ځان او چاپېريال پاکوالي ته پاملرنه وکړو.

په کور او گاوند کې له نوې کېدونکو انرژيو څخه گټه اخيستل.

نوې کېدونکې سرچينې لکه لمر، باد او نور د نفتو او طبيعي گاز په نسبت لږې چاپېريالي ستونزې او ککړتياوې رامنځته کوي. اوس له دغه انرژيو څخه په بېلابېلو سيمو کې دگټې اخيستنې امکانات شته. د بېلگې په توگه اوس کولی شو له لمريزو سولرو يا لمريزو آبگرميو څخه په خپلو کورونو کې گټه واخلو.

په اداراتو کې دې داسې کسانو گمارل چې چاپېريال ورته مهم وي.

په ادارو کې بايد داسې کسان وټاکل شي چې په خپلو کړنلارو کې د چاپېريال د ښه والي لپاره ځانگړې پاملرنه ولري. د بېلگې په توگه د پارکونو او شنو ساحو رامنځته کول او ساتنه، د نوې کېدونکو انرژيو څخه د گټنې لپاره د هڅوونکو انگېزو رامنځته کول او همدارنگه د شته سرچينو څخه ساتنه.

د کليوالی توليداتو پېرودل.
د خپلې اړتيا وړ خوراکي توکي بايد له هغه پلورنځيو څخه وپېرو چې خپل توکي له کليوالي سرچينو څخه راوړي. کله چې کليوالي خوراکي توکي پېرو، نو له بزگرانو څخه ملاتړ

ټولنه او چاپېريال

د ټولنې د چاپېريالي ښه والي لپاره څو اړين گامونه؛

ځمکه د بېلابېلو ککړتياؤ او د بشري کړنو د ناوړه اغېزو له امله د ډول ډول چاپېريالي ناوړينو سره مخ ده چې ټولنې يې په هر اړخيز ډول اغېزمنې کړې دي. موږ کولی شو د څو گامونو په پورته کولو سره د ژوند د غوره چاپېريال په رامنځته کولو کې له خپلو ټولنو سره مرسته وکړو:

له نورو سره د چاپېريال په اړه خبرې اترې.
چاپېريالي پوهاوی بايد د ټولنيز او فرهنگي جوړښت په يوه برخه تبديل کړو. هرڅومره ډېر چې موږ د ژوند يو موجوداتو او چاپېريال ترمنځ د پېچلې اړيکې په اړه مالومات ولرو کولی شو پدې برخه کې اغېزمن رول ولرو. موږ بايد د چاپېريال او د هغه د پاک ساتنې په اړه له خپلې کورنۍ او ملگرو سره خبرې وکړو.

پر بايسکل او يا پلي تگ کول.
په ښار کې د لنډو سفرونو لپاره د موټر پرځای پلي تگ يا له بايسکل څخه گټه اخيستل زموږ د روغتيا او چاپېريال لپاره اغېزمنې گټې لري. موږ بايد هڅه وکړو چې له داسې وسيلو څخه کار واخلو چې د هوا او چاپېريال لپاره تر ټولو کمه ککړتيا رامنځته کړي.

له ښاري کثافاتو څخه بېرته گټنه.

ښايي دغه تر ټولو ساده او د لاسرسي وړ کار وي چې ترسره کولی يې شو. نن په ډېری ښارونو کې د کثافاتو د تفکيک لپاره جلا جلا مخزنونه ځانگړي شوي چې د بېرته گټنې وړ کثافات را ټولوي او بېرته گټنې ته يې چمتو کوي. د کور ډېری وسيلې، المونيمي قوټي، کاغذ، پلاستيکي لوښي ښيښه يې او فلزي لوښي د بېرته گټنې وړ توکو له ډلې څخه دي. نو اړينه ده چې موږ له هغه توکو څخه گټه واخلو چې د بېرته گټنې وړ کثافات رامنځته کوي.

د اوبو د سرچينو ساتنه.
نن ورځ د اوبو ستونزه په يو لوی ناوړين بدله شوې ده او دغه ستونزه ورځ تر بلې جدي کېږي. د نړۍ د نفوس درېيمه برخه پاکو او صحي اوبو ته لاسرسی نه لري او د ځمکې د کرې د اوبو يواځې يوه سلنه د انسان د گټنې لپاره وړ او سالمې دي. د کيمياوي زهري توکو استعمال کچه بايد کمه کړو او له دې توکو څخه په احتياط گټه واخلو ځکه په چاپېريال کې د دوی خپرېدل په خاوره کې د نفوذ او د ځمکې لاندې اوبو د ککړتيا لامل کېږي. سربېره پردې بايد د اوبو په لگښت کې هم ډېره پاملرنه وکړو او په ورځنيو کارونو کې لکه د حمام پر مهال د اوبو له بېخايه مصرف څخه ډډه وکړو.

چشم‌اندازی بر شعر نیمایی

مینه کشکی

نا گفته پیدا است که شعر؛ از مهم‌ترین حوزه‌های شعور و شرف آدمی بوده و پیرامون چپستی آن، جستارها و گفتارهای بی‌شماری از دیدگاه دانشمندان و پژوهش‌گران ادبیات موجود است.

اگر با فلسفه، منطق، کلام، عرفان، حماسه، اسطوره و سایر عرصه‌های جولان اندیشه، امیال سرشتی انسان به گونهٔ بهتر آن ارایه نشود، شعر به مثابه فوران فکرت، ترجمان فطرت و هیجان آرزوها و عقده‌های در گلو خفته، غم بزرگ و فراگیر او را با منطق ویژهٔ دستورشکنی سحرانگیز به کنکاش گرفته؛ غربت یتیم ماندگی، سفر، مهاجرت و آواره‌گی حزن انگیزش را درب پنجره‌یی را سوی دنیای دیگر (دنیایی که با شکوه فراسوی تجلی باز است) می‌گشاید. آری چنین است! شعر چه کلاسیک باشد و چه نوین، دارای بال‌های پرنیان الهام و اشراق بوده، بر اوج‌های روان و فرازه‌های نهانی جان‌اش دست یازیده و در یک چشم به هم زدن، کاخ و کوخ و بحر و بر و زمین و زمان و ناسوت و لاهوت و منطق و فرامنطق را در می‌نوردد تا جهانی بسازد فراتر از تمام این دیانت‌ها، حقارت‌های متعارف شکننده و استخوان‌سوز.

در این جستار، به شما از نیما یوشیچ (شاعری که با آغاز تازه، مکتب نیمایی را هسته‌گذاری کرد) سخن می‌گوییم: بهتر است بدانیم که نیما کی بود؟ از کجا آمده بود و چه کرد که صدای کلاسیک‌پردازان شعر پارسی دری را به بلندای آسمان رسانید.

نیمّا با طبیعت، با واقعیت و هنر شعر، نهایت حسی و تجربی بود. به بیان دیگر نیمّا کسی‌است که طبیعت را با چشم خود دید، با گوش خود شنید و با دست خود لمس کرد. به سخن سیمین بهبهانی قضاوت و نحوهٔ دید نیمّا در بارهٔ طبیعت از روی متون کلاسیک ما ریشه نگرفت. او دنیا را به گونه‌یی دید و به صورتی بیان کرد که امروز نام آوران فرهنگ، بهترین فرازندگان درفش هنر زبانی در برابرش زانوی شاگردی زده‌اند.

اگر حریفان و حسودان نیمّا تأکید دارند که او با تقلید از ادبیات بیگانه، شعر ما را عوض کرده‌است، سخن بی‌معنایی است. نیمّا در محدودهٔ وزن، فقط تساوی طولی مصراع‌ها را شکسته‌است؛ عروض قراردادی شعر ما را زایل نکرده‌است. او تنها با عروض قرارداد دیگر دارد؛ صرف با جهش یک یا چند گام بلند، متکی به ارزش‌ها به پیش گذاشته‌است؛ اگر ما در این بیش از هزار سال و به خصوص در این چند قرن پس از حافظ و بیدل، چند نیمای دیگر می‌داشتیم، امروز نیمّا برای ما شگفت‌انگیز نبود. براهنی می‌گوید که نیمّا تغییراتی را در اوزان ساده آورده‌است؛ او توانسته اوزان ساده را کوتاه و بلند بکند.

نیمّا به عنوان اساس‌گذار شعر پارسی دری به منظور تحقق به پیشنهادات‌اش تنها شعر نه سرود؛ بلکه تیوری نیز ارایه کرد. او گفت، بسیار گفت و روشن گفت که در اشعار من وزن و قافیه به حساب دیگر گرفته می‌شود؛ کوتاه و بلند شدن مصراع‌ها بنابر هوس نیست؛ من برای بی نظمی هم، نظمی اعتقاد دارم هر واژهٔ من، روی از روی قاعدهٔ دقیق به کلمه دیگر می‌چسبد؛ شعر آزاد سرودن، برای من دشوارتر از غیر آن است.

نخستین کار قابل توجهٔ نیمّا، شعر افسانه‌است که در ۱۳۰۴ هجری خورشیدی نشر گردید. در این شعر نیمّا (در حد شعر ققنوس) تأثیرگزار نبود. نیمّا در این شعر با وزن هجایی، همان کاری را انجام داده‌است که کلاسیک‌گران ما انجام داده بودند. اوزان در افسانه، زیاد شکسته نشده‌اند؛ در این شعر، آن‌چه مهم‌است عینیت و جسمیت بخشیدن به عشق است که در حقیقت با این کار

راه نیمّا از دیگران جدا می‌شود.

دکتر حمید زرین کوب؛ در چشم‌انداز نو فارسی، شعر پس از نیمّا را به دو بخش دسته‌بندی نموده، می‌نویسد: «با ظهور نیمّا و خاصهٔ تحولی که در شعر او به وجود آمد، دو شاخهٔ اصلی از درخت شعر جدا می‌گردد، یکی شعر نو تغزلی که ریشه در افسانه دارد و دیگری شعر نو حماسی و اجتماعی که از شعر تحول یافتهٔ نیمّا، مایه می‌گیرد».

محمد حقوقی در کتاب «شعر نو از آغاز تا امروز» شاعران معاصر را در مجموع به این گونه گروه می‌کند:

۱-کهن گرایان؛

۲-مستزادگرایان و بحر طویل پردازان؛

۳-نثر موزون نویسان؛

۴-چهار پاره سرایان، موج نویان، و مدعیان و غنایی گرایان؛

دسته بندی محمد علی سپانلو با توجه به عوامل پیدایش و انشعابات موجود از شعر معاصر فارسی به‌گونه‌ای است که شعر نیمایی از جهت زمانی در نردبان چهارم قرار می‌گیرد؛ بدین گونه:

۱-شعر دورهٔ تجدد؛

۲-جریان‌های موازی با شعر نیمایی؛

۳-نو پردازان در قالب سنتی؛

۴-شعر نیمایی (شعر مدرن و دارای آرمونی) شعری که از طریق آن سرنوشت شعر فارسی با تحول ژرف در تمام ابعاد گره خورده‌است. پیروان نیمّا از همان آغاز به دو گرایش تقسیم شده اند:

گرایش نخست؛ از طرف‌داران پر و پا قرص شیوایی و زیبایی بیان و ارایهٔ

عواطف و احساسات درونی شاعر بودند که در رأس این جماعت، شاعرانی چون فریدون توللی، هوشنگ ابتهاج سایه، فریدون مشیری، محمد زهری سیاووش کسریای، سهراب سپهری، محمود کیانوش، ژاله اصفهانی پروین دولت آبادانی، حمید مصدق و… قرار داشتند.

گرایش دوم؛ به آن دسته از آثار نیمّا اقتدا کرده‌است که اندیشه‌ها و تصاویر آن‌ها در زبان ابهام‌انگیز مطرح شده‌اند. از شمار این شاعران می‌توان به اسماعیل شاهرودی، احمدشاملو، مهدی اخوان ثالث، نصرت رحمانی م.آزاد فروغ فرخزاد، متوچهر آتشی، یدالله رویایی، محمدعلی سپانلو و … اشاره کرد.

۵- شعر سپید؛

۶- موج نو؛

۷- شاخه‌های جدید.

شایان ذکر است که پیش‌کسوتان شعر نیمایی در افغانستان عمدتاً استاد خلیل الله خلیلی، آیینه، ضیا قاری زاده، فتح محمد منتظر عبدالحکیم ضیایی، شفیع رهگذر، عبدالحسین توفیق، محمدرحیم الهام محمود فارانی و… شناخته شده‌اند؛ اما شارخ مکتب نیمایی در افغانستان واصف باختری است که از شمار نسل دوم نیمایی سرایان افغانستان به حساب می‌رود.

ویژگی‌های زبانی و فکری شعر نیمّا

یکی از ارزش کار نیمّا، در مشخصه‌های زبانی اوست. به این معنا که زبان نیمّا زبان ترکیبی‌است. ترکیب‌ای از کاربردهای گذشته، حال و ابتکارات شخصی او. «آن‌چه شاید حتا بسیاری از معاندان نیمّا نمی‌دانند این‌است که او از قضا در برخی از کاربردهای به ظاهر تازه‌اش، جواز کار را از همان ادب کهن می‌گیرد». بخشی از غرابت‌ها و کاستی‌هایی که در آثار نیمّا دیده می‌شوند، بیش‌تر نتیجهٔ همین ابتکارات و آفرینش‌های منحصر به فرد اوست طبیعی‌است کسی که کارش نوآوری و ابتکار است، بدون اشکال نخواهد بود. گرایش‌های گذشته، نیمّا را عمدتاً (ب) ماضی زینت، پیشوند (همی) و (می) استمرار، (الف) اطلاق (مر) موسیقایی یا اضافی، واژه‌های قدیمی، صورت کهن به جای وجه رایج کلمه (مثلاً: ایچ به جای هیچ)، واژه‌های منسوخ (مثلاً؛ فسانید، به جای ساییده) مصدرهای قیاسی (مثلاً؛ بافیده به جای بافته) واژه‌های کهن مثلاً؛ (هرا به جای بانگ بلند) و… شکل می‌دهند.

همین‌گونه کاربردهای تازهٔ داستان کردن، ناله زدن، نظاره بستن، ریخته داشتن، جابردن، رهادادن، راه آغاز کردن، فکر را معطوف کردن) و… از مشخصه‌های سبک نیمّا یوشیچ است.

بدین نحوه، عبارت‌های فعلی؛ چون ره برکسی زدن، رفتن از پیش کسی و به گوش گرفتن و یا ز پیش کسی رفتن یا دقیق گوش کردن‌است، جزء روش‌های کاری نیمّا است.

ساختن صفت جدید با ترکیب دو صفت رایج؛ مانند: «کورموزی» که کور به اضافه شدن در صفت موزی یک صفت جدید دیگر را ساخته‌است.

همچنین حذف پسوند الف از صفت فاعلی؛ مانند حذف الف از «گوارا» که گوار شده‌است.

نیمّا در توظیف صفت، ابتکاری دارد که این ابتکار موجب شده‌است تا این نوع صفت، به صفت نیمایی نام‌گذاری شود.

اضافه کردن صفت به اسم نیز از روش کاری نیمّا است که پس از دقیقی بلخی و فردوسی طوسی، دیگران نیز به صورت جدی بدان نپرداخته‌اند؛ طرز اجرای این شیوه این‌ست که نیمّا صفت را در آغاز اسم قرار داده، با کسرهٔ اضافت مناسب، صفت و موصوف را گره می‌زند؛ مانند: تیره‌شب، اندوهناک شب

نازک آرای تن ساق گلی و امثال این‌ها.

موجودیت خشو در کارهای نیمّا مربوط به دورهٔ سنتی سرایی او است و خطاهای دستوری (مانند: «نیست زیبا صنمان را خبری» که به جای «از زیبا صنمان خبری نیست» آمده‌است)

ایجاب می‌نماید که این‌جا از شعر معروف نیمّا (آی آدم‌ها) نام برد که در بحر رمل نیمایی رقم خورده‌است. دورنمای این شعر، عشق و درد است. در این شعر، شاعر از نظارهٔ بدبختی انسان غریق، بیچاره و بی سواد از یک‌سو و خوشبختی کاذب شماری دیگر مست‌لذت پرست سر به هوا از سوی دیگر غرق بدبختی‌است، درست مانند همان غریقی که روی دریای ظلمت از همنوعان‌اش امید کمک دارد. دریایی که نظر به قرینه‌های (تند) و (تیره) و (سنگین)، بی تردید دریای ادبار بشر است؛ دریایی که از امواج ناگزیری‌های عرفی و بی‌توجهی توانمندان و آلام مستمندان زمانهٔ ما شکل یافته‌است.

ای آدم‌ها!

آی آدم‌ها که بر ساحل نشسته شاد و خندانید!

یک نفر در آب دارد می‌سپارد جان

یک نفر دارد که دست و پای دایم می‌زند

روی این دریای تند و تیره و سنگین که می‌دانید

آن زمان که مست هستید از خیال دست یابیدن به دشمن

آن زمان که پیش خود بیهوده پندارید

که گرفتستید دست ناتوانی را

تا توانایی بهتر را پدید آرید

آن زمان که تنگ می‌بندید

بر کمرهاتان کمربند

در چه هنگامی بگویم من؟

یک نفر در آب دارد می‌کند بیهوده جان قربان!

آی آدم‌ها که بر ساحل بساط دلگشا دارید!

نان به سفره، جامهٔ تان بر تن

یک نفر در آب می‌خواند شما را

موج سنگین را به دست خسته می‌کوبد

باز می‌دارد دهان با چشم از وحشت دریده

سایه‌ها تان را ز راه دور دیده

آب را بلعیده در گود کبود و هر زمان بی‌تابیش افزون

می‌کند زین آب‌ها بیرون

گاه سر، گه پا

آی آدم‌ها!

او ز راه دور این کهنه جهان را باز می‌پاید

می‌زند فریاد و امید کمک دارد

آی آدم‌ها که روی ساحل آرام، در کار تماشایبید!

موج می‌کوبد به روی ساحل خاموش

پخش می‌گردد چنان مستی به جای افتاده، بس مدهوش

می‌رود نعره زنان،‌وبین بانگ باز از دور می‌آید:

آی آدم‌ها …

و صدای باد هر دم دلگزاتر،

در صدای باد، بانگ او رهاتر

از میان آب‌های دور و نزدیک

باز در گوش این نداها

آی آدم‌ها…

انجنیر ذکيه وردک

په افغانستان کې د ښځو رول او موثريت

تر ټولو وړاندې د ښځې نړيوالې ورځ په مناسبت د نړۍ ټولو ښځو او په ځانګړې ډول د افغانستان درد ليدلو، رنج ليدلو اما نه ماتېدونکو، باشهامته خويندو ته چې د د تاريخ په اوږدو کې يې د هر ډول درد د ليدلو سره سره هم د مبارزې ډګر يوازې پرېښود او د نارينه وو سره يې مټ پر مټ د افغانستان د رفا او سوکالۍ په درشل قدم ايښی.

انسانيت يوه لويه کورنۍ ده. داسې چې د ژوند مخته وړلو لپاره مختلفو وسايلو ته اړتيا لري. له دې څخه که يو هم نه وي نو په ټولنيزو چارو کې د پرمختګ لپاره خنډ جوړېدای شي. همدا د ګډ بشري ژوند مثبتۀ پايله ده چې انسان نن ترمریخ او مشتري پورې هم رسيدلی دی او د دې يو بشپړ لوری ښځې تشکيلوي.

دلته مونږ په افغانستان کې په بشري ژوند کې د ښځې رول او موثريت ته لنډه کتنه کوو:

له وختونو راهيسې افغانستان د مختلفو تمدونونو، مذهبي ناندریو، ګرمو او سړو جګړو کوربه دی. په دې جريانونو کې افغانو ښځو هم مهم رول لوبولی دی، چې مونږ يې د بېلګې په توګه له هرې برخې يوه نمونه را اخلو.

په سياسي ډګر کې د نازو انا مثال چې ميرويس خان هوتک غوندې فاتح زوی يې روزلی ؤ، تر اووه کلنۍ پورې يې ورته په خپله ټول ديني علوم وروښودلي وو او کله يې چې پلار د دښمنانو سره په جګړه کې شهيد شو نو نازو انا دخپلې کلا د ساتلو لپاره پخپله قومانداني واخيسته او په مېړانه يې خپله کلا له دښمن څخه وساتله. همدارنګه زرغونه انا د احمدشاه ابدالی مور وه، هغه دومره مدبره، پوهه، ځيرکه او

غيرتمنده ښځه وه چې ټولنې ته يې داسې يو زوی وړاندې کړ چې په آسيا کې يې د يوې لويې امپراطورۍ بنسټ کښود. په تعليمي برخه کې ګوهرښاده، آمنه فدوي او سپينه ادې د افغانستان په تاريخ کې هغه ښځې دي چې قلمونو يې د وخت شاهان هم اغېزمن کړي وو او په خپلو حماسي او ملي ليکنو سره يې د خلکو زړونو کې ځای درلود.

پورته يوازې يو څو ليکل شوې بېلګې وې، داسې په سلګونو او زرګونو ميرمنې شته، چې د افغانستان د معاصر تاريخ په سياستونو، تمدنونو او امپراطوريو کې يې خورا لويه ونډه درلوده، خو له بده مرغه وروستۍ يوې پېړۍ جګړې چې توليد يې فقر، د زده کړو ټيټوالۍ، په ټولنه د ناوړه دودونو مسلط کول او نورې ټولنيزې او اقتصادي ستونزې وې، افغان ښځې يې تر بل هر چا زياتې متاثره کړې، خو بيا يې هم خپل همت له لاسه ورنکړ. د خپل رول د ساتلو لپاره يې له هيڅ ډول مبارزې څخه لاس وانخيست، په ځانګړې توګه وروستۍ دوې لسيزې هغه دوره وه چې په افغانستان کې اکثريت ښځو خپل خوځښتونه او اغېز له ګڼو ستونزو سره سره وښود او يو ځل بيا يې دا ثابته کړه چې که د افغانستان د تاريخ نيم جوړونکي نارينه دي، ښځينه و هم نيم رول لوبولی دی.

په دې دوره کې ښځو د معلوماتي ټکنالوژۍ په برخه کې د رېبوت جوړونې ټيم يوه ښه بېلګه ده، چې افغانستان ته يې په نړيواله کچه ايوارډونه او ستر وياړونه راوړل. په سياسي برخه کې د افغانستان څو دورې ټاکنې او په ځانګړې توګه دوروستيو پارلماني ټاکنو مثال راوړلی شو، چې ښځو له هر ډول ستونزو سره سره پکې په پراخه کچه ګډون وکړ. له

دې پرته په نسبي توګه زياتو ښځو ځانونه کانديدان کړي وو، همدارنګه په بهر کې د افغان ښځينه سفيرانو يادونه هم کولی شو، چې سفارتونه په ښه ډول مديريت کوي او په کور د ننه د ښځينه وزيرانو يادونه کولای شو چې په نسبي ډول يې وزارتونه هم ښه مديريت کړي دي.

همدارنګه د لويو خيريه بنسټونو په مديريت کې يې هم لوی رول لوبولی دی چې يوه ځلانده مثال يې آغلې فاطمه گيلاني ده. فاطمه گيلاني څو کاله د يو لوی خيريه بنسټ په غوره مديريت سره وښودله چې افغان ښځې په ښه توګه کولای شي چې د يوې سالمې ټولنې په منځ ته راوړلو کې خپل رغنده رول ولوبوي. په فوځي برخه کې د جنرال خاتول شتون يوه ښه بېلګه ده.

د سپورټ په ډګر کې هم په مختلفو لوبو کې ښې لاسته راوړنې لري.

په پايله کې ويلای شو، څرنگه چې ښځه د ټولنې نيم جز او نيمه انرژي ده، نو بايد د هيواد د پرمختګ، بقا او آرامۍ لپاره هم چوپه پاتې نشي، په افغاني ټولنه کې په ټوليزه توګه ښځه هغه خاموش اکثريت او پټ پوټانشيل دی چې که را برسېره شي له شک پرته به ټولنه د آرامۍ او سوکالۍ لور ته بوځي.

نو افغانانو ته هم په کار ده چې د خپل کلتور په رڼا کې ستونزې حل کړي او د دې پرځای چې ښځو ته خنډ شي د دوی مټ د شي او د دې لوی پټ پوټانشيل سره د وطن د آرامۍ په درشل کې همکار پاتې شي نه دا چې طبقاتي ځوړونو تبعیضي ځوړونو، جنسي ځوړونو ښکار يې کړي.

د يوه داسې افغانستان په هيله چې سوله او ټيکاو پکې برقراره وي او د انسانيت ځلانده شمع بغير له جنسي تبعیض پکې بله وي.

په پالیسۍ جوړونه کې د ښځو د ونډې اړتيا موږ نه يوازې يوه د جګړې نه وروسته جګړه ځپلې ټولنه يو بلکې د ۱۹۷۸ زکال کال راپديخوا د يو لړ سيمه ييزو او جهاني قدرتونو د نيابتي جنگونو ډګر او د دوو ګاونډيو هيوادونو له لوري د نا اعلان شوي جنگ سره لاس او پنجه نرموو. اوږدې جګړې زموږ فزيکي شتمني تخریب کړې او کابو له نيمې پېړۍ راپديخوا د مغزونو له فرار او تيښتې سره لاس او ګريوان يوو.

جګړې د نارينه وو او ښځينه وو ترمنځ د شمير، تعليم او کاري فرصتونو په اړوند طبيعي ټولنيز انډول له منځه

وړی، د افغاني ټولنې دوديز جوړښت که په بشپړ ډول لمنځه نه وي تللی، سخت زيانمن شوی دی. په ۱۹۹۱ زکال کال کې د دولت سقوط نه يوازې د افغانستان د اداري سيستم د فزيکي تخریب باعث شو، بلکې په ټولنه کې کلتوري او اخلاقي انحطاط هم رامنځ ته شو او د قانون حاکميت له منځه ولاړ.

د نيمې پېړۍ دغه انکشافاتو زموږ په سياسي، اقتصادي تعليمي او کلتوري ودې منفي اغيز کړی او اوس موږ د ژوند په هره برخه کې يوه غيرعادي ټولنه يو. زموږ په بشري جوړښت کې يوې خوا د نارينه وو په تناسب د ښځو شمير ډير لوړ دی او د بلې خوا د جنگ او ترور په نتيجه کې هره ورځ زموږ ځوانان قرباني کيږي، د کونډو او معيوبو هېوادوالو شمير هم زياتيږي چې دغه ظالمانه وده زموږ بشري جوړښت نور هم نا انډوله کوي. همدا اوس افغاني ټولنې ته ممکن د يو ميليون نه زياتې کونډې او ددغه شمير نه زيات يتيمان ورپه غاړه وي. د دې ودې ټول اقتصادي، کلتوري او روحي بار او فشار د ښځو په اوږو پروت دی. غربت، وروسته پاتې قبيلوي ذهنيت او کلتوري محدوديتونو د ښځو ژوند د حرکت ساحه، تعليمي او کاري فرصتونه او په مجموع کې د ښځو لپاره شرايط نور هم محدود کړي.

ددې حالت نه وتل، د يوويشتمې پېړۍ د غوښتونو سره په سمون، په اقتصادي لحاظ په ځان بسيا، په کلتوري لحاظ با زغمه، متمدنه او په سيمه کې د يوې سيالې ټولنې جوړول دقيق فکر، لنډمهاله، منځ مهاله او اوږدمهاله پلانونو او د توپير نه پرته د هراfgان استعداد او انرژۍ ته ضرورت لري. ښځې د افغانستان له نيمايي نه زياته برخه نفوس جوړوي په پريکړو او د ژوند په هره برخه کې ددوی د پراخ حضور نشتوالې نه يوازې زموږ ټولنه بدرنګه کوي، بلکې موږ په اوسنيو جنجالونو او ستوزو کې ښکيل ساتي. نو په پالیسۍ جوړونه، سياسي، اقتصادي او کلتوري پريکړو کې د ښځو فعالې او متناسبې ونډه ته اړتيا ليدل کيږي او موږ ددغه ضرورت د رفع کولو پرته د اوسني حالت نه شو وتلی.

ما په خپل ټول فعال ژوند کې په مجموع کې د ښځو او په تيره بيا د کونډو او هغوی ته د ورپه غاړه يتميانو د لاسنيوني او حقوقو د اعادې لپاره هلې ځلې کړې. په راتلونکې ولسي جرګه کې به په پالیسۍ جوونه کې د ښځو د ونډې لپاره هلې ځلې زما د کاري پروګرام عمده برخه وي.

این مطلب، دارای چهار بخش اصلی است. بخش نخست: به موضوع تعاریف و تفاوت نافرمانی مدنی با جرایم عادی و سایر انواع مخالفت می‌پردازد. بخش دوم: عواملی را که مربوط به توجیه نافرمانی مدنی است را تحلیل می‌کند. یک سری به انتخاب ویژه نوع اقدام و دیگری به انگیزه چنین اقدامی می‌پردازد. بخش سوم: بررسی می‌کند که آیا افراد حق شرکت در نافرمانی مدنی را دارند؟ بخش چهارم: به این که چه نوع پاسخ قانونی مناسب نافرمانی مدنی است، می‌پردازد.

تعاریف: واژهٔ نافرمانی مدنی توسط «هنری دیوید ثرو» در نوشتهٔ او در سال ۱۸۴۸ ابداع شد که به منظور توضیح علت سرپیچی او از اجرای لایحهٔ مالیات ایالتی، دولت امریکا برای ادامهٔ جنگ در مکزیک و برای قانون اعمال فشار بر برده‌های فراری تصویب شده بود. در این مقاله «ثرو» اشاره می‌کند که تنها عده اندکی از مردم قهرمان، فداییان وطن‌پرستان و اصلاح‌گرایان در بهترین حالت، با وجدان خود به جامعه خدمت می‌کنند و معمولاً به عنوان دشمن با آن‌ها برخورد می‌شود. ثرو به دلیل اقدام اعتراضی خود، مدتی را در زندان به سر برد. افراد زیادی نیز پس از او مغرورانه اعتراض خود را به عنوان نافرمانی مدنی معرفی کردند و از سمت جامعهٔ خود آگاهانه و یا به گونهٔ دایمی به عنوان دشمن شناخته شدند. در طول تاریخ، اقدام نافرمانی مدنی به طور گسترده‌ای به ارزیابی دوبارهٔ معیارهای اخلاق کمک کرده‌است. پی‌گیری حق رأی زنان از طریق جنبش‌های سازمان‌دهی شده، مقاومت علیه حکم‌روایی بریتانیا در هند به رهبری گاندی، جنبش‌های حقوقی شهروندی امریکا به رهبری مارتین لوترکنیگ، رزایاکس و دیگران، ایستاده‌گی در برابر آپارتاید در افریقا جنوبی، اعتصاب نشستهٔ دانشجویی علیه جنگ ویتنام جنبش دموکراسی در میانمار/برما به رهبری آنگ‌سان سوچی، مشتی از خروار و همه نمونه‌هایی هستند که ثابت کردند نافرمانی مدنی ساز و کار مهمی برای تغییرات اجتماعی بوده‌است. هم‌چنان تأثیر نهایی جنبش‌های پسین نافرمانی مدنی؛ مانند تظاهرات ضد ممنوعیت

چه زمانی نقض قوانین، برابر به نافرمانی مدنی می‌باشد؟ چه زمانی نافرمانی مدنی اخلاقاً موجه‌است؟ قانون می‌بایست چگونه به مردمی که اقدام به نافرمانی مدنی می‌کنند واکنش نشان دهد؟ مباحثات مربوط به نافرمانی مدنی، گرایش به تمرکز روی دو پرسش نخست دارد. پذیرفته‌ترین تعریف نافرمانی مدنی که از سوی راولز (۱۹۷۱) دفاع شده‌است، بدین شرح است: نافرمانی مدنی؛ قانون شکنی اجتماعی غیرخشنوت‌آمیز و مبتنی بر وجدان‌است که به هدف تغییر در قوانین و سیاست‌های حکومت انجام می‌گیرد. از این رو، افرادی که اقدام به نافرمانی مدنی می‌کنند، تبعات حقوقی عمل خود را می‌پذیرند که نشان دهندهٔ وفاداری آن‌ها به حاکمیت قانون‌است.

جایگاه نافرمانی مدنی در چارچوب وفاداری به قانون، در میان اعتراض قانونی از یک سو و از سوی دیگر سرپیچی آگاهانه، اقدام انقلابی خشن و این تصویر از نافرمانی مدنی پرسش‌های زیادی را بر می‌انگیزد چرا باید نافرمانی مدنی غیرخشنوت‌آمیز باشد؟ و چرا باید عمومی باشد؟ در حالی که جامعه با اعلام پیشاپیش فعالیت مورد نظر، فرصت مداخله را به حاکمان می‌دهد؟ چرا مردمی که نافرمانی مدنی می‌کنند باید آمادهٔ پذیرش مجازات باشند؟

چالش عمومی که با تعریف «راولز» از نافرمانی مدنی وجود دارد این است که این مفهوم به گونهٔ گسترده دارای مرزهای باریکی است و منتج به این می‌شود که بیش‌تر نافرمانی‌های مدنی پیشاپیش اخلاقاً عادلانه جلوه کنند.

چالش بیش‌تر این‌است که «راولز» تیوری مدنی خود را فقط در متن جوامع تقریباً باز به کار می‌برد و روشن نیست که آیا یک مفهوم معتبر هم از دید ماهیت و هم از دید منصفانه بودن نافرمانی مدنی در متن جوامع کم‌تر باز، مسیر یک‌سانی را طی می‌کند؟

در مقابل، نظر «راولز» تعاریف گسترده‌تری از نافرمانی مدنی پیشنهاد شده‌است که در بخش نخست این نوشتار، بررسی خواهد شد.

کې وکړي. ۳- د قانون تطبیق کول : الف: د داسې نویو مادو جوړول چې په وسیله یې د ښځو ژوند کې اسانتیاوې رامنځ ته شي ب : سخت او جدي قانوني برخورد د هر هغه چا سره چې په میرمنو ظلم کوي ج: د نارینه وو ذهنیت جوړول، د ښځو د حقوقي ستونزو دحل لپاره یو د اړیکې تیلفونې لاین جوړ ول، تر څو ښځې وکړای شي خپل مشکل بیدون د شرم نه درج کړي او د دغه لاین اگاهي باید هر ه سیمه د افغانستان کې وي په دې برخه کې دمخابراتو او عدلیې وزارتونه مرسته کولای شي. ۴- دود او دستور باید د قانون سره تړاو ولري. یوه ښځه کونډه کیږي او بې اولاده وي نو هغې ته میراث ویل کیږي او د هغې دارایی چور کیږي. هغه یا په زوره نکاح کیږي یا دیلار کورته لیږل کیږي. د هغې حقوق باید په قانون کې خوندي کړای شي. په دې برخه کې دعدلیې ،دکورنیو چارو او دحج او اوقافو وزارتونه او ملي شورا مهم رول ترسره کولای شي.

۵- نارینه و ته باید د ښځو د حقوقو په اړه اگاهي ورکړای شي . د پارلمان له لوري داسې ماده په قانون کې ځای پرځای شي تر څو د ښځو دحقوقو په اړه نارینه و ته معلومات ورکړل شي په دې برخه کې ملي شورا ،دعدلیې وزارت او دیارلماني چارو وزارت په ګډه کار کولای شي . ۶- د حکومت له لوري باید د بیسوادۍ کورسونه جوړ کړای شي او زده کړې باید اجباري شي. په دې برخه

کې دپوهنې وزارت مهم رول ترسره کولای شي. دپورتنیو حل لارو د عملي کولو په صورت کې به بې له شکه دافغان میرمنو اقتصادي ستونزې تر ډیره بریده حل شي.

د افغان میرمنو د فقر او اقتصادي ستونزو لاملونه او حل لارې دامنیت نشتون، د ښځو د حقوقو د خوندیتوب لپاره دیو بشپړ میکانیزم نشتون، د قانون نه تطبیق ، ناوړه دود او دستور نامناسب رواجونه، د نارینه و واکمني او بیسوادي دافغان میرمنو د اقتصادي پرمختګ پروړاندې مهمې ستونزې ګڼل کیږي. په یو هیواد کې چې نا تمام شوی جنگ روان وي او لرې کلي او بانډې شهري ژوندو نه لرې وي، ښونځي موجود نه وي، بازار نه وي، فابریکه نه وي، د حکومت حاکمیت کمزوری وي، نارینه حاکم وي او اسلامي قانون تطبیق نه وي ، خلک داسلامي قانون په اړه بشپړ معلومات ونه لري په داسې حالاتو کې کله چې یوه ښځه کونډه شي او اولاد هم ونه لري او هغه میراث معرفي شي او د هغې میره دارایی باندي چاپه اچول کیږي ځکه چې زوی نه لري نودا ټول د میرمنو د فقر باعث ګرځي او د میرمنو د اقتصادي ستونزو مهم لاملونه دي .

حل لارې :

۱- د امنیت ټینګښت، دامنیت دټینګښت په برخه کې دکورنیو، ملي دفاع وزارتونه او دملي امنیت ریاست مهم رول ترسره کولای شي. دامنیت دټینګښت په صورت کې به میرمنې ددې فرصت ترلاسه کړي څو دخپل ژوند چارې په عادي ډول ترسره کړي. ۲- د میرمنو د حقوقو د خوندیتوب لپاره دیو بشپړ میکانیزم جوړول چې په هغې کې دالاندې ټکي په پام کې ونیول شي . الف؛ په کلیو کې د یو ښځینه بازار جوړول تر څو ښځې وکړای شي خپل د لاس محصولات خرڅ کړي دا کار حکومت په انجو ګانو کولای شي هم انجو ګانې په کار اچول کیدای شي او هم ښځوته زمینه برابریدای شي چې له کور نه ووځي او خپل محصولات خرڅ کړي . په دې برخه کې دسوداګرۍ او اقتصاد وزارتونه او دسوداګرۍ او صنایعو خونه ډیره مرسته کولای شي.

ب: دغو ښځو ته په ښارونو کې بازار یایی ج: حرفه یي کورسونه، لکه د صفا کاری، د مربا جوړول

مرغ داري د کرنې، مالدارۍ او خیاطي. په دې برخه کې دکرنې او پوهنې وزارتونه مهم رول ترسره کولای شي. د: فقیرو او کونډو میرمنو ته چې ښارونو ته نږدې ژوند کوي د یو کار زمینه برابرول، د وړو فابریکو ایجادول ،چې ښځي کار په

سقط جنین یا فعالیت‌های نافرمانی با عنوان جنبش محیط زیست و جنبش حقوق حیوانات، در آینده مشاهده خواهد شد. برخی از ویژگی‌های نافرمانی مدنی نه فقط برای اثرگذاری‌شان برجامعه و حکومت بلکه به عنوان یک موقعیت برای قانون‌شکنی بالقوهٔ موجه و حیاتی به نظر می‌رسد. به گونهٔ کلی نافرمانی مدنی اخلاقاً قابل دفاع‌تر از قانون شکنی معمولی یا شکل‌های دیگر اعتراضی؛ مانند اقدام شورشی یا تهدیدآمیز در نظر گرفته می شود. پیش از مقایسهٔ نافرمانی مدنی با قانون شکنی معمولی یا گونه‌های دیگر اعتراض، باید به ویژگی‌های نمونه در موارد مؤثر که پیش‌تر اشاره شده توجه کرد. این ویژگی‌ها علاوه بر سایر موارد شامل یک بصیرت و یا نگاه اصولی و رابطهٔ محکومیت با تمایل به تغییر قانون یا سیاست‌است. ویژگی‌های دیگری که معمولاً ذکر می‌شوند شامل عمومیت، صلح آمیزی، وفاداری به قانون هم این‌جا در نظر گرفته می‌شود؛ اگرچه ثابت شده‌است که از اهمیت کم‌تری نسبت به میزانی که تصور می‌شد برخوردار هستند. قسمت دوم این بخش به‌مقایسهٔ نافرمانی مدنی باقانون‌شکنی معمولی می‌پردازدو قسمت‌سوم آن را با اعتراض‌قانونی، خروج از قوانین توسط مقامات، اعتراض وجدانی اعتراض رادیکال (که گاهی زیر عنوان تروریسم مطرح می‌شود) و اقدام انقلابی مقایسه می‌کند.

۱. ویژگی‌های نافرمانی مدنی

وجدان: این ویژگی در تمام تعریف‌ها نافرمانی مدنی برجسته‌است و اشاره به جدیت، صداقت و احکام اخلاقی دارد که نافرمانی مدنی به وسیلهٔ آن قانون را نقض می‌کند. برای بسیاری از نافرمانی مدنی، قانون‌شکنی آن‌ها نه تنها بر اساس‌عزت نفس و پابندی به اخلاقیات‌است؛ بلکه به اساس درک منافع جامعهٔ خود می‌باشد. آنان با انجام نافرمانی مدنی، توجه را به سمت قوانین و سیاست‌هایی که از دید آن‌ها نیازمند بازنگری یا منسوخ شدن‌است، جلب می‌نماید. این که آیا چالش درست بنیان‌گزاری شده، بحث دیگری است که در بخش دوم به آن اشاره خواهد شد. در تعریف «راولز» از نافرمانی مدنی در یک جامعهٔ نسبتاً باز نافرمانی مدنی با اعلام خود به عنوان اکثریت جامعه نشان می‌دهند که به اعتقاد آنان، اصول‌عدالت حاکم برهمکاری در یک جامعهٔ برابر و آزاد، از سوی سیاست‌گزاران مورد پذیرش قرار نگرفته‌است. تعریف راولز از نافرمانی مدنی و محدود کردن آن به سرپیچی از قوانینی که از اصول عدالت دفاع می‌کند، ممکن است مورد انتقاد قرار گیرد. چرا که فرضاً تعداد زیادی از ارزش‌های مشروع؛ مانند شفافیت، امنیت ثبات، حریم خصوصی، یک‌پارچگی و استقلال که می‌تواند انگیزهٔ مردم برای همراهی در نافرمانی مدنی باشد، نمی‌تواند به مفهوم عدالت محدود شود. با این وجود، راولز ملاحظات ناشی از دیدگاه‌های جامع اخلاقی مردم که می‌تواند به حوزهٔ عمومی پیشنهاد شود را مجاز می‌داند، به شرط آن که مردم دلایل عمومی ارایه نمایند که بر اساس درک سیاسی، قابل قبول از عدالت و کافی برای حمایت از آن‌چه اعتقادات، آنان را ملزم به حمایت می‌کند باشد. پیش‌شرط راولز، ضمانت می‌کند که مردم اغلب با دلایل مختلفی در حوزهٔ اجتماعی‌شرکت دارند. بنابراین، زمانی‌که عدل به طور واضح در تصمیم فرد برای به کاربستن در نافرمانی مدنی شکل گیرد، سایر تمهیدات می‌توانند به گونهٔ مشروعی در تصمیم آنان

برای اقدام، مشارکت کنند. فعالیت «مارتین لوترکینگ» در موردی این چنین است. «کینگ» بنابر باورهای مذهبی، پابندی به دموکراسی، برابری و عدل برانگیخته‌شدتاانجام جنبش‌های اعتراضی،مانند «بایکوت‌مونتگومری‌باس» را به راه بیاندازد. راولز ادعا می‌کند در حالی که نمی‌داند که آیا کینگ خود را به عنوان شرط تحقق نیت خود دانسته یا نه، بر آن است که کینگ توانایی تحقق آن را داشته. بنابراین، از دید «راولز» فعالیت کنیگ نافرمانی مدنی محسوب می‌شود.

از آن‌جایی‌که مردم می‌توانند اعتراض سیاسی را با اهداف مختلفی انجام دهند، گاهی نافرمانی مدنی با اشکال دیگری از مخالفت اشتراک دارد. راجع به طرح دونر پیشنهادی ایالات متحدهٔ امریکا در زمان جنگ ویتنام می‌توان گفت که هم زمان، ترکیبی از نافرمانی مدنی و اعتراض وجدانی بود. همچنین فعالیت معروف «گاندی» ممکن‌است ترکیبی از نافرمانی مدنی و اقدام انقلابی باشد. بررغم پتانسیل هم پوشانی ممکن است تفاوت‌های گسترده‌ای میان نافرمانی مدنی و شکل‌های دیگر اعتراضی از لحاظ مقیاس عمل و انگیزهٔ عاملان وجود داشته باشد.

ارتباط: در نافرمانی مدنی از قانون، به طور معمول فرد دارای اهدافی با نگرش رو به آینده و رو به گذشته‌است. او نه تنها به دنبال رد و محکومیت یک قانون یا سیاست مشخص می‌باشد؛ بلکه به دنبال متوجه کردن اجتماع به این امر مشخص و درنتیجه، تغییر در قانون یا سیاست است. جنبهٔ گویا نافرمانی مدنی می‌تواند به موازات جنبه گویایی مجازات قانونی‌باشد (Brownlee ۲۰۱۲–۲۰۰۴) تنبیه قانونی نافرمانی مدنی با هدف نگرش رو به گذشته همراه‌است که رفتارخاصی را محکوم می‌کند، همان‌گونه که هدف نگرش رو به آینده، یک تغییر ماندگار در یک رفتار را به وجود می‌آورد. اهداف با نگرش رو به آینده و گذشته یک مجازات، نه تنها در جرم خاص مورد بحث به کار می‌رود، بلکه در انواع‌رفتاری که این نافرمانی نمونهٔ آن‌است، کاربرد دارد. مناظراتی در پیوند به نوع سیاست‌هایی که نافرمانی مدنی با قانون شکنی آن‌ها راه‌دف قرار می‌دهد وجود دارد. برخی از اعمال که قانون را نقض می‌کند و به تصمیم واحدهای خصوصی؛ مانند اتحادیه‌های بازرگانی، بانک‌ها دانشگاه‌های خصوصی وغیره اعتراض دارد، از رده‌بندی نافرمانی مدنی خارج می‌شوند.(raz,۱۹۷۹:۲۴۶) در برابر، عده‌ای بدین باور اند که نافرمانی در برابر تصمیم واحدهای خصوصی می‌تواند چالش بزرگ‌تری را در برابر سیستم قانونی که اجازه چنین تصمیم‌گیری‌هایی را می‌دهد، بازتاب دهد که با این تعریف‌ها این نوع نافرمانی مناسب قرار گرفتن زیر چتر نافرمانی مدنی می‌شود. (Brownlee,۲۰۰۷,۲۰۱۲) قراردادهای زیادی میان متفکران وجود دارد که نشان می‌دهد نافرمانی مدنی می‌تواند که مستقیم و یا به گونهٔ غیرمستقیم انجام شود. به عبارةٔ دیگر؛ نافرمانی مدنی می‌تواند سبب شکستن قانون مورد چالش‌باشد و یا این‌که موجب شکستن قانونی‌شود که در رابطه با آن مخالفتی وجود ندارد و اعتراض را در برابر قانون یا سیاست دیگری نشان‌دهد. ورود به پایگاه‌های نظامی و پاشیدن اسپری رنگ به انبار موشک‌های هسته‌ای در اعتراض به سیاست‌های نظامی فعلی از نمونه‌های نافرمانی مدنی غیرمستقیم می‌باشد. شایان یادآوری است که تفاوت میان نافرمانی مدنی‌مستقیم و غیرمستقیم، کم‌تر از چیزی‌است که به گونهٔ کلی

قابل تصوراست. برای مثال: امتناع از پرداختن مالیاتی که صرف حمایت نظامی می‌شود، می‌تواند به عنوان نافرمانی مدنی غیرمستقیم یا مستقیم علیه سیاست‌های نظامی تلقی‌شود. اگرچه این عمل معمولاً می‌تواند به عنوان نافرمانی مدنی غیرمستقیم تلقی شود، بخشی از مالیات هر فرد می‌تواند مستقیماً به حمایت از سیاستی که مورد مخالفت است بیانجامد.

رسانه‌ای شدن: ویژگی ارتباط ممکن‌است با ویژگی رسانه‌ای شدن در تضاد باشد. رسانه‌ای شدن، توسط «راولز» مورد تأیید است. او این‌گونه استدلال می‌کند که نافرمانی مدنی به هیچ‌عنوان پنهانی یا مخفیانه نیست، الزاماً باید به صورت باز و با هشدار مناسب به مقامات حقوقی به صورت عمومی انجام‌شود.(Rwals۱۹۷۱:۳۶۶) «هوگو بداو» اضافه می‌کند که معمولاً برای‌هدف، مخالف ضروری است که هم دولت و هم مردم در جریان کاری که مورد نظراست، باشند؛ اگرچه گاهی اوقات ممکن است هشدارهای نخستین برای رویکرد فرد مخالف ضروری باشد اما همیشه این‌گونه نیست. همان‌طوری که در نخست ذکر شد، رسانه‌ای شدن؛ گاهی اوقات تلاش برای ارتباط طریق نافرمانی مدنی را کاهش می‌دهد.

در صورتی که فرد انگیزهٔ خود برای قانون شکنی را رسانه‌ای کند در این صورت هم مخالفان‌سیاسی و هم قدرت‌های قانونی فرصت می‌یابند تا تلاش‌های او برای ارتباط را خنثی کنند.(smart,۲۰۶:۱۹۹۱) این منظور گاهی نافرمانی اعلام نشده (در ابتدا) پنهانی، به اقدامات عمومی با هشدارهای مناسب قابل ترجیح است. برای مثال: آزاد سازی حیوانات از آزمایشگاه‌های پژوهشی یا تخریب دارایی‌های نظامی، برای مؤفقیت در اجرای چنین اقداماتی، نافرمان از رسانه‌ای کردن مورد تأیید راولز، اجتناب می‌ورزند. با وجود این چنین اقدامات، هنگامی که پس از انجام، بلافاصله نوع اقدام و دلایل آن اطلاع رسانی شود، به‌عنوان «باز» مورد توجه قرار می‌گیرد. باز بودن و رسانه‌ای شدن، حتا به قیمت خنثی‌شدن یک اعتراض، راه‌هایی را برای نافرمانان باز می‌کند که تمایل خود برای رفتار مناسب با حکومت را نشان می‌دهد.

مسالمت آمیزی (غیرخشونت آمیز): مسالمت‌آمیز بودن؛ موضوع بحث برانگیز در حیطهٔ نافرمانی مدنی است. مسالمت آمیز بودن مانند رسانه‌ای شدن گفته می‌شود که می‌تواند اثرات منفی نقض قانون را کاهش‌دهد. بعضی از نظریه‌پردازان، فراتر می‌روند و ذکر می‌کند که نافرمانی مدنی در ذات خود خشونت‌آمیز است. مطابق به تعریف «راولز» اقدامات خشونت‌آمیزی که تمایل به آسیب رسانیدن دارد با تعریف درست نافرمانی مدنی مطابقت ندارد. راولز به طور قطع می‌گوید: (هرگونه تداخل با آزادی‌های مدنی دیگران، کیفیت مدنیت نافرمانی مدنی اقدام یک فرد را مورد تهدید قرار می‌دهد).(Rawls,۳۶۶,۱۹۷۱) اگرچه الگوهای اساسی نافرمانی، مانند گاندی و مارتین لوترکینگ، نظریهٔ راولز را در مورد اقدام مستقیم غیرخشونت آمیز تأیید می‌کند، مخالفان دیدگاه راولز، مرکزیت مفهوم غیر خشونت‌آمیز بودن را برای نافرمانی مدنی از جوانب مختلف به چالش کشیده‌اند.

نخست– اشکال در تشخیص مناسب مفهوم خشونت؛ برای مثال روشن‌نیست که آیا خشونت به‌خود، به اموال یا خشونت جزئی علیه

دیگران (مثل یک مؤفقیت نادرست) باید در مفهوم خشونت‌های مربوطه گنجانیده شود یا نه؛ اگر احتمال آسیب دیدن حتا به مقدار جزیی معیارقابل توجهی برای خشونت باشد. آنگاه این نوع اقدام به عنوان نوع خشونت در نظر گرفته می‌شود رجوع شود (Morreall۱۹۹۱).

دوم– اقدامات مسالمت‌آمیز یا قانونی، گاهی بیش از اقدامات خشونت‌آمیز به دیگران صدمه می‌زند (Raz,۲۶,۱۹۷۹). یک اعتصاب قانونی توسط کادر آمبولانس ممکن‌است که تبعات سنگین‌تری داشته باشد اقدامات جزیی خراب‌کاری.

سوم– خشونت بسته به شکل آن، الزاماً کیفیت ارتباطی یک عمل نافرمانی را آن‌گونه که راولز و پیتر باورمند اند، پیچیده نمی‌کند. خشونت جزیی، برای دستیابی به هدف خاص ممکن‌است کیفیت ارتباطی عمل را با معطوف کردن توجه بیش‌تر به دلیل مخالفت و با تأکید بیش‌تر بر جدیت و ناچار بودن آن افزایش دهد.

این مشاهدات، این واقعیت را که اعتراض مسالمت‌آمیز معمولاً به اعتراض خشونت‌آمیز ترجیح داده‌می‌شود را تغییر نمی‌دهد. همان‌گونه که راز (Raz) مشاهده می‌کند، مسالمت از صدمهٔ مستقیمی که توسط خشونت ایجاد می‌شود جلوگیری می‌کند و مسالمت در شرایط دیگری که ممکن است خشونت اشتباه باشد آن را تشویق نمی‌کند، همان چیزی که در حالت دیگری ممکن است استفاده از خشونت را تضمین کند. به‌علاوه احتیاطاً اقدام مسالمت‌آمیز خطر یک‌سان ضدیت‌بامتحدین‌بالقوه یا تأیید انزجار از معترضین را در پی ندارد.(raz,۲۶۷:۱۹۷۹) افزون بر این‌ها؛ مسالمت، توجهٔ جامعه را منحرف نمی‌کند و احتمالاً بهانهٔ مقابله به مثل خشونت‌آمیز حاکمان را در برابر نافرمانی موجه نمی‌کند. مسالمت‌آمیز بودن، رسانه‌ای کردن و تمایل به قبول تنبیه، معمولاً به‌عنوان نشانهٔ وفاداری نافرمان به سیستم قانونی تلقی می‌شود که در آن اعتراض‌های خود را انجام می‌دهند. کسانی که این ویژگی‌های مطلق نافرمانی مدنی را انکار می‌کنند. یک مفهوم جامع‌تر را تأیید می‌کنند که به اساس آن، نافرمانی مدنی شامل وظیفه‌شناسی (وجدان) و قانون شکنی تبلیغاتی‌است که برای نشان‌دادن محکومیت یک قانون یا سیاست برای کمک به ایجاد تغییر در آن قانون یا سیاست طراحی شده‌است.

چنین مفهومی اجازه می‌دهد که نافرمانی مدنی، خشونت‌آمیز تقریباً پنهانی تا حدود انقلابی باشد. این مفهوم هم‌چنان تغییرات غیر منتظره در اجرا و در مجاز بودن نافرمانی مدنی در زمینه‌های مختلف سیاسی را ابزار می‌کند و بیان‌گر این است که یک مودل مناسب برای نافرمانی مدنی، در زمینه‌ای؛ مانند آپارتاید افریقایی جنوبی ممکن‌است در یک دموکراسی منصفانه، کاملن آزادی‌خواه و درست، متفاوت باشد. یک مفهوم کلی‌تر از نافرمانی مدنی می‌تواند مرز نا مشخص میان نافرمانی مدنی و سایر شکل‌های اعتراضی؛ مانند اعتراض وجدانی مقاومت اجباری و اقدام انقلابی بکشد. یکی از مضرات مفهوم آخری این‌است که خطوط میان انواع مختلف اعتراضی را محو می‌کند و بنا بر این، ممکن است هم ادعاها دربارهٔ نافرمانی مدنی را در زمینهٔ دفاع پذیری آن تضعیف کند و هم ممکن‌است مسوولان و معترضان نافرمانی مدنی را دعوت کند تا همه اعتراضات غیر قانونی را زیر یک چتر قرار دهند.

صنایع دستی در افغانستان مانند گنجینه‌ای از فرهنگ‌های اصیل گذشته‌گان به نسل‌های آینده رسیده و امروزه جایگاه خوبی را در جهان به خود اختصاص داده‌است؛ اما برخی از چالش‌ها و موانع، چهرهٔ این میراث گران‌بها را کم رنگ نموده‌است.

در جاده‌های شهر کابل که قدم بزنی، مغازه‌هایی خود نمایی می‌کنند که صنایع دستی کشور در آن‌ها عرض اندام می‌کند. صنایعی که هرکدام از آن‌ها نشان‌گر پشته‌وانهٔ بزرگ فرهنگی یک ملت است. با گشت و گزار در کابل می‌توان به راحتی به تمدن چند هزار سالهٔ آن پی برد؛ تمدنی که خود را در چارچوب هنرهایی نشان می‌دهند و به صنایع دستی کشور بدل شده‌اند.

آمیزش زندگی مردم افغانستان با صنایع دستی

در گوشه و کنار میهن عزیز ما، جلوه‌هایی از صنایع دستی داخلی به چشم می‌خورد؛ از نقوش و طرح‌های رویقالین زیر پای پادشاهان بزرگ گرفته تا درون خانه‌های غریبانهٔ مردم افغانستان، همه با هنر و صنایع دستی این کشور آمیخته‌اند.

صنایع دستی افغانستان؛ از گذشته‌های دور، شهرت خاصی داشته و شماری از مردم این کشور از راه فروش این فرآورده‌ها، نیازمندی‌های اقتصادی خود را مرفوع می‌سازند.

صنایع دستی، به نوعی از فعالیت‌ها گفته می‌شود که در آن لوازم تزئینی و کاربردی تنها با استفاده از دست یا ابزار ساده ساخته می‌شود. آنچه که از نام صنایع دستی برمی‌آید این است که در پس این کارهای تزئینی هنر و تمدن چندین هزارساله و غنی نهفته‌است.

امروزه صنایع دستی در کشورهای گونه‌گون دنیا از جایگاه بالایی برخوردار بوده و یکی از منابع اقتصادی آن‌ها به شمار می‌آیند. در کشورهایی مانند افغانستان، صنایع دستی بر خلاف کشورهای پیش‌رفته هنوز هم حالت سنتی خود را حفظ کرده و به حرفه‌ای برای کسب درآمد مردم این کشور مبدل شده‌است.

صنایع دستی نام‌دار افغانستان

دانشمندان و پژوهش‌گران، صنایع دستی افغانستان را در سه بخش مطالعه می‌کنند. صنعت باستانی، قرون وسطی یا دورهٔ پس از اسلامی و صنایع معاصر.

با وجودی‌که در دامنه‌های هندوکش، انسان‌های اولیه از زمان دور و انسان مدرن از سی هزار سال پیش در کناره‌های رود آمو، ارغنداب و سند تا مهاجرت آریایی‌ها زندگی نموده‌اند. با آن هم نمی‌توان در این مورد بدون شواهد دقیق بحث نمود؛ ولی گفته می‌توانیم که باشندگان افغانستان از هزاران سال پیش با کشاورزی و مال‌داری آشنا بودند.

از صنایع دستی مهم افغانستان می‌توان بهقالین‌بافی، صنایع ابریشم معماری، نقاشی، کالالی، صنعت نجاری و ساختن اشیای چوبی نم‌دبافی، جاجیم بافی، خورجین بافی، گلیم بافی، پوست بافی چرم‌دوزی، خامک دوزی... اشاره کرد.

زمانی‌که بشر استفاده از پوست حیوانات را شناخت، برای محکم نمودن پوست در بدن، از صنعت دوخت کار گرفت؛ یعنی صنعت دوخت هنری‌است که بنا بر نیاز مبرم، اختراع و انکشاف داده شده‌است. در افغانستان دوخت لباس دردورهٔ کوشانیان، سلجوقیان و خوارزم‌شاهیان رونق بیش‌تر یافت.

گل‌دوزی که بخش بزرگی از صنعت دوخت است؛ از زمان سکاها رایج یافته و در دیگر دوره‌ها همراه با سایر دوخت و دوزها از رواج کامل برخوردار بوده‌است.

ابریشم بافی، بیش‌ترین پیشینه را در میان سایر صنایع دستی افغانستان دارا می‌باشد. این صنعت ابتدا از هرات برخاسته و به شهرهای دیگر نیز راه یافته‌است.

صنعت معماری از زمان تأسیس باختریا در شهرهای بلخ، طلاتپه و آی‌خانم آغاز گردید.

هنر نقاشی و مینیاتوری در افغانستان توسط استاد کمال‌الدین بهزاد به گونهٔ گسترده بناشد. کمال‌الدین، هنر نقاشی عربی‌را با هنر آسیایی میانه مخلوط نمود و سبک جدید را به‌میان آورد که تا اکنون در ایران افغانستان و اوزبیکستان مروج است. در این هنر؛ روی کاغذ، ظروف تکه و سایر اشیا نقش می‌نمایند.

حدود یک هزار سال پیش از میلاد، آریایی‌ها در کناردریای کم عمق بلخ‌آب، شهری بنا نمودند که دارای ۳۱ نهر بود و در آن به تولیدات کشاورزی پرداخته می‌شد. در کشت و کار زراعتی مجبور شدند تا ابزار آهنی را تولید نمایند.

شواهدی که از دی.ان.ای نسل انسان وجود دارد، نشان می‌دهد که بشر برای نخستین بار هزاران سال پیش برای بدن خود پوشش ساخته‌است. تکه بافی در شمال افغانستان در زمان باختریان، کوشانیان و یفتلی‌ها مروج بود. تکه بافی مدرن‌تر در زمان سلجوقیان و ساسانیان پدیدار گشت. که تا اکنون در محلات شمال و غرب افغانستان توسط دستگاه‌های کوچک دستی، مردم پارچه می‌بافند. نساجی ماشینی برای نخستین بار در گلبهار کاپیسا تأسیس گردید.

سفال‌گری؛ یکی از مهم‌ترین و قدیمی‌ترین هنرهای دستی بشر است که از سال‌های متمادی در افغانستان رونق داشته‌است. درافغانستان سال‌ها پیش از میلاد نخستین نشانهٔ پیدایش کوره پخت در صنعت سفال دیده می‌شود؛ در حدود هزار سال پیش از میلاد چرخ سفال‌گری ساده‌ای که آن را با دست می‌گرداندند ساخته شد. در طی جستجوها در تپهٔ ده مُراسی، باستان شناسان مجموعه‌ای از یک زیارت‌گاه را پیدا

کردند که حاوی اشیایی بود متعلق به مراسم مذهبی، مانند شاخ‌های بُز یک کاسه، مُهر مسی، لولهٔ مسی میان خالی، جام کوچکی از سنگ مرمر و یک تندیس سفال‌گری شده و کندن کاری شده از یک رب‌النوع مادر که مشابه تندیس‌هایی بود که در مندیگک نیز یافت شده بود. در زمان تیموریان، آبریزی سفال و کشیدن نقش‌ها بالای اشیای سفالی بنا شد. ساختن کاشی در زمان تیموریان آغاز شده‌است که نمونهٔ آن تا اکنون در شهر مزارشریف دیده می‌شود. ساختن ظروف سفالی تا اکنون در تمامی افغانستان مروج است، ظروف سفالی در شهر کوچکی بنام اسنالف ساخته می‌شود که شهرت جهانی دارد.

نمد و گلیم که در گذشته از صنایع دستی با اهمیت زنان مناطق کوهستانی افغانستان به شمار می‌رفت و از پشم گوسفندان این منطقه تهیه می‌شد، اکنون به دست فراموشی سپرده شده و جای خود را به تولیدات صنعتی کشورهای دیگر مانند چین، ایران و ترکیه داده‌است. گلیم از پرتف‌دارترین صنایع دستی افغانستان می‌باشد.

در خصوص تاریخچهٔ صنایع دستی افغانستان نقل قول‌های فراوانی وجود دارد؛ اما چیزی که در نتیجهٔ مطالعهٔ تاریخ به دست می‌آید این است که در زمان سلطنت کوشانی‌ها؛ مجسمه‌سازی، نقاشی، حکاکی و ضرب سکه به اوج خود می‌رسد.

معماری، کاشی کاری، سنگ تراشی و ده‌ها نوع صنعت دیگر در زمان غزنویان رواج خوبی یافت. بناهای تاریخی و معماری‌های اصیل در هرات و دیگر شهرهای افغانستان نمونه‌ای از این صنایع است.

با گذشت زمان؛ و ورود ماشین آلات به بخش صنایع دستی، صنایعی مانند گلیم بافی، نجاری، چرم دوزی،قالین بافی، گلدوزی، حکاکی و نقاشی به رونق خوبی دست یافت.

نقش زنان افغانستان در احیا و گسترش صنایع دستی

زنان افغانستانی همواره در تولید صنایع دستی، توانایی بالایی داشته‌اند و تلاش می‌کنند تا از این راه، نیازهای اقتصادی خانواده خود را مرفوع سازند.

قالین، گلیم، خورجین، برگ، نمد، سوزن دوزی، خامک دوزی و فرش‌های سنتی، بخشی از صنایع دستی زنان بامیانی به شمار می‌رود. کلاه از پوست قره‌قل، لباس ابریشمی، خامک دوزی و سراجی، از جملهٔ صنایع دستی هرات است.

صنایع دستی زنان ولایت‌های بلخ، سمنگان، سرپل و جوزجان را انواع قالی، گلیم، قرص دوزی، گلدوزی، چرمه دوزی، سوزن دوزی شال‌بافی، یخن دوزی زنانه و مردانه، خیاطی و دوخت ده‌ها مدل لباس افغانستانی تشکیل می‌دهد.

همان‌گونه که گفته شد، صنایع دستی؛ نماد فرهنگ و تمدن یک کشور شمرده می‌شود و راهی است برای شناخت اقوام و سنت‌های آن، در واقع صنایع دستی هر کشور افتخار ملی آن به شمار می‌آید که در نگهداشت

و احیای آن نباید کوتاهی کرد.

افغانستان یک کشور پر افتخار از نظر صنایع دستی بوده که در بسیاری موارد، منبع درآمد خانوادگی این کشور شمرده می‌شود. زنان، مردان و حتی کودکان زیادی در افغانستان به این حرفه روی آورده‌اند. امروزه مغازه‌ها و کارگاه‌های کوچک چرم در کابل به چشم می‌خورد که مشتری‌های زیادی در داخل و بیرون از کشور دارد. چرم، امروزه به یکی از محبوب‌ترین صنایع دستی در دنیا بدل شده‌است.

چالش‌های موجود بر سر راه توسعه صنایع دستی در افغانستان

بر سر راه توسعه و احیای صنایع دستی افغانستان، چالش‌های فراوانی وجود دارد. عدم حمایت، سبب شده تا این صنایع در معرض نابودی قرار گرفته و افرادی را که به این حرفه مشغول هستند، نگران کند.

با گسترش زندگی شهرنشینی و دور شدن از روستا و فضاهای روستایی و محدود شدن تعداد دامداری‌ها، صنایع دستی آسیب جبران ناپذیری می‌بیند. همچنان نبود بازار مناسب برای فروش، از عواملی است که صنایع دستی را به انزوا می‌کشاند.

صنایع دستی؛ یکی از منابع درآمد افغانستان به‌شمار می‌آید که می‌تواند افزون بر بهبود وضعیت اقتصادی کشور و افراد آن، در جذب گردشگری تأثیر مثبتی داشته باشد؛ اما چالش‌هایی؛ مانند جنگ و ناامنی، عدم حمایت، نبود سیستم جامع برای حمایت از شاغلان در این حرفه

و نبود تعرفه‌های مشخص در امر صادرات، سبب شده تا این صنایع در افغانستان گسترش و توسعه آنچنانی نیابند.

با وجود گسترش زندگی ماشینی در جهان، ورود ماشین آلات به جوامع بشری و ظهور هنرهای جدید، باز هم صنایع دستی طرفداران مخصوص به خود را در دنیا دارد؛ اما نکته حایز اهمیت این است که انسان‌ها به‌عنوان پشتوانه فرهنگی و ملی لازم است تا از صنایع دستی حفاظت کرده و در گسترش و توسعه آن کوشا باشند.

صنایع دستی افغانستان که ریشه در هزاران سال پیش دارد نشان‌دهنده فرهنگ و هنر گسترده مردم این سرزمین است و زمانی یکی از خطوط اساسی اقتصاد جامعه و در آمد خانواده‌های افغانستان شمرده می‌شد؛ اما حالا دیده می‌شود که با کم مهری مواجه شده و در حاشیه قرار گرفته‌است.

افغانستان از جمله کشورهایی است که در گذشته‌ها در بخش صنعت دست آوردهای خوبی داشته‌است؛ ولی از بخت بد، در طی چندین سال جنگ در افغانستان صنعت، رشد چندانی نداشته‌است.

تعدادی از آگاهان امور به این نظر اند که صنایع دستی معرف یک کشور در جهان است و اکنون که جهان در روند جهانی شدن به دهکده‌ای مبدل شده‌است و فرهنگ‌های قوی جای فرهنگ‌های ضعیف را می‌گیرد، باید در حفظ و نگهداری داشته‌های فرهنگی کشور توجه همه جانبه و جدی صورت گیرد.

دسترسی به اطلاعات؛ حق هر شهروند است!

آگهی!

به اساس فقره (۱) ماده دوم قانون حق دسترسی به اطلاعات؛ وزارت کار و امور اجتماعی، اطلاع‌رسانی و پاسخ‌گویی به شهروندان (اشخاص حقیقی و حکمی) را مسوولیت خویش دانسته و متعهد به این رویکرد می‌باشد.

این وزارت؛ مطابق به قانون حق دسترسی به اطلاعات، وظیفه دارد تا اطلاعات را از طریق فورم پُست الکترونیکی و تماس‌های تلفونی به متقاضیان ارایه نماید.

هم‌میهنان گرامی و رسانه‌های محترم که خواهان دریافت اطلاعات از وزارت کار و امور اجتماعی می‌باشند.

مطابق به ماده ششم قانون حق دسترسی به اطلاعات، می‌توانند به بخش اطلاع‌رسانی این وزارت مراجعه نموده و در همسویی به احکام قانون حق دسترسی به اطلاعات، اطلاعات مورد نیاز شان را به دست بیاورند.

مسوول اطلاع‌رسانی: احمد جاوید جویا

شماره تماس: ۰۷۹۱۲۷۷۰۱۶

ایمیل آدرس: jawed_joya@ymail.com

Face book: jawed joya

وبسایت وزارت www.molsa.gov.af

KAAAR

Quarterly Journal of
The Ministry of Labor and Social Affairs
Volume:19th
Summer 2019